

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Normal,Yatılı ve Taşımali İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması
(Mudurnu İlçesi Örneğı)**

Serpil KEFELİ

Ekim - 2005

T.C.

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Normal, Yatılı ve Taşınalı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması
(Mudurnu İlçesi Örneği)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Serpil KEFELİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Şenay NARTGÜN

Bolu - 2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

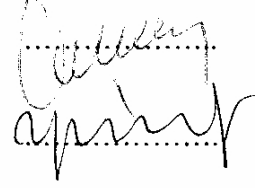
Serpil KEFELİ'ye ait İLKÖĞRETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (normal, yatılı ve taşınalı ilköğretimin karşılaştırılması) adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

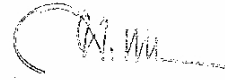
Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Şenay NARTGÜN



Üye : Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK



Üye : Yrd. Doç. Dr. Yusuf CERİT



Prof. Dr. Yaşar AKBIYIK
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü V.

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF PRIMARY SCHOOL APPLICATIONS

(A comparison of regular, boarding and transporting schools)

Serpil KEFELİ

Post Graduate Thesis

Training Management and Inspections Division

Project Manager : Asst. Dr. Şenay NARTGÜN

October 2005, xxiv + 169 Pages

The goal of this research is to analyze primary school applications (regular, boarding and transporting) via the difficulties encountered with human and material resources according to the views of teachers and students in Mudurnu village of Bolu district.

Screening model is used in this research. Since this research is defining relations among the variables, it is completed with a relative screening model.

The data regarding to primary school applications in Turkey are collected from surveys applied to teachers and students. After receiving the surveys, they have been compared for differences.

The medium of the research is comprised of teachers and students attending to primary school as regular, boarding and transporting for 8 year term in the training year of 2004 – 2005 in Mudurnu, Bolu.

The medium totals 8 primary schools of which 2 is regular, 5 is transporting and 1 is boarding. These schools had 67 teachers and 1230 students with 644 boys and 586 girls.

The result of the research is as follows:

1. While teachers are having more difficulties to motivate students for afternoon classes in regular schools, transporting and especially YIBO (boarding regional primary schools) students had more problems in morning classes.

2. When it is needed to contact the guardian in law of the student, male teachers claimed to reach them generally, while female teachers answered rarely.
3. The ratio of teachers who are having difficulties on motivating their students for classroom in the morning and in the afternoon is slightly higher for female teachers than male teachers.
4. YIBO students are having the most physical problems while attending to schools. Transporting school students are second and regular students are last on the list. Headache is the most common complaint.
5. When student are graded as excellent and good, regular students received the highest, YIBO students received the lowest scores. Also, more than 20% of the students had no idea about their success at all.
6. Students attending to regular schools declare that they prefer regular schools. Transporting school students prefer YIBO and YIBO students prefer transporting schools.
7. Students having the most comfort at the classroom in order are; YIBO, transporting and regular school students.
8. Students feeling happy at the school in order are; regular, transporting and YIBO.
9. Female students prefer attending to regular schools first, transporting is next and YIBO is the last. Vice versa, male students prefer attending to YIBO first, transporting is next and regular is the last.

Key words are: Transporting Primary School, Boarding Primary School and Primary School.

ÖZET

İLKÖĞRETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (Normal, Yatılı ve Taşımali İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması)

Serpil KEFELİ

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Şenay NARTGÜN

Ekim 2005, xxiv + 169 Sayfa

Araştırmanın amacı; Bolu ili Mudurnu ilçesinde var olan ilköğretim uygulamalarını (normal, yatılı, taşımali) sahip olunan insan ve madde kaynakları ile uygulamada karşılaşılan güçlükler açısından: öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirmek, bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirleyen bir araştırma olduğu için ilişkisel tarama modeli ile yapılmıştır.

Türkiye’de var olan ilköğretim uygulamaları ile ilgili bilgiler öğretmen ve öğrencilere anket uygulanarak toplandı ve toplanan verilerde karşılaştırma yapılarak fark aranmıştır.

Bu araştırmanın evrenini 2004–2005 eğitim-öğretim yılında, Bolu ilinin Mudurnu ilçesindeki 8 yıllık ilköğretim uygulamasına giren normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretim okullarının öğretmen ve öğrencileri oluşturmaktadır.

Evreni; 2 normal ilköğretim, 5 Taşınmalı ilköğretim ve 1 yatılı ilköğretim bölge okulundan ibaret 8 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan 67 öğretmen; 644 erkek 586 kız olmak üzere toplam 1230 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Normal İlköğretim okullarında, öğretmenlerin öğrencileri derse motive etmekte çektikleri zorluk, sabah derslerine göre öğleden sonraki derslerde daha fazla iken; Taşınmalı İlköğretim ve özellikle de YİBO öğrencilerinde öğleden sonra derse motive etmekte çekilen zorluk, sabah derslerinden daha yüksektir.
2. Öğrenci velilerine ulaşmak istediklerinde, genellikle ulaşabildiklerini belirten öğretmenlerin oranı erkek öğretmenlerde bayan öğretmenlerden daha yüksektir.
3. Öğrencileri sabah ilk derste derse hazırlamada zorluk çektiğini belirten öğretmenlerin oranı ile öğleden sonra öğrencileri derse motive etmekte zorluk çeken öğretmenlerin oranı bayan öğretmenlerde erkek öğretmenlerden biraz daha yüksektir.
4. Okuldayken (günün genelinde) rahatsızlık hisseden öğrencilerde en yüksek oran YİBO, ikinci Taşınmalı İlköğretim ve en düşük de Normal İlköğretimdedir. Okuldayken en fazla hissedilen rahatsızlık türü baş ağrısı olup, öğrencilerde görülen en yüksek oran YİBO, ikinci Taşınmalı İlköğretim ve en düşük de Normal İlköğretimdedir.
5. Öğrencilere göre sınıftaki başarı durumları çok iyi-iyi olanlar; Normal İlköğretim öğrencilerinde en yüksek, YİBO öğrencilerinde en düşük orandadır. Ayrıca, bütün öğrencilerin %20'den fazlası, başarı durumları hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir.

6. Normal İlköğretim öğrencileri tarafından en fazla tercih edilen ilköğretim uygulaması yine "Normal İlköğretim Okulları"dır. Taşınalı İlköğretim, öğrencileri en çok YİBO'ları tercih ederken, YİBO öğrencileri tarafından ise en yüksek oranda tercih edilen okul Taşınalı İlköğretimdir.

7. Okulun dershanelerini en fazla rahat bulan öğrenciler sırasıyla; YİBO, Taşınalı ve Normal İlköğretim Okulu öğrencileridir.

8. Okuldayken kendini en fazla mutlu hisseden öğrenciler; Normal, Taşınalı ve YİBO öğrencileridir.

9. Öğrencilerin okul tercihlerine bakıldığında kız öğrencilerin öncelikle normal ilköğretimi sonra Taşınalı ilköğretimi ve en son YİBO'ları tercih ettikleri görülmektedir. Erkek öğrenciler ise bunun tam tersi olarak öncelikle YİBO'ları sonra Taşınalı ilköğretimi ve en son normal ilköğretimi tercih etmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Taşınalı İlköğretim, Yatılı İlköğretim, İlköğretim Okulları

anneme ve babama,

TEŞEKKÜR

Araştırmamın gerçekleşebilmesi birçok kişinin desteği ile mümkün olabilmektedir.Yüksek lisans öğrenimime katkılarından dolayı sayın Prof. Dr. Canan ÇETİNKANAT ve diğer ders hocalarıma şükran borçluyum.

Bu çalışma sürecinde bilgisi, desteği ve deneyimi ile başarılı olmam için beni yönlendiren, büyük bir sabırla bütün sorularıma cevap veren tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Şenay NARTGÜN’e en derin teşekkürlerimi sunarım. Verilerin analizi aşamasında katkılarından dolayı Sayın Yrd. Doç. Dr. Zekeriya NARTGÜN’e tavsiye ve yorumları için teşekkür ederim.

Araştırma esnasında yardımlarını esirgemeyen Mudurnu İlçe Milli Eğitim Müdürü Sayın Sebahattin GÜLRENK’e ve ilköğretim yönetici, öğretmen ve öğrencilerine değerli zamanlarını ayırdıkları için çok teşekkür ederim.

Çalışmam süresince sevgi ve anlayışıyla bana destek olan eşim Kemal’e yüksek lisans öğrenimim esnasında gösterdiği sabırdan dolayı çok teşekkür ederim. Oğullarım Ulaş ve Çağdaş Ekin’e, annelerine gösterdikleri hoşgörüden dolayı özellikle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZET.....	v
TEŞEKKÜR.....	ix
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	x
TABLOLAR.....	xii
I-BÖLÜM	
Problem Durumu.....	1
Problem Cümlesi.....	8
Araştırmanın Amacı.....	8
Araştırmanın Önemi.....	10
Sayıtlılar.....	10
Sınırlılıklar.....	10
Tanımlar.....	11
II-KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	
Uluslararası Belgelerde Eğitim Hakkı.....	12
Ulusal Belgelerde Eğitim Hakkı.....	13
İlköğretim.....	14
İlköğretimin Amaç ve Görevleri.....	18
Cumhuriyetten Önce ve Sonra Zorunlu İlköğretimin Gelişimi ve Sorunları.....	20
Taşınmalı İlköğretim Uygulaması.....	28
Taşınmalı İlköğretimin Gerekçesi.....	32
Taşınmalı Eğitimden Beklenen Faydalar.....	34

Taşımalı İlköğretimin Sağladığı Yararlar.....	36
Taşımalı Eğitime Getirilen Eleştiriler.....	39
Taşımalı İlköğretim Kapsamına Alınacak Okul Veya Yerleşim Biriminin Seçimindeki Özellikler.....	40
Taşımalı İlköğretim Neye Göre ve Nasıl Yapılmaktadır.....	41
Yatılı İlköğretim Bölge Okulları.....	43
Kuruluş Amaçları.....	43
Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Zaman İçerisindeki Gelişimi.....	47
İlgili Araştırmalar.....	53
 III-YÖNTEM	64
Araştırmanın Türü ve Yöntemi.....	64
Evren ve Örneklem.....	64
Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması.....	65
Verilerin Çözümlemesi.....	66
 IV- BULGULAR VE YORUM.....	67
 V-SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	144
Tartışma.....	144
Sonuçlar.....	148
 VI-ÖNERİLER.....	153
 KAYNAKÇA.....	155
 EKLER.....	162

TABLOLAR

<i>Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....</i>	<i>67</i>
<i>Tablo 2. Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.....</i>	<i>67</i>
<i>Tablo 3. Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı.....</i>	<i>67</i>
<i>Tablo 4. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı.....</i>	<i>68</i>
<i>Tablo 5. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları İlköğretim Okulu Türüne Göre Dağılımı.....</i>	<i>68</i>
<i>Tablo 6. Öğretmenlerin, Öğrencilerde Fiziksel Rahatsızlıklar Gözlemesine Dair Dağılım.....</i>	<i>68</i>
<i>Tablo 7. Öğretmenlerin, Öğrencilerde Ruhsal Rahatsızlıklar Gözlemesine Dair Dağılım.....</i>	<i>69</i>
<i>Tablo 8. Öğretmenlere Göre, Öğrencilerin Okula Uyumlarına Dair Dağılım.....</i>	<i>69</i>
<i>Tablo 9. Öğretmenlere Göre, Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmanın Değerlendirilmesine Dair Dağılım.....</i>	<i>69</i>
<i>Tablo 10. Öğretmenlere Göre, Velilerin, Okuldaki Veli Toplantılarına Katılım Yüzdesine Dair Dağılım.....</i>	<i>70</i>
<i>Tablo 11. Öğretmenlere Göre, Velilerin, Çocuklarının Öğretimiyle Ne Kadar İlgilendiğine Dair Dağılım.....</i>	<i>70</i>
<i>Tablo 12. Öğretmenlere Göre, Öğretmenlerin Öğrenci Velilerine İsteddiği Zaman Ulaşabilmelerine Dair Dağılım.....</i>	<i>70</i>
<i>Tablo 13. Öğretmenlere Göre, Okulun Fiziksel İmkanlarının Öğretim İçin Yeterliliğine Dair Dağılım.....</i>	<i>71</i>
<i>Tablo 14. Öğretmenlere Göre, Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse</i>	

Hazırlama Zorluğu Çekmelerine Dair Dağılım.....	71
<i>Tablo 15.</i> Öğretmenlere Göre, Günün Diğer Saatlerindeki Derslerde, Öğrencileri Derse Motive Etmekte Zorluk Çekmelerine Dair Dağılım.....	71
<i>Tablo 16.</i> Öğretmenlere Göre, Öğrenci Başarısına Dair Dağılım.....	72
<i>Tablo 17.</i> Öğretmenlere Göre, Öğretmenlerin Öğretim Sırasında Daha Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Dağılım.....	72
<i>Tablo18.</i> Öğretmenlere Göre, Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Dağılım.....	72
<i>Tablo 19.</i> Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamalı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	73
<i>Tablo 20.</i> Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamalı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	73
<i>Tablo 21.</i> Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamalı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	74
<i>Tablo 22.</i> Öğrenci Velilerine Ulaşılma Derecelerine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamalı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	74
<i>Tablo 23.</i> Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamalı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	75
<i>Tablo 24.</i> Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluk Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından	

Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	75
<i>Tablo 25. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte</i>	
Çektikleri Zorluk Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri	
Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	76
<i>Tablo 26. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark	
Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	76
<i>Tablo 27. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne</i>	
Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark	
Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	77
<i>Tablo 28. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	78
<i>Tablo 29. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair</i>	
Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark	
Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	78
<i>Tablo 30. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair</i>	
Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark	
Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	79
<i>Tablo 31. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine</i>	
Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı	
Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	79
<i>Tablo 32. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup	
Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	80
<i>Tablo 33. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen</i>	

Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	80
<i>Tablo 34. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluk</i>	
Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	81
<i>Tablo 35. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte</i>	
Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	81
<i>Tablo 36. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Öğrenim Durumları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	82
<i>Tablo 37. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin</i>	
Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	82
<i>Tablo 38. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Öğrenim Durumları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	83
<i>Tablo 39. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	83
<i>Tablo 40. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair</i>	
Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	84
<i>Tablo 41. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine</i>	
Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark	

Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	85
<i>Tablo 42. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri.....	86
<i>Tablo 43. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri	87
<i>Tablo 44. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri</i>	
Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından	
Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	88
<i>Tablo 45. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte</i>	
Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından	
Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	89
<i>Tablo 46. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	90
<i>Tablo 47. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin</i>	
Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından	
Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	91
<i>Tablo48. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri.....	92
<i>Tablo 49. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri.....	93
<i>Tablo 50. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen</i>	

Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	93
<i>Tablo 51. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine</i>	
Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	94
<i>Tablo 52. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	95
<i>Tablo 53. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	96
<i>Tablo 54. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri</i>	
Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	97
<i>Tablo 55. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri</i>	
Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	97
<i>Tablo 56. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	98
<i>Tablo 57. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne</i>	
Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	99
<i>Tablo 58. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	99
<i>Tablo 59. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına	

İlişkin Görüşleri.....	100
<i>Tablo 60. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri.....	101
<i>Tablo 61. Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair</i>	
Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir Fark Olup	
Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	101
<i>Tablo 62. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen</i>	
Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri.....	102
<i>Tablo 63. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin	
Görüşleri.....	102
<i>Tablo 64. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluklara</i>	
Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	104
<i>Tablo 65. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri</i>	
Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından	
Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	104
<i>Tablo 66. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri.....	105
<i>Tablo 67. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair</i>	
Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamli Bir Fark Olup	
Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	106

<i>Tablo 68. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde,</i>	
<i>Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup</i>	
<i>Olmadığına İlişkin Görüşleri.....</i>	106
<i>Tablo 69. Öğrencilerin, Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımı.....</i>	107
<i>Tablo 70. Öğrencilerin, Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....</i>	107
<i>Tablo 71. Öğrencilerin, Baba Mesleğine Göre Dağılımı.....</i>	107
<i>Tablo 72. Öğrencilerin, Evlerinin Okula Uzaklığına Göre Dağılımı.....</i>	108
<i>Tablo 73. Öğrencilerin, Öğrenim Gördükleri İlköğretim Okulu</i>	
<i>Türüne Göre Dağılımı.....</i>	108
<i>Tablo 74. Öğrencilerin, Sabah İlk Derste Bir Rahatsızlık</i>	
<i>Hissedilmesine Göre Dağılımı.....</i>	108
<i>Tablo 75. Öğrencilerin, Okulda En Çok Hangi Rahatsızlığın Hissedildiğine</i>	
<i>Göre Dağılımı.....</i>	109
<i>Tablo 76. Öğrencilerin, Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş</i>	
<i>Sayısına Göre Dağılımı.....</i>	109
<i>Tablo 77. Öğrencilerin, Okulun Dersliklerini Rahat Bulmalarına Göre Dağılımı.....</i>	109
<i>Tablo 78. Öğrencilerin, Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekmelerine</i>	
<i>Göre Dağılımı.....</i>	110
<i>Tablo 79. Öğrencilerin, Kendilerini Okulda Mutlu Hissetmelerine Göre Dağılımı.....</i>	110
<i>Tablo 80. Öğrencilerin, Anne Ve Babasının Öğrencisinin Okuldaki Durumuyla</i>	
<i>Yeterince İlgilenmesine Göre Dağılımı.....</i>	110
<i>Tablo 81. Öğrencilerin, Sınıftaki Başarı Durumuna Göre Dağılımı.....</i>	111
<i>Tablo 82. Öğrencilerin, Devamsızlık Gün Sayısına Göre Dağılımı.....</i>	111
<i>Tablo 83. Öğrencilerin, Devam Etmek İstedikleri Okul Türüne Göre Dağılımı.....</i>	111

Tablo 84. Okuldayken En Çok Hissettikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci

Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark

Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 112

Tablo 85. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci

Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına

İlişkin Görüşleri 112

Tablo 86. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci

Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark

Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 113

Tablo 87. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine

Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir

Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 114

Tablo 88. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair

Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir

Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 114

Tablo 89. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme

Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı

Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....115

Tablo 90. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Sınıfları

Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 116

Tablo 91. Okuldaki Devamsızlık Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde,

Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 117

Tablo 92. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde,

Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 117

Tablo 93. Okuldayken En Çok Hissettikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci

Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	118
<i>Tablo 94.</i> Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	119
<i>Tablo 95.</i> Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	119
<i>Tablo 96.</i> Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	120
<i>Tablo 97.</i> Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	120
<i>Tablo 98.</i> Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	121
<i>Tablo 99.</i> Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	121
<i>Tablo 100.</i> Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	122
<i>Tablo 101.</i> Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	122
<i>Tablo 102.</i> Okuldayken En Çok Hissettikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	123
<i>Tablo 103.</i> Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamli Bir	

Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	124
<i>Tablo 104. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamli Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	125
<i>Tablo 105. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına	
İlişkin Görüşleri	126
<i>Tablo 106. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamli Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	127
<i>Tablo 107. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince</i>	
İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği	
Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	127
<i>Tablo 108. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba</i>	
Mesleği Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	128
<i>Tablo 109. Okuldaki Devamsızlık Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba</i>	
Mesleği Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	129
<i>Tablo 110. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair</i>	
Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamli	
Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	130
<i>Tablo 111. Okuldayken En Çok Hissettikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamli Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	131
<i>Tablo 112. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair</i>	
Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamli	

Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	132
<i>Tablo 113. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	132
<i>Tablo 114. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	133
<i>Tablo 115. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark	
Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	134
<i>Tablo 116. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme</i>	
Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Evinin Okula Uzaklığı	
Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	135
<i>Tablo 117. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde,</i>	
Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	136
<i>Tablo 118. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci</i>	
Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	137
<i>Tablo 119. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair</i>	
Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı	
Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	137
<i>Tablo 120. Okuldayken En Çok Hissettikleri Rahatsızlığa Dair</i>	
Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir	
Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	138

Tablo 121. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair

Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı

Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....139

Tablo 122. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci

Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup

Olmadığına İlişkin Görüşleri 139

Tablo 123. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine

Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul

Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 140

Tablo 124. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci

Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir

Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 140

Tablo 125. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme

Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Devam Ettikleri Okul

Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....141

Tablo 126. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde,

Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark

Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 142

Tablo 127. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde,

Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına

İlişkin Görüşleri 142

Tablo 128. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde,

Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri 143

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem Durumu

Tarih öncesi dönemlerde mağaralarda avlanarak yaşayan, kendisini mağara duvarlarına çizdiği resimlerle ifade eden ilkel insandan bugünün modern insanına kadar, yazının icadından bu yana büyük gelişmeler kaydedilmiştir. İlk insanın günlük yaşamını sürdürebilmesi için başlayan çabalar, gittikçe yaşamı sürdürmenin ötesinde yaşamı kolaylaştırıcı, pratikleştirici çalışmalara dönüşmüştür. Önceleri barınma, beslenme, giyinme ve korunma ihtiyacının giderilmesi şeklinde başlayan gelişmeler Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de görüldüğü gibi; beslenme, barınma, kendini güvende hissetme, saygı ve kabul görme derken kendini gerçekleştirmeye kadar tırmanır.

Yerleşik yaşama geçen insanın düzeni sağlamak için politika, din, ekonomi, aile gibi toplumsal kurumları oluşturduğu söylenebilir. Oluşturduğu bu kurumlardan birisi de “eğitim” dir (Fidan ve Erden,1991:71). Bunun sonucu olarak, değişen dünyada eğitim dünyasına ve eğitimcilere daha fazla sorumluluk düşmektedir.

Eğitim, bir ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyen, geleceğini belirleyen, o ülkenin geleneklerini ve çağdaş değerlerini uyum içinde kaynaştıran tüm ülkelerin üzerinde önemle durdukları çok ciddi bir süreçtir.

Dünya bu gelişmelerin peşinden koşarken, bilgi çağının yakalanması sürecinde insan gücünün niteliğinin yükseltilmesinin önemi hızla artmaktadır. Bu dönemde Türkiye’de ise, çocukları beş yıllık ilkokullarda, birleştirilmiş sınıflarda okutmak ya da daha kötüsü hiç eğitim verememek kanayan bir yaraydı. Bu kanayan yarayı tedavi etmek yine eğitimcilere düşmektedir. Ertürk’ ün de ifade ettiği gibi; “Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik

değişme meydana getirme sürecidir.” Bunun içindir ki, Türkiye’nin eğitim politikaları, bilgi toplumunun ihtiyacı olan bireyi yetiştirecek şekilde geliştirilmek zorundadır.

Türkiye’de eğitim politikaları ile ilgili çalışmalar 1920’lere dayanır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, Atatürk’ün önderliğinde Tevhid-i Tedrisatla başlayan eğitim ile ilgili çalışmalar; harf devrimi, okuma yazma seferberliği ile devam etmiş, eğitim şuralarında, beş yıllık kalkınma planlarında ve hükümet programlarında daima yerini almıştır. Ayrıca eğitim ve öğrenim hakkı 1924 Anayasasının 87. maddesinde; “ilköğretimin 7-14 yaş çocukları için **parasız ve zorunlu**” olduğu ilkesi yer alır. Aynı ilke, 1961 ve 1982 Anayasalarında da yer almıştır. 1982 Anayasasında bu ilke, “eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.” şeklinde güvence altına alınmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 7. maddesinde de “Temel eğitim (ilköğretim) görmek her Türk vatandaşının hakkıdır”. Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşların ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanabilecekleri belirtilir.

Kanunlarla desteklenen eğitim- öğretim faaliyetleri Türkiye’de yaygın ve gelişmiş şekilde gerçekleştirilememektedir. Oysa yine 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda “İlköğretimin 6–14 yaşlarını kapsadığı ve kız-erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu” (Md. 22) belirtilir. Bunlara rağmen oldukça geniş bir coğrafyaya sahip olan Türkiye’de, ilköğretimin istenilen şekilde gerçekleştirilmesinde bazı sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenlerden bazıları: coğrafi konum, göçler ve hızlı nüfus artışıdır.

Coğrafi konum açısından bakıldığında Türkiye Cumhuriyeti toprakları oldukça geniş bir alanı kaplamaktadır. Coğrafi konuma bağlı özel faktörlerden (iklim, yer şekilleri, bitki örtüsü, su kaynakları gibi) bu özelliklere bağlı olarak farklı iklim özellikleri ve farklı yerleşim şekilleri oluşur. Öyle ki ülkenin doğusunda kara kış yaşanırken batısında bahar mevsimi görülmektedir. Bu da farklı yerleşim şekillerini ortaya çıkarmakta ve bu durum da oldukça dağınık bir yerleşim yapısının oluşmasına neden olmaktadır. Dağınık yerleşim yerlerinde her öğrencinin rahatça

ulaşılabileceği okullar oluşturmak oldukça zor olmaktadır. Bu zorlukla birlikte ülkede % 1,7 (<http://www.die.gov.tr>)’ye varan nüfus artışı ile genç nüfus giderek çoğalmaktadır. Bu da her yıl eğitime daha fazla çocuğun katılması anlamına gelmektedir. Eğitime katılan her çocuk için ihtiyaçlarda beraberinde gelmektedir. Bu ihtiyaçlar fiziki kapasite, alt yapı hizmetleri, eğitim araçları şeklinde oluşmaktadır. Bu ihtiyaçları gidermek içinde daha fazla maddi kaynak gerekmektedir. Bu ihtiyacın artma nedenlerinden biri olan göç de, teknolojik gelişmelerle birlikte eğitim dünyasına sorun olarak dönmektedir. Kırsal kesimden büyük şehirlere bilinçsizce yapılan göçler kentlerde yığılmaya kırsal kesimde ise öğrencinin sayıca azalmasına, öğrencisiz okullara sebebiyet vermektedir.

Türkiye’de hızlı nüfus artışı, göçler ve coğrafi konum nedeniyle birçok küçük yerleşim birimi ortaya çıkmaktadır. Bu küçük yerleşim birimlerinde öğrenci sayısının azlığı birleştirilmiş sınıf programının uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Birleştirilmiş sınıf programı uygulamasının istenilen kalitede olmamasının nedenlerinden biri de; “Milli Eğitim Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği” hükümlerine göre birleştirilmiş sınıflı köy okullarında yeni mezun ya da mesleki kıdemi az öğretmenlerin görevlendirilmesidir. Aynı bir planlama ve eğitim ortamı gerektiren birleştirilmiş sınıflarda görevlendirilen bu öğretmenlerin yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamaları ve okulların eğitim araç-gereci ile desteklenmemesi nedeniyle uygulamada güçlüklerle karşılaştıkları bir gerçektir. Yine aynı yönetmelik hükümlerine göre, öğretmen ihtiyacının giderilebilmesi için mesleğe ataması yapılan farklı branşlardan mezun öğretmenlerinde bu okullarda görev yapmalarıdır (Korkmaz,1999).

Tekışık (1968:23); Birleştirilmiş sınıflarda çalışan öğretmenlerin dersleri iyi planlayamaması, birleştirilmiş sınıfların yönetimindeki yöntem-teknik yetersizliği, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıfı idare edecek şekilde yetiştirilemeyişi, öğretmenin işbaşında yetiştirilemeyişi ve teftiş sistemindeki bozukluk, birleştirilmiş sınıflı okullarda öğrenci sayısının çokluğu, birleştirilmiş sınıflı okullarda bina yetersizliği, birleştirilmiş sınıflı okullarda ders araç-gereç yetersizliği, çevreden kaynaklanan sebepler, öğrenci devamsızlığı, gibi konuları birleştirilmiş sınıflı köy okullarındaki başarısızlık nedeni olarak ifade etmiştir.

Ayrıca Türkiye’de 1997 yılına kadar zorunlu eğitim süresi 5 yıl idi. Oysa Avrupa ülkelerinden Fransa’da 10, İngiltere’de 11, Almanya’da 12 yıldır. Genel olarak AB ülkelerinde zorunlu öğretim süresi 9–12 yıl arasında değişmekte iken (MEB,2002;Kavak, 1998) Türkiye’de hala 5 yıl zorunlu eğitim üzerinde ısrar etmek anlamlı değildi. Bununla ilgili yapılan çalışmalar sonucunda 1997 yılında 4306 sayılı yasa ile zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması ve “ilkokul” yerine “ilköğretim” ifadesinin kullanılması kanunlaşmıştır. Fakat bu geçişten önce gerekli alt yapının yeterli hazırlanmamış olması nedeniyle Gökçek (1998)’e göre “zorunlu eğitim”, “sorunlu eğitim” halini almıştır.

Eğitimin sorunlu olmasının nedenlerinden biri Türkiye’de nüfusun hala önemli oranının okuma yazma bilmemesi diğeri de ilköğretim çağındaki çocukların bir kısmının okula gidememesidir. Bu sorunların oluşma nedeni ise yeterli ve sağlıklı okullaşmanın sağlanamamasıdır. Oysa temel eğitimin tüm çağ nüfusuna verilmesi anayasal bir zorunluluktur. Anayasanın 42. maddesi, “Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” demektedir.

Hâlbuki Anayasada da belirtildiği gibi zorunlu öğrenim çağındaki çocukların eğitimi devletin asli görevidir. Zorunlu eğitim ya da ilköğretim konusu 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda da yer almakta ve bu kanuna göre; “İlköğretimin, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi olduğu (Md.2)”, “İlkokulların; gündüzlü, pansiyonlu, yatılı ve gezici okullardan oluştuğu ve mecburi olduğu (Md.6)” şeklinde yer almaktadır. Bu kanuna göre öğrenci sayısı ne olursa olsun her yere eğitim götürmek mecburiyeti doğmaktadır (İlköğr.Eğt.Kan.). Bu nedenle öğrenci mevcudunun 15 olduğu yerlerde bile okul bulunmaktadır. Bu da maliyet açısından (okul binası ve tesisleri, araç-gereç, öğretmen vs.) oldukça pahalı harcamalardır. Bazen de yeterli öğrencinin olmaması sonucu bu yerleşim birimlerindeki okullar "İlköğretim Kurumlarının Açılması ve Kapatılması hakkındaki Yönerge" hükümleri gereğince kapatılarak eğitim-öğretim hizmeti götürülmemektedir. Bu kez de eğitimde fırsat ve imkân eşitliği zedelenmektedir. Kısacası okul açmak da, kapatmak da sorun olabiliyor; okul kapatmak, anayasadaki

temel hakları zedelemesi bakımından, okul açmakta, az mevcutlu okullarda eğitimin kalitesi, maliyeti açısından çok ciddi sorunlar oluşturmaktadır.

Bu sorunların çözümlenebilmesi için yine 222 sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanununun 35. maddesinde; “Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaşmanın mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO) veya gezici okullar açılabileceği; gezici öğretmenler görevlendirilebileceği”, 10. maddesinde; “Bir köy halkı, iş ve üretim hayatının gereği olarak veya olağanüstü sebeplerle yayla, otlak ve bağ gibi yerlere taşındığında köy okulunun da köy halkıyla birlikte göçecek şekilde düzenlenmiş olması ve gidilen yerde hemen günlük çalışmasını ve görevini devam ettirmesi gerektiği”, 52. maddesinde; “Öğrenci velilerinin, mülki amirlerin, ilköğretim müfettişlerinin ve zabıta teşkilatının, ilköğretim çağındaki çocukların mecburi ilköğretim kurumlarına devamlarını sağlamakla yükümlü oldukları” ifade edilmektedir.

Yine bu problemlere çeşitli çözümler üretmek amacıyla, merkezi yerleşim birimlerine YİBO’ lar yapılarak çözüm bulunmaya çalışılmıştır. Bu konu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunda da ; “Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde köyler gruplaştırılarak, merkezi olan köylerde ilköğretim bölge okulları bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaşmanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur”(Md.25) (resmi gazete.14573,1973) şeklinde yerini almıştır.

Özellikle iklimin soğuk, yerleşimin dağınık olduğu ve ulaşımın sağlanamadığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde 8 yıllık zorunlu ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla YİBO’ ların kurulması ve yaygınlaştırılması hızla devam etmektedir.

“Kırsal kesimde yaşayan ilk ve ortaöğretim çağındaki çocuklarımızı nitelikli bir eğitime kavuşturmak için sunulan bir diğer hizmet de yatılılık, bursluluk ve taşınmalı eğitimidir. Yatılılık, ilk ve ortaöğretimde MEB’ce önemle ele alınan ve uzun süredir yürürlükte olan bir konudur. Böylece öğrenim imkânı bulamayan çocuklara

anayasada belirtilen temel eğitim görme fırsatı verilmekte ve temel eğitimi parasız görmeleri sağlanmaktadır. Bundan dolayı yatılılık sisteminin yapı ve işleyişi günümüz ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmekte ve bu çalışmalar doğrultusunda yeni okullar yapılmaktadır. Ayrıca sekiz yıllık zorunlu eğitime de olumlu katkılarda bulunmaktadır.

Sekiz yıllık zorunlu eğitimin başlangıç yılında YİBO ve PİO sayısı 153 iken %235’lik bir artışla 2001–2002 öğretim yılında 513’e, bu okulların pansiyon kapasiteleri de 185.889’a ulaştırılmıştır. Bunun sonucunda, ilköğretimde kız öğrenci sayısı 1997–1998 öğretim yılına göre 2001–2002 öğretim yılında 721 bin artmıştır. Bu artış Türkiye genelinde % 18’dir. Kırsal kesimde ve kız öğrenci sayısında sağlanan bu gelişmeler eğitimde fırsat ve olanak eşitliği sağlanarak sürekli hale getirilmesinde önemli aşamalar kat edildiğini göstermektedir (MEB,2002).

Bu bağlamda YİBO’ lar kız çocukların okula gönderilmesine de katkıda bulunmuştur. Ekonomik nedenlerle kız ve erkek çocuklarının eğitimi konusunda tercih yapmak durumunda kalan aileler tercihlerini erkek çocuklar lehine kullanmaktadır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun “Temel İlkeler” bölümünün “Eğitim Hakkı” başlıklı 7 inci maddesinde “Temel Eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.” İlkesi yer almakta ve “Fırsat ve İmkân Eşitliği” başlıklı 8 inci maddesinde de “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân Eşitliği sağlanır” hükmü bulunmaktadır (Taş. İlköğr. Yön.). İşte bu nedenle kurulan YİBO’ lar sayesinde masraflar devletçe karşılandığı için ailelerin kız çocuklarını okula gönderme oranında artış görülmüştür.

Fakat YİBO’ ların yapımı tek başına çözüm olamamaktadır. Eğitimde fırsat ve imkan eşitliği yaratılabilmesi için, çağ nüfusunun ihtiyacını giderecek okullaşma çalışmaları hızla sürdürülmektedir. Bu hedeflere ulaşabilmek, sorunları hafifletebilmek için ilköğretim uygulamalarında normal ve yatılı ilköğretimin yanına bir de” Taşımalı ilköğretim” katılmıştır.

4306 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesiyle zorunlu öğrenim çağında bulunan çocukların okullaşmasında hızlı bir gelişme sağlanmıştır. Özellikle kırsal alanda yatılı ilköğretim bölge okulu ve pansiyonlu ilköğretim okulu yapımına ağırlık verilmiş, ayrıca ilköğretim okulu bulunmayan, nüfusu az ve dağınık yerleşim yerlerinde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan ilköğretim okullarındaki öğrencileri fırsat ve imkan eşitliğinden yararlandırmak ve onlara daha nitelikli öğrenim olanağı sağlamak amacıyla Taşınalı ilköğretim uygulaması yaygınlaştırılmıştır (Taş.İlköğr.Yön.).

Taşınalı İlköğretim kapsamına alınacak okul ve yerleşim biriminin seçiminde; Öncelikle yatılı ilköğretim bölge okulları ile pansiyonlu ilköğretim okullarına yerleştirilecek öğrenciler tespit edilerek taşınması ekonomik olmayan ve ulaşım şartları elverişsiz olan yerleşim birimlerindeki öğrencilerin de bu okullara yerleştirilmesi ve yatılı kapasitesi doldurulduktan sonra taşıma kapsamına alınacak öğrencilerin planlamasının yapılması hususlarına dikkat edilmesi gerekmektedir (Taş. İlköğr. Yön.).

Türkiye’de aşamalı olarak başlatılan taşınalı eğitim faydalı görülmesi nedeniyle ilköğretim sistemi içerisinde yerini almıştır. Taşınalı ilköğretim, yatılı ilköğretim Türkiye’deki normal ilköğretimin kaliteli, nitelikli ve ekonomik olarak sağlanamadığı yerlerde, normal ilköğretim uygulamasını destekleyici olarak ortaya çıkmıştır.

Bu uygulamalardan Milli Eğitim Bakanlığı’nın çeşitli beklentileri vardır: bu beklentiler 1739 sayılı kanuna göre,

- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olabilmesi için gerekli temel bilgi beceri davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onun milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

Bu bağlamda İlköğretime, sosyal amaçlar içinde önemli görevler düşmektedir. Bu görevler her şeyden önce çocukların; topluma uyan, başkaları ile

işbirliği yapan, sorumluluk duygusu gelişen, temel bilgi, alışkanlık, beceri ve değerleri kazanan vatandaşlar durumuna gelmesini sağlamaktadır.

Problem cümlesi

Türkiye’de var olan ilköğretim uygulamaları (normal, yatılı, taşınalı) ile ilgili sorunların algılanışı bakımından, öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Türkiye’de var olan normal ilköğretim okullarına, ülke koşullarından doğan bir gereklilikle “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları” ve “Taşınalı İlköğretim Uygulaması” da eklenmiştir. 1997 yılında çıkan 4306 sayılı yasa ile zorunlu ilköğretimin sekiz yıla çıkarılması bu uygulamaları daha da önemli kılmıştır. İlköğretimden çağ nüfusunun tamamının yararlanabilmesi ve “Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulaması”nın etkin bir şekilde yaygınlaştırılabilmesi açısından oldukça önemli olan bu iki uygulama ile ilköğretim okulları, üç uygulama şekli olarak ortaya çıkmıştır

Bu amaçları gerçekleştirebilmek için kullanılan üç uygulamanın sorunları çözmede etkili olduğu düşünülebilir. Ancak, eğitimin kalitesinin artırılması amacıyla başlatılan bu uygulamalarda kendi içlerinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. Bu bağlamda, Bolu ili Mudurnu ilçesinde var olan ilköğretim uygulamalarını (normal, yatılı, taşınalı) sahip olunan insan ve madde kaynakları ile uygulamada karşılaşılan güçlükler açısından: öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirmek, bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. İlköğretim okulu öğretmenlerinin; görev yaptıkları okul türü, cinsiyeti, branşı, mesleki kıdemi ve mezun oldukları okullara göre;

- Öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşma
- Velilerin okuldaki veli toplantılarına katılım yüzdesi

- Velilerin, çocukların öğretimiyle ilgilenme düzeyi
- Öğretmenlerin öğrenci velilerine ulaşma düzeyi
- Okulun fiziki imkânları
- Sabah ilk derste ve günün diğer saatlerinde öğrencileri derse hazırlama düzeyi
- Öğrencilerin başarı durumları
- Öğretim sırasında karşılaşılan problemler
- Çalışmak istedikleri ilköğretim okulu tipi

arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.İlköğretim okulu öğrencilerinin; okudukları okul türü, sınıfı, cinsiyeti, baba mesleği ve evlerinin okula uzaklığı açısından;

- Okuldayken en çok hissettikleri rahatsızlıklar
- Okulda veya sınıfta samimi oldukları arkadaş sayısı
- Okul dershanelerini rahat bulma
- Ev ödevlerini yapma güçlüğü
- Kendini okulda mutlu hissetme
- Anne-babanın, öğrencinin okuldaki durumuyla ilgilenmesi
- Sınıftaki başarı durumu
- Okula devamsızlığı
- Devam etmek istediği ilköğretim okulu tipi

arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3.Bulundukları ilköğretim okuluna göre, öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Türkiye; coğrafi konumu, iklimi, dağınık yerleşim yapısı ile oldukça geniş bir alana yayılmıştır. Bunun yanı sıra hızlı nüfus artışı ve yaşanan iç göçlerde eklenince

eğitim alanında bir takım sorunlar oluşmaktadır. Oysa çağ nşfusunun eğitimi anayasal bir zorunluluktur. Bu sorunların çözşmş ve eğitimin yaygınlaştırılabilmesi için; okul açmak, yatılılık ve pansiyon hizmetleri sunmak ve taşımalı eğitim uygulamak gibi bir takım yöntemler uygulanmaktadır. Ancak bu yöntemler uygulanırken; hangisinin, nerede daha verimli olduğunun değerlendirilmesi gereklidir.

Bu bağlamda; normal, yatılı ve taşımalı eğitim uygulamalarını gözden geçirmek gerekmektedir.

Zorunlu eğitimin kesintisiz sekiz yıla çıkarılması ile de bu çalışmalar daha da önem kazanmıştır. Ayrıca eğitimde kalitenin artırılması için de önemli olan bu çalışmanın bulgularının; ilköğretim uygulamalarında yaşanan sorunların tartışılarak çözüm önerileri getirilmesine ve ilköğretim uygulamalarının yaygınlaştırılmasına katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Sayıtlılar

1. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler, ilköğretim uygulamaları hakkında yeterli bilgiye sahiptir.
2. Öğretmen ve öğrenciler görşşlerini objektif olarak yansıtmışlardır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2004–2005 yılında Bolu ili Mudurnu ilçesinde var olan ilköğretim uygulamaları (normal, taşımalı, yatılı) ile sınırlıdır.

2. Araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Bu nedenle, bu tip araçların niteliğinden doğan sınırlılıklar bu araştırma içinde söz konusudur.
3. Uygulamanın yapıldığı merkezlerdeki öğretmen ve öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar:

İlköğretim Okulu: Zorunlu eğitim çağındaki çocukları eğitim-öğretim gördükleri ve öğrenim süresi sekiz yıl olan ilköğretim kurumudur.

Birleştirilmiş Sınıf: Az sayıda öğrencisi olan ilkokullarda birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup teşkil etmek suretiyle tek öğretmen tarafından okutulan sınıf.

Taşınalı ilköğretim: İlköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan öğrencilerin ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına günübirlik taşınıp eğitim-öğretimlerinin sağlanması için yapılan uygulama.

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO): Nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumudur.

Pansiyonlu İlköğretim Okulu (PIO): merkezi durumda olan yerleşim birimlerinde, öğrencilerin parasız yatılı ve gündüzlü olarak eğitim-öğretim görmeleri için açılan ilköğretim kurumudur.

II KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

Uluslararası Belgelerde Eğitim Hakkı

Temel eğitim, devletlerin çeşitli düzenlemelerle eğitimi sağlama yükümlülüklerini zorunlu hale getirmiştir. 1948'deki İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden bu yana uluslararası toplumlar, çocukların temel eğitim hakkı ve devletlerinde bu eğitimi sağlama yükümlülüğü konusunda birçok toplantı ve belge ile dikkatleri ısrarla çocukların eğitimi üzerine çekmiştir. Ancak 2000'li yıllara girerken hala dünyanın gelişmekte olan bölgelerinde yüz milyondan fazla çocuk ilköğretimden yoksun bulunmakta, ilköğretim olanağına sahip olanlarında ne ölçüde eşit eğitim aldıkları tartışılır durumdadır (Kavak,1997).

Tüm bunların giderilmesi ve sorunlara çare olabilmesi için, çeşitli uluslararası kuruluşların (Birleşmiş Milletler, UNESCO, Avrupa Konseyi, UNICEF, UNDP, Dünya Bankası) önderliğinde temel bir insan hakkı olarak eğitim hakkı ve ilköğretimle ilgili düzenlemelerin ortak noktaları şunlardır (Kavak,1998:55).

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (kabul tarihi 10 Aralık 1948.)

Madde 26: Herkesin eğitim hakkı vardır. Eğitimin, hiç olmazsa ilk ve temel eğitim düzeyinde zorunlu ve parasız olması gerekir. İlköğretim zorunludur. ...

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi(Kabul tarihi: 20 Kasım 1959)

Madde 7:Çocuğun en azından ilköğretim düzeyinde parasız ve zorunlu olması gereken bir eğitim hakkı vardır. ...

UNESCO: Öğretim Alanında Ayrımcılığa Karşı Savaşım Sözleşmesi(Kabul tarihi: 14 Aralık 1960)

Madde 4:Bu sözleşmeye taraf olan devletler “İlköğretimi zorunlu ve parasız kılmayı; ... yasayla konulan öğretim yükümlülüğünün herkesce yerine getirilmesini sağlamayı; ...” üstlenirler.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (Kabul tarihi 20 Kasım 1989)

Madde 28: Taraf devletler çocuğun eğitim hakkını tanırlar ...ilköğretimi herkes için zorunlu ve parasız duruma getirirler. ...”

Avrupa Konseyi: Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslar arası Sözleşmesi(1966)

Madde 13:Bu sözleşmeye taraf devletler, “...herkesin eğitim hakkını, ...ilköğretimin zorunlu ve herkes için parasız olarak erişilebilir olması gerektiğini, ...”tanırlar.

Ulusal Belgelerde Eğitim Hakkı

Türkiye’de ilköğretimin süresi, zorunluluğu, parasız olması ve eşitlik içinde sunulmasına ilişkin anayasal düzenlemeler, 24.02.1924 tarihli T:C: Anayasasının 87. Maddesinde yer almıştır. 1961 Anayasasının 50. Maddesinde “Öğrenimin Sağlanması” ve 1982 Anayasasının 42. Maddesinde “Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi” konularına yer verilmiştir. 05.01.1961 Tarih ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu; 14.06.1973 Tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu temel eğitimin(ilköğretimin) çerçevesini belirlemiştir. Bunlara daha detaylı bakılacak olursa ulusal belgeler ilköğretimin zorunluluğunu ve devlet okullarında parasız olduğunu şöyle açıklamaktadır:

TC Anayasasının 42. maddesi; “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz...İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır....Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar.... (TC anayasası 1982)

Ayrıca 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun 22. maddesi “İlköğretim, 6–14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.” demektedir.

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunun 2. Maddesi; “İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için

mecburi, Devlet okullarında parasızdır.” demekte ve ilköğretim kurumlarını sıralamaktadır.

Anayasa ve eğitimle ilgili diğer bütün yasal düzenlemelerde ilköğretimin zorunlu ve parasız olduğu üzerine basılarak ifade edilmekte ve her yurttaşın asgari düzeyde yararlanması gereken eğitim kademesinin ilköğretim kademesi olduğu önemle belirtilmektedir. Bu nedenle genellikle tüm devletler ilköğretim kademesini bütün yurttaşlar için zorunlu ve parasız kılmışlardır. Tabî ki Türkiye Cumhuriyeti devleti de kendi bünyesinde yaptığı yasal düzenlemelerle ilköğretimin zorunlu ve parasız olduğu ifadesini destekleyici önlemler almıştır.

Türkiye’deki YİBO ve Taşınabilir İlköğretim uygulamalarının sıralanan yasal dayanaklar ve ülke gerçeklerinden ortaya çıktığı ve temel eğitimden yararlanmada “eşitlik, fırsat ve imkân eşitliği ilkeleri yönünden bir iyileşme sağladığı görülmektedir.

Bu yasal düzenlemelerin içeriğine bakıldığında; bütün toplum kesimlerinde çağ nüfusunun tamamının ilköğretimden yararlandırılmasının zorunluluğu ve gerekliliği açıkça ifade edilmektedir. Çünkü ilköğretim bireyleri hayata ve bir üst öğretim kademesine hazırlayan bir eğitim kademesidir. Bu denli önemli ve önceliği olan bir eğitim kademesi olarak ilköğretimin yapısı, işleyişi ve hizmetin tüm vatandaşlara sunulduğu oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda Türkiye’deki ilköğretim anlayışına ve sistemin işleyişine daha detaylı bakılacak olursa sistemdeki sorunlar ve eksiklikler daha iyi anlaşılacaktır.

İlköğretim

Öğrenme insanın en temel etkinliklerinden biridir ve bunun için de toplum hayatında daima yerini bulmuştur. İnsanın yaşamı boyunca süren öğrenme süreci, belli bir toplumsal gelişmeden sonra kurumsallaşmış ve çeşitli kurumsal yapılardan oluşan sistemler bireylerin öğrenme etkinliklerini gerçekleştirdikleri yerler olmuşlardır. Öğrenme, insanın yaşamı boyunca her yerde sürmekle birlikte planlı ve

“istendik” öğrenmelerin gerçekleştirildiği yerler olarak okullar, toplum yaşamında önemli bir rol yüklenmişlerdir (Akça,2002:9).

Bu açıdan okullar istendik öğrenmeleri kasıtlı ve planlı olarak meydana getirmekle görevlidir. Değişen toplumsal ihtiyaçların giderilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması görevi okullara verilmiştir. Okullar, bireylerin ihtiyacı olan temel bilgileri kazandırmak, vatandaşlık bilinci vermek, meslek edindirmek, toplumun değer yargılarını tanıtmak gibi amaçları üstlenmişlerdir.

Tüm beklentilere cevap verecek eğitim basamaklarının ilki ve belki de en önemlisi ilköğretimdir. İlköğretim eğitim sisteminin en önemli basamağıdır. Bu eğitim basamağında çocuk, toplum içinde diğer bireylerle uyum içinde yaşama, toplum kurallarına uygun bir şekilde yaşamını sürdürebilmesi için gerekli temel bilgi ve becerileri kazanır. İlköğretim hem toplumun hem de bireyin gereksinimlerine cevap verecek şekilde planlanmalıdır, bu anlamda da ilköğretimden beklentiler oldukça fazladır. Konuyla ilgili literatüre bakılacak olursa, bazı araştırmacı ve yazarların görüşleri şöyledir:

İlköğretim 6–14 yaş grubu öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir. Türkiye’de uzun zaman beş yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokullardan meydana gelen bu kurumlar, 1997 yılında 8 yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitim kademesi haline getirilmiştir. Yeni yasaya göre ilköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir (Erden,1998:174–175). Bloom (1979)ise, ilköğretim düzeyindeki eğitimden beklentileri, (anadili kullanma yeterliği, mantıksal düşünme ve yetişkinlerden öğrenme gücü; başarıma güdüsü, düzenli çalışma alışkanlıkları ve dikkat) gibi öğrenme için genel giriş davranışlarının öğrencilere kazandırılacağına umulduğunu belirtmiştir.

Eğitim imkânlarının sınırlı ve ilköğretimden sonra örgün eğitimi terk etme oranının yüksek olduğu az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, toplumdaki bireylerin en azından temel bilgi ve becerilerle donanmış hale getirilmesi bakımından eğitim sistemi içinde ilköğretim kademesinin ayrı bir önemi vardır. Bu özelliğe sahip ülkelerde ilköğretimin temel bilgi ve beceriler kazandırdıktan sonra, ikinci kademe onları mesleğe hazırlamak gerekmektedir (Erden,1998:175).

İlköğretimin temel amaçlarından biri de çocukları hayata hazırlamak, çağın hızla değişen ve gelişen koşullarına uygun ve nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılamak ve onları kendilerine uygun mesleğe yönlendirmektir. İlköğretimin toplumsal ve ekonomik yararlarının yanında, demokratik bir toplumun oluşturulması, kültürel sürekliliğin sağlanması ve halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesi için yaşam boyu sürecek bir öğrenmenin ve insan gelişiminin temelidir (Kavak,1997).

Ayrıca; ilköğretim diğer eğitim kademelerine öğrenci vererek mesleki eğitim sistemine de kaynaklık etmektedir. İlköğretimden sonra bir üst eğitim kademesine devam edecek öğrencilerin temel bilgi ve becerilerle donatılması, öğrencilerin yeteneklerinin farkında olarak bir üst öğrenimi istenen etkililikte gerçekleştirmelerini sağlamaları beklenir. İlköğretimden sonra bir üst öğrenim kurumuna devam etmeyecek bireyler için ise, ilköğretimin yurttaşlık bilinci edinmiş kendi yaşamını sürdürebilecek yeterliklerle donatılması beklenir.

Bu durumda, eğitim genel olarak bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlandığına göre; her çocuk, genç ve yetişkin, kendi öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış olanaklardan yararlanabilmelidir (MEB,2001:41).

Bireyin düşünce ve davranışlarında temel oluşturabilecek bilgi ve becerilerin kazandırılmasında ilköğretim oldukça önemlidir. Çoğu kez ilköğretim, temel eğitim ya da zorunlu eğitim olarak tanımlanırken kavram olarak birbirine karıştırılmaktadır. Kimi zaman ilköğretimin yerine de kullanılan temel eğitimin tanımına da bakacak olursak Başaran(1982) bunu şöyle açıklamaktadır: “Temel eğitim, her yurttaşa yaşamında karşılaştığı ve karşılaşacağı kişisel, toplumsal sorunları çözmede;

toplumun değerlerine, düzgülerine uyum sağlamada; üretken ve tutumlu olmada temel yeterlikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitimidir” (Başaran,1982:13).

Sağlamer(1995) ise Temel eğitimi; yalnız belli çağıdaki çocukların değil hiç eğitim almamış tüm vatandaşların ihtiyacı olan bir eğitimidir. Ayrıca Temel eğitim, tüm vatandaşlara hayatta karşılaştıkları problemleri çözmede, toplumun değer ve normlarına uyum sağlamada ve üretici olmada gerekli olan temel yeterlikleri kazandıran bir eğitimidir, şeklinde tanımlamıştır.

Başaran(1982), temel eğitimden beklentileri şu şekilde sıralamıştır:

1. Temel eğitim görmek her yurttaşın hakkıdır.
2. Temel eğitim, eğitilenin şimdiki ve gelecek yaşamına yöneliktir.
3. Temel eğitim, eğitilene sorunlarını çözmeye yeterli kılmalıdır.
4. Temel eğitim eğitilen kişilere topluma uyma yeterliği kazandırabilmelidir.
5. Temel eğitim, eğitilene üretken ve tutumlu olmanın temel yeterliklerini kazandırabilmelidir.
6. Temel eğitim eğitilenlere kazandıracığı yeterliliklerin yanı sıra bir kesim alışkanlıklarda kazandırmalıdır (Başaran,1982:13).

Temel eğitim deyimi 1950’lerde, öğrenimden yoksun kalmış yetişkinlere verilecek eğitimi anlatmak için UNESCO’cada kullanılmıştır. 1970’lere doğru ise temel eğitim deyiminin bu anlamı daha da genişletilerek değişik mesleklerde, alanlarda insanların daha sonraki yaşamı, öğrenimi için temel nitelikte olacak eğitimi anlatmak için kullanılmıştır (Başaran,1982:11; Sağlamer,1995:14).

Temel eğitimin genişletilmiş anlamının Milli Eğitimde kullanılmaya başlaması ise 1970 yılına rastlar. Bu tarihlerde ilköğretimde yapılan yenileşme girişimleri, yurttaşlara verilecek eğitimin niteliğinin artırılması gereğini ortaya çıkarmıştır. İlköğretimin niteliğinin artması ise süresinin ve içeriğinin değiştirilmesini gerektirmiştir. Bu yeni içerikli, uzatılmış süreli eğitimin aynı anda yurttaşın yaşamına katkıda bulunacak, yapacağı iş için gerekli temel bilgi ve becerileri kazandırması düşünüldüğünden adına temel eğitim denilmiştir.1973’te

kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanununda da temel eğitim, amaç ve kapsamıyla yerini almıştır (Başaran,1982:11).

Yine 1973 tarihli Milli Eğitim Temel kanununda “Temel Eğitim” ismiyle yer alan bu kanunun 1983 yılında uğradığı değişiklikle “ İlköğretim Okulu” olarak isim değiştiren ve 8 yıllık eğitim veren uygulamaya ilk defa 1971–72 öğretim yılında 16 ilde (18 Okulda) deneme niteliğinde başlamış 1981–1982 öğretim yılında 6 ilde (10 Okulda) ilköğretim uygulanmasına geçilmiştir. 1989-1990 öğretim yılında ilköğretim okulu 927’ye ulaşmıştır (T.B.M.M. Bütçe Kanunu,1991).

Yasal bakımdan da temel eğitim kavramındaki vurgu, onun bir yükümlülüğten çok bir hak oluşundadır (Ayhan,1993:84). 1981 yılında yapılan X..Milli Eğitim Şurası’nda da ilköğretim yerine temel eğitim anlayışı benimsenmiş ve temel eğitim 6-14 yaşları arasındaki zorunlu öğrenim çağı çocuklarına en az sekiz yıllık ve temel eğitim görmemiş yetişkinlere, ihtiyaç ve gelişimlerine uygun bir süre eğitim veren bir kademe olarak öngörülmüştür (Eğitim-sen,1998:67).

Görüldüğü gibi, “temel eğitim” kavramı zorunlu eğitim ya da ilköğretim kavramlarından daha geniş kapsamlı kavramdır. Zorunluluktan bağımsız olarak, daha çok eğitim bilimsel bir düşünceden kaynaklanmaktadır.

İlköğretimle karıştırılan bir diğer kavramda zorunlu eğitimidir. İlköğretim, eğitim sisteminin ilk, orta ve yüksek gibi basamaklara ayrıldığı ülkelerde kullanılan ve ilk basamağı ifade eden bir deyimdir. Birçok ülkede ilköğretimin aynı zamanda zorunlu eğitim olarak benimsenmesi, her ikisini özdeşleştirmiştir (Ayhan,1993:85).

İlköğretimin Amaçları ve Görevleri

27.08.2003 Tarihli ve 25212 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’ne göre İlköğretimin amaçları şöyledir:

Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda;

a) Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirerek onları hayata ve üst öğrenime hazırlamak,

b) Öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,

c) Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,

d) Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu yurttaşlar olarak yetiştirmek,

e) Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel etkinliklerle millî kültürümüzü benimsemelerine ve yaymalarına yardımcı olmak,

f) Öğrencilere bireysel ve toplumsal sorunları tanıma ve bu sorunlara çözüm yolları arama alışkanlığı kazandırmak,

g) Öğrencilere, toplumun bir üyesi olarak kişisel sağlığının yanı sıra ailesinin ve toplumun sağlığını korumak için gerekli bilgi ve beceri, sağlıklı beslenme ve yaşam tarzı konularında bilimsel geçerliliği olmayan bilgiler yerine, bilimsel bilgilerle karar verme alışkanlığını kazandırmak,

h) Öğrencilerin becerilerini ve zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini sağlamak,

ı) Öğrencilerin kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, çağdaş teknolojileri etkili biçimde kullanabilen, plânlı çalışma alışkanlığına sahip estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek,

i) Öğrencilerin ilgi alanlarının ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlamak, meslekleri tanıtmak ve seçeceği mesleğe uygun okul ve kurumlara yöneltmek,

j) Öğrencileri derslerde uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleriyle sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerle kendilerini geliştirmelerine ve gerçekleştirmelerine yardımcı olmak,

k) Öğrencileri ailesine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, verimli, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilen bireyler olarak yetiştirmek,

l) Doğayı tanıma, sevmeye ve koruma, insanın doğaya etkilerinin neler olabileceğine ve bunların sonuçlarının kendisini de etkileyebileceğine ve bir doğa dostu olarak çevreyi her durumda koruma bilincini kazandırmak,

m) Öğrencilere, bilgi yüklemek yerine onlarda zekâyı ve yaratıcı düşüncüyü ortaya çıkarmak, onlara bilgiye ulaşmanın yöntem ve tekniklerini öğretmek,

n) Öğrencileri bilimsel düşünme, çalışma ve araştırma alışkanlığına yöneltmek,

o) Öğrencilerin, sevgi ve iletişimin desteklediği gerçek öğrenme ortamlarında düşünsel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak,

ö) Öğrencilerin kişisel ve toplumsal araç-gereci, kaynakları ve zamanlarını verimli kullanmalarını, okuma zevk ve alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, İlköğretim kurumlarının amacıdır.

İlköğretimin amaçları ve görevleri yukarıdaki maddelerde açıkça belirtilmiştir. Ancak geçmişten bugüne bu amaçları ve görevleri yerine getirmede bir takım sorunlar yaşanmıştır. İlköğretimde yaşanan sorunlar ve ilköğretimin gelişim süreci cumhuriyet öncesine kadar gitmekte ve cumhuriyet sonrasında da devam etmektedir.

Cumhuriyetten Önce Ve Sonra Zorunlu İlköğretimin Gelişimi Ve Sorunları

Osmanlı döneminde uzun yıllar ihmal edilen ilkokullar 19. yüzyılın başlarından itibaren önem kazanmıştır. İlk kez II. Mahmut döneminde ilkokulların parasız ve zorunlu olması 1826 yılında yayınlanan bir ferman ile duyurulmuştur. Bu dönemde çocuklara okutulacak derslerin Kuran, sonra her çocuğun yeteneğine göre Tecvit, İlmihal ve Risaleler, İslam'ın Şartları ve Din dersleri olduğunu görülmektedir. Yapılan tüm çalışmalara rağmen cumhuriyetin ilanına kadar ilkokulların ülke çapında yaygınlaştırılması sağlanamamıştır.(Akyüz,1993:131–132) Genç Osman, II. Mahmut ve III. Selim gibi reformcu padişahlar, hızla ilerleyen batı

karşısında önlemler almaya çalışmışlarsa da, karşılarına çıkan zorluklar nedeniyle, gerekli ve yeterli değişiklikleri yapamamışlardır (Üstün,2000:87).

1913'te ilköğretim geçici kanunu çıkarılmış (Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati) ilköğretimin parasız olduğu ilk kez bu kanunla kabul edilmiştir. Kanunla İptidai ve Rüştî adlı okullar birleştirilmiş Mekteb-i İptidaiye Umumiye adı verilmiştir (Akyüz,1993:241).

1924 tarihli “Tevhid-i Tedrisat Kanunu” ile de, Türkiye Cumhuriyetinde okul kuruluş sistemi ile ilgili köklü değişiklikler olmuştur. Bu kanunla laik, demokratik, birlik okulunun temeli atılmıştır (Cicioğlu,1985:19). Aynı zamanda 3 Mart 1924 tarih ve 430 Sayılı bu kanun Cumhuriyet döneminin eğitim alanında gerçekleştirilen ilk yasal düzenlemesidir. Bu kanun ile Türkiye, çağdaş toplumların okulları gibi okullara kavuşmuştur (Adem,1989:334).

Cumhuriyet döneminde de en çok ilköğretime önem verilmiştir. İlköğretim Cumhuriyet inkılâplarını ve laikliği topluma benimsetecek özellikle geniş kırsal kitlelerin davranışlarını değiştirecek bir araç olarak görülmüştür (TBMM,1997).

Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu zaman, ilk önce ele alınan konu eğitim olmuştur (Üstün,2000:87). Cumhuriyetin ilanından sonra ilkokulların zorunlu ve parasız olması konusu yeniden gündeme gelmiş ve ilköğretimin 7–14 yaş çocukları için parasız ve zorunlu olduğu ifadesi 1924 Anayasasının 87. maddesinde yer almıştır. Bu ilkeye 1961 ve 1982 Anayasalarında da yer verilmiştir.

Hemen her ülkede ilköğretim eğitim sisteminin temelidir. Bu nedenle ilköğretimi düzenlemek ve ilköğretim olanaklarını insanlara açmak, tüm nüfusa ilköğretimi zorunlu kılmak, devletlerin görevi arasında sayılmaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de zorunlu eğitim denildiğinde akla ilköğretim gelmektedir (Başaran,1994:75). Zorunlu eğitim, örgün eğitimin en fazla önem verilen bölümünü ifade etmektedir. Zorunlu eğitim, bireyin belli bir çağda belli bir sürede eğitim almasını anlatmaktadır. Yani zorunlu eğitim; bir yurttaşın belirtilen bir yaşa

gelinceye kadar gösterilen eğitim kurumlarında belirtilen sürede bir öğrenim görmesini zorunlu kılmaktadır (MEB,2001:41).

Birbiriyle bu kadar iç içe girmiş olan ilköğretim ve zorunlu eğitim kavramları sık sık karıştırılmaktadır. İlköğretim, eğitim sisteminin ilk, orta ve yüksek gibi basamaklara ayrıldığı ülkelerde kullanılan ve ilk basamağı ifade eden bir deyimdir (Ayhan,1993:85).

Türkiye’de Anayasal düzenlemelerle Cumhuriyetin başlangıcından bu yana, uluslararası anlayışa uygun hareket edilmiş, ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarında parasız olması temel ilke olarak kabul edilmiştir. Bunun sonucunda; 1982 Anayasasında “ilköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır” hükmüne yer verilmiştir (Kavak,1998). Fakat buna rağmen, 1997’deki yasa değişikliğine kadar İlköğretim kurumları, 5 yıllık ilkokullar, 3 yıllık ortaokullar, ilk ve ortaokulun birlikte bulunduğu ilköğretim okulları, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ile özel eğitime muhtaç çocuklar için kurulacak okullar ve sınıfları kapsamaktaydı (T.B.M.M,1993:11). Zorunlu eğitim ise 5 yıllık ilkokullar ile sınırlıydı.

Bugüne kadar uygulanan 5 yıllık zorunlu eğitimle; çocuklarımızın istenen düzeyde yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirilmeleri; ilgi ve yeteneklerini geliştirerek hayata ve bir mesleğe hazırlanmaları olanaklı görülmemektedir. Zorunlu eğitim süresinin artırılması ile ilgili ilk çalışmalar 1946 yılında yapılan Üçüncü Milli Eğitim Şurasında görüşülerek, şehir okullarının 8 yıla çıkarılması Şura tarafından önerilmiştir (MEB,1996:50). İlköğretimin Türkiye’nin tüm bölgelerinde, Eğitim Birliği Yasası çerçevesinde 8 yıllık zorunlu temel eğitim olarak uygulamaya geçirilmesi 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile de öngörülmüştür (<http://www.meb.gov.tr>).

Diğer yandan, 16. 08 1997 tarih ve 4306 Sayılı yasadan önce, zorunlu eğitimle ilgili ayrıntılı düzenlemelerin yer aldığı 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu maddeleri ise şöyledir: 1739

sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 22. ve 24. maddeleri, ilköğretimin, kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunlu olduğunu, ilköğretim kurumlarının beş yıllık ilkokullar ile üç yıllık ortaokullardan oluştuğunu hükme bağlamıştır. Öte yandan, aynı yasanın geçici 2. maddesiyle, 22. maddede öngörülen 8 yıllık zorunlu eğitimin son üç yılı askıya alınmıştır. Milli Eğitim Temel Kanunu'na paralel biçimde 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'da, ilköğretimin 6- 14 yaşları arasında zorunlu olduğunu, ilköğretim kurumlarının, ilkokullar, ortaokullar ve ilköğretim okullarından oluştuğunu hükme bağlamış, geçici 9. madde ile de zorunlu eğitimin son üç yılını koşullar hazır oluncaya kadar ertelemiştir.

Toplumun beklentisi, ülkenin gereksinimleri doğrultusunda gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun bir eğitim ortamı içinde çocukların yetiştirilmeleridir. Bu beklentinin 5 yıllık zorunlu eğitimle gerçekleştirilmesi mümkün olmadığından zorunlu eğitimin kalkınma planlarında da öngörüldüğü gibi önce kesintisiz 8 yıla, sonra da 12 yıla çıkarılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Diğer yandan zorunlu eğitimin dünyadaki görünüşüne bakılacak olursa, UNESCO (1993) verilerine göre, ülkelerin zorunlu eğitim süreleri 4–12 yıl arasında değişmektedir. Verilere göre 174 ülkenin 51'inde zorunlu eğitim 4–6 yıl, 67'sinde 7–9 yıl, 56'sında ise 10–12 yıl arasındadır. Ayrıca zorunlu eğitim yaşları da 4–18 yıl arasında değiştiği ve ülkelerin alt yaş sınırının 5–8, üst yaş sınırının ise 11–18 olduğu görülmektedir. Zorunlu eğitim süreleri ülkeden ülkeye değiştiği gibi bazı ülkelerde eyaletten eyalete dahi değişebilmektedir. Bu bağlamda zorunlu eğitim süreleri bazı ülkelerde sadece ilköğretimi kapsarken, bazı ülkelerde ortaöğretimin birinci kademesini ve bazı ülkelerde de ikinci kademesini kapsamaktadır. Yani ülkelerin eğitim sistemlerindeki farklılıklar nedeni ile zorunlu eğitimin ilköğretimle sınırlı kalmadığı görülmektedir (Kavak,1998).

Yine UNESCO 1991 Dünya Eğitim Raporunda (Promkasetrin, 1994:20-29) küresel perspektifte, ülkelerin kaynakları elverdiği ölçüde zorunlu eğitimin derece derece uzamakta olduğu ve 8-10 yıl bir temel eğitime dönüştüğü vurgulanmaktadır. Ancak zorunlu eğitim süresinin uzaması kritik bir eğitim politikası sorunu olarak;

genel, mesleki ve teknik eğitim tiplerine ayrılma aşamasını da zorunlu eğitimin ötesine taşımaktadır. Ayrıca uzun vadede bir çok ülkede zorunlu eğitimi ortak bir genel eğitim içinde ele alma ve bölümlere ayırmayı zorunlu eğitim sonrasına erteleme eğilimlerine dikkat çekilmektedir (Kavak,1998).

Bu çağda bilim ve teknolojide meydana gelen hızlı değişim ve gelişmeler, insanların hayata uyumlarını güçleştirmekte, bunun sonucu olarak da ülkeler zorunlu eğitim sürelerini uzatmaktadır (Tayan,1996). Türkiye’de de; gerek dünyadaki zorunlu eğitim süreleri de göz önüne alınarak, gerek ise eğitimde duyulan gereksinim üzerine, 2000 yılına kadar zorunlu eğitim süresinin 8 yıla çıkarılması eğitimde öncelikli konu olmuştur. Bu amaçla 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda değişiklik öngören kanun tasarısı hazırlanmıştır. 8 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına geçebilmek amacıyla ilköğretim okullarının yaygınlaştırılmasına önem ve öncelik verilmiştir (Tayan,1996:50).

Bu bağlamda, sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilebilmesi için alt yapı hazırlıklarına başlanmış ve bu hazırlıkların başında ilköğretim okullarının sayısının artırılması üzerinde durulmuştur. Mevcut ilkokullara derslik, işlik ve diğer tesisler yapılarak ilköğretim okullarına dönüştürülmüşlerdir. Yine aynı amaçla illere göre okul ve derslik ihtiyaçları, öğrenci sayıları göz önüne alınarak beş yıllık bir plan hazırlanmıştır.

Buna göre, İlköğretimi Geliştirme Politikaları ve Uygulamaları ise; Sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş ve ilköğretim okullarının yaygınlaştırılması, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Temel Eğitim Projesi, Temel Eğitim Pilot Projesi, Kızların Eğitimi Projesi, Gezici Tarım İşçi Çocuklarının Eğitimi Projesi ve Taşımali İlköğretim Uygulaması’dır (Kavak,1997:60–64).

Sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş ve ilköğretimi yaygınlaştırmak için yapılan en önemli çalışmalardan birisi Milli Eğitimi Geliştirme Projesi diğeri ise Temel Eğitim Projesidir. Bu projelerin içeriği ise şöyledir:

Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

Dünya bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan bir antlaşma ile;

—İlk ve ortaöğretimde kaliteyi artırarak, öğrenci başarısını OECD ülkeleri ortalamasına yaklaştırmak.

—Milli müfredat programını geliştirmek.

—Ders kitaplarının teknik ve fiziki kalitesini artırmak.

—Yeni öğretim materyallerini geliştirmek.

—Modern eğitim ekipmanlarını sağlamak.

—Öğretmen eğitiminde kaliteyi artırmak.

—Milli eğitimde yönetim ve beceri uygulamalarını geliştirerek kaynak kullanımında daha ekonomik ve etkili olmayı sağlamak hedeflenmiştir (MEB,1996:21).

Temel Eğitim Projesi

Projenin amacı; İlköğretimde özellikle kırsal kesimde eğitimin kalitesinin artırılması, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim ve okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasıdır (MEB,1996:21).

Bu yasal düzenlemeler doğrultusunda Türkiye’de 1997-98 öğretim yılı başına kadar 5 yıl olarak uygulanan zorunlu eğitim nihayet, 16.08.1997 tarih ve 4306 sayılı yasa ile 1739 ve 222 sayılı yasalarda yapılan değişiklik ve geçici maddelerin kaldırılması ile zorunlu eğitim süresi 8 yıla çıkarılmıştır (Kavak,1998:54).

Buna göre, Türkiye’deki ilköğretim kurumlarının yapı ve işleyişinde değişiklikler yapan 4306 Sayılı Yasa’da;

*İlköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması ve bitirenlere ilköğretim diploması verilmesi,

*222,1739 ve 3308 sayılı yasalarla birlikte ya da ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibarelerinin “ilköğretim” okulu olarak değiştirilmesi,

*İlköğretim kurumlarının 6.7.ve 8. sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olan öğrenciler ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrencilerin eğitimlerini bu kurumlarda tamamlaması ve 1997–98 öğretim yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrencilerin zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlaması,

*Milli Eğitim sisteminin öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda her bakımdan yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenmesi, bu amaçla ortaöğretim kurumlarına eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıflarının korunabilmesi,

*İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere ortaöğretimde devam edebilecek okul ve programlarının hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı ve iş hayatı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek, meslek seçiminde doğru karar vermelerine yardımcı olmak üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmaların yapılması,

*İlköğretim okulunu bitirenlerin bir mesleğe hazırlamak amacıyla çıraklık dönemine kadar iş yerlerinde aday çırak olarak eğitilmesi, çırak olabilmek için 14 yaşını doldurması ve en az ilköğretim mezunu olması,

*Sekiz yıllık ilköğretim giderlerinde kullanmak üzere 01.09.1997, 31.12.2000 tarihleri arasında bazı işlem ve kâğıtlardan eğitime katkı payı alınması hükümleri getirilmiştir.

Türkiye’de zorunlu ilköğretimin uygulanmasıyla, eleştirici ve soyut düşünme yeteneği gelişmiş, bedensel gelişimi büyük ölçüde tamamlanmış, teknolojik ve bilimsel gelişmeye uyum sağlama becerisi kazanmış gençlerin özgür irade ve kararlarıyla mesleki eğitime yönelerek iş hayatına etkin, verimli ve sürekli katılımlarını sağlayan; çağın gereklerine ve toplumun gereksinimlerine uygun, istihdama yönelik meslek edinmeleri sağlanmış olacaktır (<http://www.meb.gov.tr>).

Bu bağlamda yapılan yasal düzenlemelerin etkili bir biçimde uygulanabilmesi için 4306 sayılı yasayı takip eden günlerde, ilköğretimde çağdaş bir eğitim düzeni oluşturmayı amaçlayan “Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi” uygulamaya konulmuştur (MEB,2001:41-42).

Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi ile ilköğretimde;

- *%100 okullaşma oranına ulaşılması,
- * Birleştirilmiş sınıf uygulamasına aşamalı olarak son verilmesi
- *Sınıf mevcutlarının 30'a indirilmesi,
- *İkili öğretimden normal ilköğretime geçilmesi,
- *İlköğretimde niteliğin yükseltilmesi hedeflenmiştir (MEB,2002:68).

Belirlenen bu hedeflere ulaşabilmek için oluşturulan politikalarda ise;

- *Okul de derslik sayısının arttırılması,
- *Taşınmalı ilköğretimin yaygınlaştırılması,
- *Yatılı ilköğretim Bölge Okulları ile Pansiyonlu İlköğretim Okullarının yatılılık kapasitesinin arttırılması,
- *Yoksul öğrencilerin okul gereksiniminin karşılanması,
- *Okullarda çağdaş ölçütlere uygun fiziki alt yapının sağlanması ve araç gereçlerle donatılması, planlanmıştır (MEB,2002:69).

4306 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla bir takım çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar ile 1997–1998 öğretim yılı gereksinimlerinin acilen giderilmesi sağlanmıştır. Bunun dışında yine 1997–1998 yılında yapılan diğer çalışmalar ise aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

1996–1997 öğretim yılında 5. sınıftan mezun olanlar sekiz yıllık zorunlu eğitim yükümlülüğünün dışında kalmalarına karşın, 1997–1998 öğretim yılında 865.983 öğrenci 6. sınıfa kayıt yaptırmıştır.

Önceki yıla göre, kırsal kesimdeki kız öğrencilerin altıncı sınıfa kayıt oranlarında %39,1'lik artış olmuştur. Beklenenin üstündeki bu durum, halkın sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına olan özlem ve güveninin bir göstergesi olmuştur (<http://www.meb.gov.tr>).

Belirlenen hedef ve politikalar doğrultusunda öğrenci sayısındaki artış oranları da dikkate alınarak program, öğretim materyalleri, yapı-tesis, donatım, taşınmalı ilköğretim, yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okullarını planlama çalışmaları yapılmıştır (MEB,2001:43). Planlanan çalışmalardan birisi olan ve daha önceden uygulanan bu çalışmalardan birisi de Taşınmalı İlköğretimdir.

Milli Eğitim Bakanlığının hazırlayıp geliştirdiği ve daha sonra uygulamaya koyduğu tüm projelerden oldukça fazla beklentileri vardır. Bakanlık bu projeler aracılığı ile; geleceğin ihtiyaçlarına yanıt verebilecek eğitimin, kapsamının ve kalitesinin artırılmasını, ilköğretime olan ilginin çoğaltılmasını ve ilköğretim okullarının toplum için bir öğrenme kaynağı olması hedeflerini destekleyen bir faaliyetler yelpazesini içine almaktadır.

Bu bağlamda Taşınmalı İlköğretim Uygulaması da eğitim sisteminde yerini alacak ve; nüfus artışı, göçler, ekonomik ve sosyal problemlerin çözümünde sisteme katkıda bulunacaktır. Ayrıca sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin uygulanabilmesinde de oldukça önemli bir rol üstlenecektir. Sonuç olarak, tüm bu beklentilere cevap verecek olan Taşınmalı İlköğretim Uygulamasını daha ayrıntılı incelemek gerekmektedir.

Taşınmalı İlköğretim Uygulaması

Milli Eğitim Bakanlığınca özellikle kırsal kesimde ilköğretimin yaygınlaştırılması, eğitimde kalitenin artırılması ve nüfusu hızla artan büyük yerleşim birimlerinin eğitim yükünün azaltılabilmesi için, 1989-1990 öğreti yılının ikinci yarısında deneme mahiyetinde Taşınmalı İlköğretim Uygulaması başlatılmıştır.

Anayasamızın 42. maddesinde, “Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.” hükmü yer almıştır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” bölümünün “Fırsat ve İmkân Eşitliği” başlıklı 8. maddesinde ise “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.” denilmektedir.

Sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılması, okulu bulunmayan, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki ilköğretim çağına gelmiş çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin, daha kaliteli eğitim-öğretim imkanına kavuşturulması, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, herkesin eşit şekilde yararlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nce “Taşınabilir İlköğretim Uygulaması” başlatılmış ve ülke geneline yaygınlaştırılmıştır (T.B.M.M.1995:38).

Taşınabilir ilköğretim Uygulamasının başlatıldığı 1990'lı yıllarda Türkiye'de 30.000'in üzerinde birleştirilmiş sınıf programı uygulanan kırsal kesim okulları mevcuttu. Bu okulların yaklaşık 12.000'inde öğrenci mevcudu 25'ten azdı. Bununla birlikte çok sayıda okul öğretmensizlikten kapanmak üzereydi (MEB,1990:36). Bunun dışında birçok köy okulunda ise lise mezunu vekil öğretmenler görev yapmaktaydı. Bu uygulamaya benzer çalışmalar yurtdışında da yapılmaktadır. Ancak bunlar uygulamada farklılık göstermektedir.

Miller (1988) tarafından “öğrenci taşıma yöntemleri” ismiyle yapılan bir başka araştırmanın bulguları aşağıda verilmiştir.

Bu çalışmaya göre; Amerika Birleşik Devletleri'nde en emniyetli taşıma okul otobüsleri filosuyla gerçekleştirilmektedir. Her gün 350.000'in üzerinde okul otobüsü ile 3 ile 21 yaşlarında tekerlekli sandalyeli öğrencilerden futbolculara kadar her koşulda 22.000.000 öğrenci taşınmaktadır. Çalışmada birçok taşınan öğrencinin okul yöneticisinin konunun önemine aldırmadığı ancak, bireysel olarak büyü bir topluluğu yönettiği, büyük çaplı bütçeyi kontrol ettiği, okul sistemi ile ilgili en duyarlı konuları elinde bulundurduğu belirtilmektedir.

Araştırma, öğrenci taşımasının üstesinden gelme, çalışan ve müteahhit ilişkileri, otobüs sürücüleri, rotlar ve tarifeleme, taşımada bilgisayarın rolü, taşıma bütçesi, bozuk hava durumu gibi 13 bölümden oluşmakta ve okul taşımacılığının önemine dikkat çekilmektedir. Ayrıca kitapta, taşıma rolünü üstlenen yöneticiden otobüslerin lastiklerini tamir eden personele kadar 20 personelin iş tanımları yer almaktadır.

Yeni Zelanda’da kırsal kesimdeki çocuklara erken çocukluk eğitimi, Taşımalı Okul Öncesi birimleri tarafından verilmektedir. Eğitim Bakanlığının kararıyla dokuz birim bu alanda hizmet vermektedir. Bu birimlerden her birinde iki (kreş-anaokulu) öğretmeni bulunmaktadır. Bu dokuz birim her hafta kırsal bölgeleri gezmektedirler (Kennedy,1990:139).

A.B.D’nin Maryland Eyaletinde yapılan bir başka uygulamada ise 1984-1985 yıllarında üç yıl için kurulmuş bir fon ve lise öğrencilerini okuma, İngilizce ve matematik konularında yoğun geliştirme eğitimi projesi gerçekleştirilmektedir. Bir ana baba uzmanı, bir danışman, beş öğretmen ve üç öğretmen yardımcısı ve bir kaynak uzmanından oluşan taşımalı eğitim ekibi bir bölgeden diğer bölgeye devamlı hareket halindedirler. Bu ekipler okuma problemi olan, İngilizce ve matematiği zayıf olan çocuklara kendi evlerinde yardım etmeyi amaçlamaktadır. Bu uygulama iki yıl süreyle devam etmiş, ana-babaların tutumlarıyla, testle ölçülen öğrenci başarılarındaki gelişmeler uygulayıcılar tarafından bir rapor haline getirilerek ilgili makama sunulmuştur (Stevenson,1987:121).

Bu konudaki en geniş uygulama Avustralya’da gerçekleştirilmektedir. Avustralya’nın Orta Queensland bölgesinde uygulanan “Taşınabilir Sınıf Projesi”, Queensland Eyaleti Eğitim Bakanı tarafından tavsiye edilen bölgelerde uygulanmaktadır. Eğitim Bakanlığı öncelikle uygulamanın kırsal kesim bölgelerinde yapılmasını tavsiye etmektedir. Proje Avustralya Okullar Komisyonu tarafından ekonomik açıdan desteklenmektedir.

Nüfusuna oranla geniş bir arazi yapısına sahip olan Avustralya’da, aileler geniş alanlara yayılarak yaşamaktadırlar. 150.132 kilometrekare yüzölçümlü Orta Queensland’ın nüfusu 31.900 kişidir. Her kilometreye bir insan düşmektedir. Bu sebeple, bu ailelerde bulunan çocuklara “Taşınabilir Sınıf Uygulaması” ile eğitim verilmektedir. Uygulama için kamyonların kasa kısımları sınıf şekline dönüştürülmüş ve en az 10 çocuğun eğitim yapabileceği ortam hazırlanmıştır. Taşınabilir Sınıf olarak kullanılan kamyonlarda biri yönetici ve biri öğretmen olmak üzere iki personel bulunmaktadır. 1978 yılından itibaren uygulanan bu projedeki “Taşımalı Sınıfların” ihtiyaçları merkez komiteleri tarafından karşılanmaktadır. Dokuz bölgede yapılan bu uygulama başarılı bir şekilde devam etmektedir (Fowler,1979:99).

Bu şartlar içerisinde Mili Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğüne, özellikle kırsal kesimde sekiz yıllık mecburi eğitime geçiş, eğitimde kalitenin artırılması, fırsat ve imkan eşitliği ilkesinin sağlanabilmesi, birleştirilmiş sınıf programı uygulanan ilkokullardaki öğrencilerin müstakil sınıflı ilköğretim uygulamasına alınması, merkezi seçilen bölgelerde fiziki ve insan gücünün birleştirilerek çevresindeki köylerin bu imkanlardan yararlandırılabilmesi amacıyla (MEB,1990), 1989–1990 öğretim yılında Kırklareli ilinde 3, Kocaeli ilinde 2 merkez okulda pilot uygulama mahiyetinde başlatılan Taşımalı ilköğretim uygulamasının yararlı olduğu görüldüğünden uygulamanın devamına karar verilmiştir (MEB,2002).

Bunun üzerine Milli Eğitim Bakanlığı verimli bulduğu için, 1990–1991 öğretim yılından itibaren “Taşımalı İlköğretim Uygulaması”na geçti. 1990–1991 öğretim yılından itibaren Antalya, Balıkesir, Çanakkale, Çankırı, Eskişehir, Kırklareli, Kocaeli, Konya ve Van illerinde Taşımalı İlköğretim Uygulaması başlatılması için Bakan Onayı alınarak uygulama başlatılmıştır (MEB,1990:43). İlk uygulamaların başarılı ve verimli görülmesi üzerine daha sonraki yıllarda uygulamanın yaygınlaştırılarak devam etmesine karar verilmiştir.

1990–1991 öğretim yılında 9 ilde, 1991–1992 yılında 29 ilde yapılan Taşımalı İlköğretim Uygulaması, gördüğü ilgi ve talep üzerine hızlı bir şekilde yaygınlaştırılmış, 2001–2002 öğretim yılında 78 ilde uygulamaya geçirilmiştir. Bu arada taşınan öğrencilerin öğle yemeklerinin de Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve

Dayanışmayı Teşvik Fonu Başkanlığınca gönderilen ödeneklerle karşılanmasına başlanmıştır (MEB,2001:73). Bugün ise halen, 2004–2005 öğretim yılında 81 ilde Taşımali ilköğretim uygulaması devam etmektedir (MEB,2005).

4306 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle, zorunlu öğrenim çağında bulunan çocuklarımızın okullaşması yönünde hızlı bir gelişme sağlanmıştır (23084 sayılı Resmi Gazete). Özellikle kırsal alanlarda, yatılı ilköğretim bölge okulu ile pansiyonlu ilköğretim okulu yapımına ağırlık verilmiştir.

2003–2004 öğretim yılında 28.493 yerleşim biriminden 647.921 öğrenci, 5.559 merkez okula 32.927 araçla taşınmıştır. Taşımali İlköğretim giderlerinde kullanılmak üzere, 79 ile 204.094.061.254.000 TL ödenek tahsis edilmiş olup bir öğrencinin dönemlik maliyeti 126 milyon TL’dir. Günlük Maliyet ise 171.200 TL olmuştur. Yine 2003–2004 öğretim yılında 79 il genelinde 567.353 öğrenciye öğle yemeği bedeli olarak 80.926.799.013.000 TL illere gönderilmiştir. 2004–2005 eğitim-öğretim yılında ise 80 il’de 29.245 yerleşim biriminden 669.487 öğrenci 5.651 merkez okula günü birlik taşınarak eğitim-öğretim yapmaktadır (<http://www.meb.gov.tr>).

Taşımali İlköğretimin Gerekçesi

Taşımali Eğitimin gerekçelerini MEB 1991/23 sayılı Genelge’sinde;

- Güç şartlar içinde birleştirilmiş sınıf öğretimi yapan okulların sayısını azaltmak,
- Küçük yerleşim birimlerindeki okullarda okuyan çocuklarımızı daha iyi imkânlarda yetiştirmek,
- İlköğretim hizmetlerini yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırmak,
- Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak,
- Niteliği yükseltmek, olarak belirtilmektedir.

Taşımali eğitime neden gerek duyulduğu daha açık ifade edilecek olursa şunlar söylenebilir:

Ülke çapında, küçük yerleşim birimlerinin çok ve dağınık oluşu eğitim ve öğretim hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesine engel olmaktadır. Bu da eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanmasının önünde engel teşkil etmektedir.

Gelişmekte olan Türkiye’de 1980 yılından itibaren kırsal yörelerden merkez illere büyük oranda göç başlamıştır. Göç alan illerin başında Adana, İçel, Batman, Şanlıurfa, Antalya, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Diyarbakır gelmektedir. Göç veren iller ise Artvin, Çankırı, Erzurum, Kars, Rize, Sivas, Gümüşhane, Muş, Ağrı ve Tunceli’dir (DİE,1995:133). Özellikle kırsal kesimden ekonomik nedenlerle şehir merkezlerine yapılan göç, buralardaki öğrenci sayısının azalmasına ve okulların kapasitelerinin altında hizmet görmelerine hatta kapanmalarına neden olmaktadır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda “6–14 yaşındaki çocukların eğitim-öğretimini kapsayan ilköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve Devlet okullarında parasızdır.” hükmü yer almaktadır. Ancak her iki kanunda da yer alan geçici maddelere göre, zorunlu eğitim beş yıl olarak uygulanmaktaydı. İlköğretimin ikinci kademesi (ortaokullar) plânlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırılincaya kadar zorunluluk dışında bırakılmıştı. Çocuklarımızın ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirilerek hayata ve üst öğrenime hazırlanması, toplum, ülke gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun çağdaş ve demokratik bir eğitim ortamında çocukların yetiştirilmesi, bu beklentininse beş yıllık zorunlu eğitimle gerçekleşmesi mümkün gözükmemekteydi. Bu nedenle 16 Ağustos 1997 tarihinde sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim kanunlaşarak yürürlüğe konulmuştur. Hatta “8. Beş Yıllık Kalkınma Plânı”nda temel eğitimin 12 yıla çıkarılması öngörülmüş ve bu konuda çalışmalar başlatılmıştır (8.Kal.Planı,2002).

Ancak, küçük ve dağınık yerleşim birimlerinin sayısının çok fazla olduğu ülkede bütün yerleşim birimlerine sekiz yıllık zorunlu eğitimi götürmek olanaksızdır. Çünkü 79.319 yerleşim birimine 8 yıllık zorunlu eğitimi götürmek, eğitim maliyetinin altından kalkılamayacak derecede yükselmesine ve eğitimde kalitenin düşmesine neden olmaktadır.

D.P.T’nin (1990) yılında yaptığı köyler araştırmasına göre, Türkiye genelindeki 35000 köy ve bunlara bağlı 44319 köy altı yerleşim birimi bulunmaktadır. Bu dağınık yerleşim birimlerinin büyük çoğunluğu küçük ve nüfusu az yerleşim yerleridir. Toplam 79.319 yerleşim birimine eğitim hizmetlerini

götürmek, hem daha çok personel gerektirmekte hem de maliyetin çok yüksek olmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle; küçük ve dağınık yerleşim birimlerindeki öğrencileri taşınmalı kapsamına almakla insan gücü yanında maliyet yönünden de büyük ölçüde tasarruf sağlanmış olacaktır.

Ayrıca Taşınmalı ilköğretim için tespit edilen merkez köylere götürülecek alt yapı hizmetleri, zaman içerisinde bu köylerin gelişerek merkez köylerin oluşumuna ve dağınık yerleşim birimlerinin ortadan kalkmasına veya azalmasına yardımcı olacaktır.

Bu durumda küçük yerleşim birimlerinde bulunan çocukların daha iyi olanaklarla yetişmeleri, ilköğretim hizmetlerinin yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırılması, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, kalitenin yükseltilmesi için Taşınmalı ilköğretim uygulamasının mutlaka yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda bu uygulama ile eğitim ekonomisinde büyük ölçüde tasarruf sağlanmış olmaktadır.

Taşınmalı ilköğretim uygulamasının yapılamadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları diğer bir çözüm yolu olarak devreye girmektedir.

Taşınmalı Eğitimden Beklenen Faydalar

Taşınmalı eğitime neden gerek duyulduğu gerekçeleri ile ortaya konulduktan sonra, Milli Eğitim Bakanlığı bu gerekçeler doğrultusunda birtakım faydalar elde etmeyi beklemektedir. Bakanlık beklentilerini ve bu beklentilerin ne derece gerçekleştiğini tespit edebilmek için bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın ana hatları ise şöyledir:

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü ilk sene yapılan uygulama sonuçlarını, Genel Müdürlükte hazırlanan anketlerin illere posta ile gönderilmesi suretiyle elde ederek toplamıştır. Araştırmanın amacı, yapılan ilk uygulama sonucunda yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin uygulamaya bakış

açılarını öğrenmek, uygulamadan elde edilen faydaları belirlemektir. Posta yoluyla gönderilen anketlerin kimlere ve hangi illere gönderildiği belirtilmemiştir. Milli Eğitim Bakanlığına göre “El yordamıyla değerlendirilen bu araştırma” sonucunda Taşımali İlköğretimden beklenen faydaları gösterir açıklama yayınlamıştır. Bu faydalar şöyle sıralanmaktadır (MEB,1991:48).

A)Eğitim-Öğretim AçısındanBeklenen Faydalar:

- 1)Bu uygulama ile eğitimde fırsat eşitliği sağlanabilir,
- 2)Öğrencilerin, özellikle kızların ortaokullara devamı artacaktır.
- 3)Normal öğretim yapan ilköğretim okullarının sayıları artacaktır.
- 4)Bu uygulama ile birleştirilmiş sınıflar programlarından vazgeçilecektir,
- 5)Uygulamaların yapıldığı yörelerde öğretmen ihtiyacı ortadan kalkacaktır.
- 6)Küçük yerleşim birimlerindeki öğrencilerin merkezlere getirilmesi ile bu merkezlerdeki sosyal ve kültürel tesislerden faydalanma imkânları sağlanacaktır.
- 7)Öğrencilerin aylık sağlık taramalarından geçirilerek, sağlık tesislerinden faydalanma imkânları sağlanacaktır.
- 8)Öğrencilerin sosyal ve kültürel yönden daha gelişmiş bir çevreye girmesi ile medeni cesaretleri artacaktır.
- 9)Öğrenciler temizlik ve görgü kurallarında daha iyi uyma alışkanlıkları kazanacaklardır.
- 10)Öğrenciler Türkiye’yi daha iyi tanıyabileceklerdir.

B)Ekonomik Alanda Beklenen Faydalar:

- 1)Taşımali okula tahsis edilen araç-gereç ve donatım malzemesinin merkez okullara gönderilmesi ile bu malzemedan daha çok öğrencinin faydalanacağı ve büyük ölçüde tasarruf sağlanacağı beklenmektedir.
- 2)Taşınan okulun elektrik, su onarım ve personel giderlerinden tasarruf sağlayacağı beklenmektedir.
- 3)İlköğretim müfettişlerinin geçici görev yolluklarından tasarruf sağlanacaktır.
- 4)Taşımali ilköğretim uygulamasına alınan ve okulu bulunmayan köy, mahalle, kaza ve mezralara okul yapımına gerek kalmayacaktır

5)Köyünde ortaokul bulunmayan öğrenci velilerinin; çocuklarını ortaokula göndermek için yapacakları masraflardan dolayı tasarruf sağlanacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı araştırma sonucunda bu faydaları elde edebileceğini ummaktadır.

Bugün ise Milli Eğitim Bakanlığı beklentilerinin birçoğuna ulaşmıştır. Örneğin, kız öğrencilerin okula devamları artmış, birleştirilmiş sınıf programları azalmıştır. Ayrıca donatım malzemelerinden daha fazla öğrenci yararlanmıştır. Fakat bunun yanında, öğretmen ihtiyacının ortadan kalkması henüz gerçekleşmemiştir.

Türkiye’de ilköğretim düzeyinde istenilen seviyeye ulaşılamamasında küçük yerleşim birimlerinin çok fazla ve dağınık olmalarının rolü büyüktür. Güç şartlar içerisinde birleştirilmiş sınıf öğretimi yapan okulların sayısının azaltılması ve küçük yerleşim birimlerinde öğrenim gören çağ nüfusunun daha iyi bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Tüm bu hedeflere ulaşabilmek için uygulanan Taşınalı İlköğretimden beklenen faydalar yukarıda ifade edilmiştir. Taşınalı İlköğretimin ilk defa uygulanişından beri yani 1990 yılından bu güne kadar aradan geçen 14 yıllık süre sonucunda Taşınalı İlköğretim sistemi epeyi oturmuş ve eğitim sistemine olumlu katkılarda bulunmaya başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü bu süreç sonunda Taşınalı İlköğretimden elde ettiği faydaları aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

Taşınalı İlköğretimin Sağladığı Yararlar

İlköğretim Genel Müdürlüğü Taşınalı Eğitimden elde ettiği yararları üç ana başlık altında toplamıştır. Bunlar; eğitim-öğretim yönünden, sosyal ve kültürel yönden ve ekonomik yönden şeklinde başlıklara ayrılmıştır.

1- Eğitim-Öğretim Yönünden:

1. Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim gören ve büyük çoğunluğunun okuma-yazmada dahi geri kaldıkları tespit edilen öğrencilerin, Taşınalı ilköğretim

kapsamına alınarak ayrı sınıflarda ve daha iyi bir ortamda eğitim öğretim görmeleri neticesinde kısa sürede okuma-yazmayı öğrendikleri, bilgi, beceri ve davranışlarında büyük bir gelişme olduğu gözlenmiştir.

2. Taşınmalı ilköğretim uygulaması kapsamına alınan öğrencilerin, sınıf geçme oranlarında büyük bir artış olduğu ve başarı oranının % 90 ile % 100 arasında olduğu tespit edilmiştir.

3. Öğrencilerin ders araç ve gereçlerini kullanma, tespit ve düzen gibi davranışlarında olumlu gelişmeler gözlenmiştir.

4. Değişik yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin konuşma şekli ve şivelerindeki farklılıkların, zamanla ortadan kalktığı ve Türkçeyi daha iyi kullandıkları belirlenmiştir.

5. Küçük yerleşim biriminde görev yapan öğretmen, bulunduğu ortama uyum sağlayamamakta ve ders bitiminde en yakın büyük yerleşim birimine gitmenin çarelerini aramaktadır. Ayrıca Birleştirilmiş Sınıf Programı uygulanan bu yerleşim birimlerine, genellikle stajyer öğretmen verildiği için öğretmenler sorunlar karşısında çaresiz kalmakta, çabalarının karşılığını alamadıkları için mutsuz ve huzursuz olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, bu yerleşim birimlerine atanan öğretmenler çeşitli yöntemlerle buralardan uzaklaşmanın yollarını aramaktadırlar.

Öte yandan; il ve ilçelerde veya taşıma merkezli okullarda görev yapan öğretmenler, sosyal ihtiyaçlarını daha rahat karşılayabilmekte, donanımlı ve bağımsız sınıflarda ders vermekte ve mesleki yönden kendilerini geliştirme fırsatı bulmaktadır. Sonuç olarak, taşıma merkezindeki öğretmenler daha olumlu davranışlar içinde bulunduğundan öğrenciler için de örnek olmaktadır.

2- Sosyal ve Kültürel Yönden:

1. Taşınmalı ilköğretim kapsamına alınan öğrencilerin davranışlarında ilk zamanlarda uyumsuzluk ve çekingenlik gözlenmiş ancak, kısa zamanda okul ve çevreye uyum sağladıkları, kendilerine güvenlerinin arttığı, grup çalışmalarına daha çok katıldıkları gözlenmiştir.

2. Öğrencilerin eğitim faaliyetlerine daha çok katıldıkları, sosyal etkinlikler ile kutlama ve anma günlerine ilişkin faaliyetlerin taşınan köylere götürüldüğü, bunun sonucunda birlik ve beraberliğin arttığı, kültürel etkileşimin olduğu gözlenmiştir.
3. Öğrencilerin temizlik, giyim ve görgü kurallarına uyma alışkanlığı kazandıkları, okul kurallarına uymada daha dikkatli davrandıkları, toplumda nasıl yaşanması gerektiğini daha kolay öğrendikleri tespit edilmiştir.

3- Ekonomik Yönden:

1. Öğrencileri taşıma kapsamına alınan her köye en az bir sınıf öğretmeni verilmesi zorunluluğu dikkate alınırsa, 2004–2005 öğretim yılında 29.245 yerleşim birimi taşıma kapsamına alındığına göre en az bu kadar sınıf öğretmeni tasarrufu sağlanmıştır.
2. Öğrenci maliyeti incelendiğinde, taşınan bir öğrencinin taşıma gideri ile kırsal kesimde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan bir ilköğretim okulunda okuyan öğrencinin maliyeti hemen hemen aynıdır. Yine taşınan bir öğrencinin maliyeti, yatılı ve pansiyonlu okulda okuyan bir öğrenciden yaklaşık %62 daha ucuza gelmektedir.
3. Öğrencisi taşınan okula tahsis edilen araç-gereç ve donatım malzemesinin, merkez okula gönderilmesi ile bu malzemelerden daha çok öğrencinin yararlanması ve bu alanda yapılan harcamalarda da büyük ölçüde tasarruf sağlanmaktadır.
4. Öğrencisi taşınan okulun elektrik, su, ısınma, personel giderleri, bakım-onarım giderlerinde büyük tasarruf sağlanmıştır.
5. İlköğretim müfettişlerinin geçici görev yollukları için yapılan harcamalar azalmakta ayrıca merkez okuldaki rehberlik, teftiş işlerine daha çok zaman ayırmaları sağlanmaktadır.
6. Boş kalan okul, bina ve tesisleri ile öğretmen lojmanlarının, halk eğitim, PTT, sağlık ocağı, köy konağı gibi kamu ve kurumların hizmetine tahsisi yapıldığından yeni yatırımlara gerek kalmamaktadır.
7. Taşınalı ilköğretim kapsamına alınan ve okulu bulunmayan köy, mahalle ve mezralarda okul yapımına gerek kalmamaktadır.

8. Taşımali eğitimle köyden kente göç önlenmekte, hatta birçok yerde geriye dönüş bile olmaktadır (<http://www.meb.gov.tr>).

Türkiye, eğitim alanına kaynak ayırmada, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkeden daha geridedir. eğitim hakkı ile ilgili olarak anayasal düzenlemelere ve özellikle ilköğretim aşamasındaki zorunlu ve ücretsiz eğitim politikasına rağmen, milli gelirin çok az bir kısmı eğitim alanına yönelik kamu harcamalarına ayrılmaktadır (<http://www.tesev.org.tr>). Bu nedenle eğitim için yapılacak harcamalar ve eğitim maliyetlerinin karşılanması karar sürecinde, eğitimde yatırım önceliklerinin belirlenmesi gereklidir (Akça,2002).

Bundan dolayı, eğitime ayrılan sınırlı miktardaki kaynak en iyi şekilde kullanılmalı ve en fazla yararlılık elde edilmelidir. Taşımali İlköğretimde tüm hesaplar ve planlamalar doğrultusunda ortaya çıkmış bir çalışmadır. Bu nedenle Taşımali İlköğretim uygulanırken bir takım hedefler ortaya konmakta ve sonuç olarakta sisteme faydalı olması beklenmektedir. MEB Taşımali İlköğretimden beklentilerini ortaya koymuş ve bunlardan elde ettiği faydaları da daha sonra yukarıda belirtildiği gibi üç başlık altında toplayarak yayınlamıştır. Buna göre MEB Taşımali İlköğretimden oldukça önemli faydalar elde etmiştir. Fakat tüm bunlara rağmen Taşımali eğitim birtakım eleştirilerde almaktadır.

Taşımali Eğitime Getirilen Eleştiriler

Taşımali eğitim planlı bir çalışma olup birçok fayda umulmakla birlikte birtakım aksayan yönleri de olmakta ve bazı eleştiriler almaktadır. Koçak'ın yaptığı çalışmaya göre Taşımali eğitime getirilen eleştiriler şöyledir;

- 1)Taşımali eğitimde kazalar olduğu ve öğrencilerin bunlardan zarar gördüğü (yaralanma, ölüm),
- 2)Köylerde yapılmış yüzlerce okulun boş kaldığı ve çürümeye terk edildiği, ayrıca köylerde dalgalanan bayrakların dalgalanmaz olduğu,
- 3)Yine bir başka görüşe göre taşınan köylerde ilk üç sınıfın açılması ve buralarda kalan öğrencilerin ve öğretmenlerin bundan olumsuz etkilenmeleri,

4)Taşıma ve yemek maliyetlerinin devlete artı yük getirdiği yönünde görüşler vardır (<http://www.google.com.tr>).

Taşımali İlköğretim Kapsamına Alınacak Okul Veya Yerleşim Biriminin Seçimindeki Özellikler

Taşımali eğitim ezberle yapılan bir faaliyet olmayıp bir plan ve program dâhilinde, en yüksek düzeye verimlilik umularak yapılmaktadır. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı, Taşımali Eğitimi ve Taşımali Eğitim kapsamına alınacak okulları, okulların sahip olduğu şartlara bakarak aşağıdaki şekilde belirlemektedir:

1-Öncelikle yatılı ilköğretim bölge okulu ve pansiyonlu ilköğretim okuluna yerleştirilecek öğrenciler belirlenerek, taşınması ekonomik olmayan ve ulaşım koşulları elverişsiz olan yerleşim birimlerindeki öğrencilerin bu okullara yerleştirilmesi ve yatılı kapasitesi doldurulduktan sonra Taşımali ilköğretim kapsamına alınacak öğrencilerin planlanmasının yapılması

2-Köy ve köy altı yerleşim biriminde okul bulunmaması

3-Doğal afet ve başka nedenlerle okul binasının kullanılamayacak derecede hasarlı olması

4-1-3 sınıflarda toplam öğrenci sayısının 15'ten az olması

5-Köy ve köy altı yerleşim birimlerindeki ilköğretim okulunda,4-8 sınıflar için yeterli sayıda derslik bulunmaması ve bu sınıflardaki toplam öğrenci sayısının 60'tan az olması

6-Öğrenci taşınacak okul yerleşim biriminin taşıma merkezi ilköğretim okuluna uzaklığının en az 2,5 km olması

7-Taşınan öğrencilerin belediye sınırları dışında oturuyor olması veya belediye sınırları içinde olmakla birlikte taşıma merkezi olması (MEB,2000).

Yukarıda belirtilen şartlar gerçekleştiği zaman Taşımali eğitim uygulamasına geçilmektedir.

Taşınmalı İlköğretim Neye Göre Ve Nasıl Yapılmaktadır

Taşınmalı ilköğretim 1994 yılına kadar çıkarılan emir ve genelgelerle yürütülmüş, 1994 yılında ortaya çıkan sorunları gidermek amacıyla "*Taşınmalı İlköğretim Yönergesi*" yürürlüğe konulmuştur.

Uygulamanın daha etkin ve verimli yürütülmesi, ülke genelinde birlik ve beraberliğin sağlanması amacıyla hazırlanan "*Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği*", 15 Nisan 2000 tarih ve 24021 sayılı Resmî Gazete'de, değişikliği ise 17 Ağustos 2000 tarih ve 24143 sayılı ile 27 Şubat 2004 tarih ve 25386 sayılı Resmî Gazete'lerde yayımlanmış ve Taşınmalı ilköğretim iş ve işlemleri, yönetmelik esaslarına göre yürütülmeye başlanmıştır.

Yönetmelik hükümlerine göre; öğrencisi taşınacak yerleşim birimleri ile taşıma merkezi ilköğretim okulları il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinde kurulan "*Plânlama Komisyonu*" tarafından, istatistik verilerine dayalı olarak belirlenmektedir. Buna göre, taşıma merkezi ilköğretim okuluna, hangi okul veya köylerdeki öğrencilerin taşınacağı plânlanır ve taşıma yapacak aracın özellikleri belirlenir (Taş.İlk.Yön. Md: 5-6-7-8-9).

İlçelerde yapılan plânlama, İl Millî Eğitim Müdürlüğünde kurulan "*Değerlendirme Komisyonu*" tarafından incelenir ve ilçeler arasında gerekli koordinasyon da sağlanarak son şekli verilir. Yapılan plânlama, Valilik onayından sonra yürürlüğe konulur (Taş.İlköğ. Yön. Md: 10-11-12-13).

Öğrencilerin taşınması işi, yürürlükteki ihale mevzuatına göre hizmetin satın alınmasıyla yapılır. İhale sonucunda, taşıyıcılarla yapılan taşıma sözleşmelerine göre ilin o yıla ait taşıma gideri de belirlenmiş olur (Taş.İlk.Yön.Md: 15-16). Ayrıca, plânlamaya ilişkin bilgi formları ile ihale sözleşmelerinin birer sureti Milli Eğitim Bakanlığı'na gönderilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliğinde yapılan son değişikliğe göre, taşınan okulun taşıma merkezi olan ilköğretim okuluna uzaklığı ve bir araçla yapılacak sefer sayısı yeniden düzenlendi. Yönetmeliğin "öğrencisi taşınacak okul ve yerleşim birimlerinin taşıma merkezi ilköğretim okuluna uzaklığının en az 2.5, en çok 30 kilometre olmasına" ilişkin hüküm değiştirildi.

Değişikliğe göre, öğrencisi taşınacak yerleşim yerinin taşıma merkezi ilköğretim okuluna uzaklığının iklim şartları ve yol güvenliğine göre en az 2 kilometre olması esas alınacak. Gerektiğinde bu uzaklığın 1,5 kilometreye kadar indirilmesine Planlama Komisyonu karar verebilecek.

Aynı yönetmeliğin "bir araçla birden fazla sefer yapılarak öğrenci taşınmaz" hükmü de değiştirildi. Buna göre, "normal öğretim yapan taşıma merkezi ilköğretim okuluna, aynı araçla birden fazla sefer yapılarak öğrenci taşınamayacak, fakat ikili öğretim yapılan taşıma merkezi ilköğretim okuluna sabahçı öğrenciler için bir, öğlenci öğrenciler için bir sefer olacak şekilde, bir araçla en fazla iki sefer yapılarak öğrenci taşınabilecek".

Yönetmeliğe eklenen geçici bir maddeyle, "daha önce taşıma kapsamına alınmış olup 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gereğince, Büyükşehir belediyesi sınırları içerisine alınarak mahalleye dönüştürülen yerleşim yerlerine, belediyelerce toplu taşıma hizmetleri götürülünceye kadar Taşımalı ilköğretim uygulamasına devam edileceği, bu hususun Planlama Komisyonu'nca takip edileceği" hüküm altına alındı (Teb.Der.2005:2573).

Taşıma giderleri:

- a. Genel bütçe ödenekleri ile 4306 sayılı Kanun kapsamında sağlanan gelirler,
- b.Özel idare bütçelerinden ayrılan ödenekler,
- c.Mahallî olanaklarla toplanan bağış ve yardımlardan sağlanan gelirlerden karşılanmaktadır.

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

Kuruluş Amaçları:

YİBO'lar maddi durumu yetersiz ailelerin çocukları ile nüfusu az olan küçük yerleşim birimlerindeki çocukların daha iyi bir ortamda öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla açılmaktadır.

Bunu, 05.01.1961 Tarih ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu şöyle açıklamaktadır:

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa göre; “Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde İlköğretim Bölge Okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmamanın mümkün olmadığı yerlerde ise Yatılı İlköğretim Bölge Okulları veya Gezici okullar açılır. Gezici okullarda gezici öğretmenler görevlendirilir. Şehir ve kasabalarda da ihtiyaca göre yatılı ve pansiyonlu okullar kurulabilir.”denilmektedir. Bu yasa ile Yatılı İlköğretim Bölge Okulları gündeme gelmiştir. İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda Bölge okulları tekrar ele alınmış, Köy Yatılı Mekteplerinin devamı olarak eğitim ve öğretimi sürdürmeleri uygun görülmüştür. 222 Sayılı Kanuna göre açılan Bölge Okullarının amaçları şunlardır (Resmi Gazete,1961:10705).

- 1.Nüfusu dağınık olan yerleri okula ve öğretmene kavuşturmak.
- 2.Belli yörelerde Türk dilini ve kültürünü yayma faaliyetine yardımcı olmak.
- 3.Köylerde özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocuklar ile okulöncesi eğitimi için sınıflar açılmasını sağlamak.
- 4.Çevrenin sağlık, tarım, halk eğitimi ve her türlü kalkınma faaliyetine bir merkez olma görevi yapmak.
- 5.İlkokulu bitiren çocuklar için zorunlu öğretim çağı dışına çıkıncaya kadar tamamlayıcı kurslar ve sınıflar açmak ve bölge koşullarına göre çocuklara pratik

bilgiler kazandırmak, bu çocuklardan yetenekli olanlara ileri öğrenim imkânları hazırlamak.

6.Bağımsız öğretmenli okullardan mezun olan çocukların beş sınıflı ilkokulları bitirmelerini sağlamak.

7.Tek öğretmenli ilkokullarda okuyan öğrencilerin birkaç öğretmeni bulunan okullardan yararlanmalarını sağlamak.

8.Çevre öğretmenlerinin birleşip görüştükleri ve deneyimlerini paylaştıkları bir yer olmak ve öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerine hizmet etmek.

Yine 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre ise; Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmamanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulu kurulur denilmektedir.

Yani her iki yasada da anlatılmak istenen: 1739 Sayılı “Milli Eğitim Temel Yasası”nda ve 222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu”nda; nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki çocuklar ile maddi olanaklardan yoksun ailelerin çocuklarına çağdaş ortamlarda eğitim vermek amacıyla yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO) ve pansiyonlu ilköğretim okulları (PİO) açılmaktadır (2001,MEB:53).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine göre de, Yatılı İlköğretim Bölge Okulu: “Nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumu...”(MEB,1993:7) şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanım doğrultusunda, genel kırsal kesimde okulu bulunmayan köy ve köy altı yerleşim birimlerinde bulunan çağ nüfusu ile yoksul ailelerin çocuklarına ilköğretim hizmetlerini götürebilmek için yatılı okullar açılmıştır. Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin bütün giderleri devletçe karşılanmaktadır (Kılıç,2001:18).

YİBO’lar için özel bir yönetmelik bulunmayıp bu okullar, 13.07.1982 tarih ve 17781 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “2698 Sayılı Eğitim Bakanlığı Okul

Pansiyonları Kanunu”, bu kanunun 16. maddesine göre hazırlanan ve 21.11.1983 tarihli Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği” ve “İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”ne göre yönetilmektedir (Arı,2000:14).

Pansiyonların bütçeleri, mali yıl itibarıyla düzenlenir ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanır. Pansiyonların her türlü alım-satım onarım işlemleri 8.9.1983 tarih ve “2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu” hükümlerine göre yürütülür (Teb.Der.1983:522).

Yurt dışında da yatılı okular kurulmuştur. Fakat bu okullar, kuruluş amaçları itibarıyla Türkiye’deki yatılı okullardan oldukça farklıdır. Bu konuyla ilgili yurt dışı çalışmalarından bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Warner (1995), Amerikan yerlilerine ait okullarda yaptığı bir çalışmada Yatılı ve Gündüzlü Okullarda çalışanların iş stresini algılama düzeylerini araştırmıştır. 145 denek üzerinden elde ettiği bulgulara göre %64 oranında gündüzlü okullarda çalışanların iş stresi, yatılı okullarda çalışanlardan yüksek çıkmıştır.

Martini, M (1994), Fransız Polynesia’sının Marquesas adasında yaşları 9-13 arasında Fransız devlet okullarına devam eden 100 çocuk üzerinde gözlemlene yoluyla çalışma yapmıştır. Marquesas Adasındaki çocukların grup sürecine katılımları, grubun rol yapısı incelenmiş ve yatılı okullardaki öğrencilerden olumlu yönde daha farklı olduklarını gözlemlemiştir.

Congress of Bureau of the U.S.(1995) tarafından 7 tane yatılı okulun problemleri üzerinde bir komitenin ortaya koyduğu çalışmada; 1993-1994 öğretim yılında 2623 kayıtlı öğrenci varken, sene sonunda bu sayı 1557’ye indiğini göstermiştir. Bunun nedeni okuldan ayrılmadır. Okuldan ayrılmanın temel sebepleri arasında ciddi duygusal ve sosyal problemler yer almadığı görülmüştür. Yetkili komitenin yaptığı tartışmalarda, bu 7 okula devletin yaptığı yardımlar ile halkın yaptığı yardımlar karşılaştırılmıştır.

Banker (1993), New Mexico'nun dağlık alanlarındaki Hispanos'larla Güney Appolacha insanların eğitim tercihlerini karşılaştırdı. 1890'da misyoner okulu New Mexico'da 1600 Meksika Amerikalısına hizmet etti. 20. yüzyılın başlarında dağ öğrencileri izole edilmiş tek sınıflı ortaokullardan daha büyük ve iyi döşenmiş yatılı okullara taşındı. Yatılı okulun amacı devlet okul sitemine gelecek öğretmenleri hazırlamaktı. Yatılı okullar 1930'lardan beri gerekliliğini korudu. Bu okullar ve bu çeşit çabalar kültürel kariyerlere, bölgesel şüphelere, belki de en önemlisi misyonerlerin kendi önyargılarının ve etnikçi düşüncelerinin zayıflamasına vesile oldu.

Wires (1994), Yatılı okullarda kalan 197 buluş çağı erkek çocukların ego kimlik başarısının her bir boyutunda yatakhane arkadaşlığının 6 ay arayla olmak üzere iki kere işaretlenmesini yapmıştır. Sonuçlar genç ergenlerin kimlik statüsünde, zamanla birlikte gelişmesinde yaş farkının olduğunu göstermekte ve ergenlerin davranış problemleriyle kimlik statüsünün düzeyleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğunu göstermiştir.

Lomawaima (1994) yaptığı çalışmada Chılıcco yerli okulu yatılı bir okul olarak 1884'te kurulmuş ve Amerikalı yerlilerin Amerikan yaşantısına uyum sağlaması amacını güttüğünü ortaya koymuştur.

Von Essen (1993)'in çalışması 19. yüzyılın sonlarında 20. yüzyılın başlarında Hollandalı orta ve ortanın üstü sınıflardaki ergenler arasındaki değişen okul rolünü tanımlamaktadır. 1800'lerdeki ev terbiyesinin yatılı okullara koyma evrimini 1867 ve 1900 tarihleri arasında orta dereceli kız okullarındaki okul yaşı nüfusunun küçük bir bölümünü alarak tartışmaktadır.

Lynch, Patrich, D (1993), Amerikalı Kızılderili anne ve babaların okul seçimindeki tarihsel geçmişini incelemektedir. 19. yüzyılda Amerikalı Kızılderili anne ve babaların çocuklarını nereye göndereceği konusunda herhangi bir seçimi yoktu. Çocuklar anne ve babalarından zorla alınır ve katı metotlarla dilleri ve kültürleri silinmeye çalışılırdı. Bazı misyoner okulları yerli anne ve babalardan

yanaydılar, çünkü çocuklar o okullardan daha iyi yetiştiriliyorlardı ve Kızılderili dili yasaklanmıştı. 1904'te federal devlet ayrımcı okullardan çekildi. Anayasa mahkemesi kabilelerin kendi haklarını kullanmaları konusunda kanun çıkardı. Bu düşünce Kızılderili anne ve babaların çeşitli okullar arasında seçim yapmasına dayanak oldu. 1970'ten itibaren bu seçim yatılı okulları, devlet okullarını ve kabile olarak kontrol edilen okulları da içerdi. Bir çok açılardan Kızılderili okulları Amerikan eğitim sisteminin bir bölümünü değiştirmek için potansiyel olarak yardımcı olmuştur.

Yabancı literatürde görüldüğü gibi, Türkiye'deki uygulamalar bunlara benzememekte ve oldukça önemli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılaşmayı tarihsel süreç içinde daha iyi anlatabiliriz. Bu bağlamda Türkiye'deki YİBO'ların zaman içerisindeki gelişimi aşağıda belirtildiği gibi gerçekleşmiştir.

YİBO'ların Zaman İçerisindeki Gelişimi

Yatılı okulların varlığı oldukça eskilere dayanır. Fakat Cumhuriyetin ilanını takip eden dönemde ilk olarak 22 Mart 1926'da çıkarılan "Maarif Teşkilatına Dair Kanun" ile yatılı okullardan söz edilmiş ve Milli Eğitim Teşkilatı ve ilköğretim okulları aşağıdaki şeklini almıştır.

789 Sayılı kanunun 5. maddesine göre ilköğretim okulları şöyledir;

1.Şehir ve kasaba gündüzlü,

2.Şehir ve kasaba yatılı,

3.Köy gündüzlü,

4.Köy yatılı mektepleri, (İlköğr. Gen. Md,1993:34) şeklinde

sınıflandırılmıştır.

Bu dönemde ülkede yaşayan nüfusun %80'i köylerde bulunmaktaydı. İlköğr. Gen. Md,1993:34). Bundan dolayı köyde yaşayan halkın eğitim ve öğretimden yeterince yararlanabilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. 789 Sayılı yasanın

uygulanmasında görülen aksaklıkları gidermek ve daha faydalı hale getirmek için köy okulları yeniden gözden geçirilmiştir.

1942 yılında yürürlüğe giren 4274 sayılı “Köy Okulları Enstitüleri Teşkilat Kanunu” nun köylerde açılmasına karar verdiği okullar ve kurslar şunlardır.

- 1.Eğitmenli Köy Okulları,
- 2.Öğretmenli köy okulları,
- 3.Öğretmenli ve Eğitmenli Köy Okulları,
- 4.Pansiyonlu ve Pansiyonsuz Bölge Köy Okulları,
- 5.Akşam Okulları,

6.Köy ve Bölge Meslek Kursları (İlköğr.Gen.Md,1993:34). Adı geçen bu okullar, köylerde örgün ve yaygın eğitimi ele almaktadır.

Demokratik eğitim anlayışına göre herkesin eşit şartlarda eğitim alması gerekirken ülkenin ekonomik şartları nedeni ile köy ilkokullarında 3, şehir ilkokullarında 5 yıllık eğitim veren okullar mevcuttu. Ancak 1939’da toplanan 1. Milli Eğitim Şurası ile köy ve şehir arasındaki fark kaldırılarak köy ilkokullarının süresi 5 yıla çıkarılmıştır bu çalışmalar 1942 yılına kadar devam etmiş, bu dönemde oluşturulan “Köy Bölge Okulları” daha sonra 1952 yılında çıkarılan kanunla Köy Enstitüleri Öğretmen Okulları ile Birleştirilmiştir. Bununla enstitülere bağlı bölge okulları çalışmaları durdurulmuştur (İlköğr.Gen.Md,1993:34).

1958 yılında toplanan 5. Mili Eğitim Şurası’nda ise “Çeşitli nedenlerden henüz okul açılmamış, birbirine yakın küçük köylerin bulunduğu yerlerde pansiyonlu ve yatılı ilkokullar, gündüzlü bölge okulları açılması dikkate alınmıştır.”denilmektedir. 5.Milli Eğitim Şurası’nda “incelenen konular” bölümünde, henüz ilkokul açılmamış nüfusu az ve dağınık köylerin çocukları için pansiyonlu, yatılı veya gündüzlü bölge okulları kurulması ve “Bölge Okulları Yönetmeliği Hazırlığı” kararlaştırılmıştır.

İlköğretim, 05.01.1961 yılında çıkarılan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile sekiz yıla çıkarıldı ve "temel eğitim" sıfatını aldı. Uzmanlardan oluşan bir

Çalışma grubu kurularak Temel eğitim Modeli geliştirildi. Temel eğitim modeli, 1971–1972 öğretim yılında denenmek üzere 16 yatılı bölge okulunda ve 2 ilkokulda uygulanmaya konuldu. Uygulamanın başarılı olduğu değerlendirme araştırmalarıyla saptanınca, 1976 yılına kadar, tüm yatılı bölge okullarında Temel Eğitim Modeli'nin uygulanmasına geçildi. 1983'te temel eğitim okullarının adı “İlköğretim Okulu” haline getirilmesiyle, yatılı bölge okullarının adı da "Yatılı İlköğretim Bölge Okulu" (YİBO) haline geldi (Arı,2002). 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 12.10.1983 tarihinde 2917 Sayılı kanunla değişikliğe uğrayan 2. maddesine göre ilköğretim kurumları şunlardır (MEB,1992).

A-Mecburi olanlar:

- 1.İlkokullar(gündüzlü, yatılı ve gezici olanlar)
- 2.Ortaokullar(gündüzlü, pansiyonlu, yatılı ve gezici olanlar)
- 3.İlkokul ve ortaokulun birlikte bulunduğu ilköğretim okulları(gündüzlü, yatılı ve pansiyonlu)
- 4.Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar
- 5.Okulöncesi eğitim kurumu

B-İsteğe bağlı kurumlar:

- 1.Okulöncesi eğitim kurumları
- 2.Tamamlayıcı sınıflar ve kurslar

Daha sonra 12.09.1997 tarih ve 23108 sayılı resmi gazetede yayınlanan MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin bazı maddelerinin değiştirilmesine dair yönetmelik ise şöyledir (MEB,1997).

A-Mecburi olanlar

- 1.İlköğretim okulları
- 2.Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar
- 3.Özel eğitime muhtaç çocuklar için kurulacak okullar ve sınıflar

B-İsteğe bağlı olanlar

- 1.Okulöncesi eğitim kurumları
- 2.Tamamlayıcı sınıflar ve kurslar

İlköğretimin yurt geneline yayılma çabalarına paralel olarak YİBO'ların sayısı da arttı. Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki çocuklar ile taşıma olanağı olmayan yerleşim birimlerindeki çocuklara eğitim öğretim imkânları YİBO'larla sağlandı. Bu öğrencilerin yiyecek, giyecek, kitap, kırtasiye, sağlık ve yatılılık gibi her türlü okul ihtiyaçları Devlet tarafından karşılandı. YİBO'ların yanında hem yatılı öğrencilerin hem de gündüzlü öğrencilerin devam ettikleri "Pansiyonlu İlköğretim Okulu" PİO'lar açıldı.

Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması için ön hazırlıklar planlanırken, yatılı okulların gerekliliği ve önemi de unutulmamış ve planlamaya dâhil edilmiştir. Bu planlama bütçe görüşmelerinde şu şekilde ifade edilmiştir; Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ve okulu bulunmayan yörelerdeki zorunlu eğitim çağındaki öğrencilerin ilköğretime kavuşturulması için pansiyonlu ve yatılı ilköğretim bölge okulları yaygınlaştırılacaktır (TBMM,1994:57).

Bunun üzerine;

4306 sayılı yasa gereği sekiz yıllık zorunlu ilköğretime geçişle beraber;

*YİBO 'lardaki öğrenci kapasitesi 0,7 kat, PİO'lardaki öğrenci kapasitesinde ise 1,9 kat artış kaydedilmiştir.

*YİBO sayısında 0,8 kat, PİO sayısında ise 6,2 kat artış sağlanmıştır (MEB,2001:53).

Bu tanımlar doğrultusunda, kırsal kesimde okulu bulunmayan köy ve köy altı yerleşim birimlerinde bulunan çağ nüfusu ile yoksul ailelerin çocuklarına ilköğretim hizmeti verebilmek amacıyla yatılı ve pansiyonlu ilköğretim okulları açılmaktadır. Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin her türlü giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır (MEB,2000: 66).

Yine;1997–98 öğretim yılında kız öğrencilerin okumalarını teşvik etmek için özellikle OHAL (Olağanüstü Hal) Bölgesi ve Mücavir illerde 6 kız yatılı ilköğretim bölge okulu açılmıştır. Dördünü 1998–99 öğretim yılında açılması planlanmıştır (TBMM,1998:72).

YİBO ve PİO'larda nicelik ve nitelik bakımından çağın koşullarına öğrencilerin ruhsal ve fiziksel gelişmelerine uygun eğitim öğretim görerek hayata ve bir üst öğrenime hazırlanması çalışmaları kararlı bir şekilde yürütülmektedir. Bunun sonucu olarak da; bu eğitim kurumlarında eğitimde kaliteyi yakalamak, öğrenci başarısını artırmak, yönetici, öğretmen ve diğer personelin niteliklerini artırmak gerekmektedir.

Yönetici öğretmen ve diğer personelin yeterliliklerini artırarak mesleki becerilerini geliştirmek, kaynakları etkili ve verimli kullanmak, çağdaş teknolojinin eğitimde daha etkin kullanımını sağlamak amacıyla YİBO ve PİO 'larda Okul Gelişim Modelinin uygulanmasına başlamıştır (MEB,2001:54).

1993–1994 öğretim yılında 4268 ilköğretim okulunda 2.752.202 öğrenci eğitim görmüştür. Ülkemizdeki sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş için ilköğretim okulları hızla yaygınlaştırılmıştır. Bu amaçla 1994–1995 öğretim yılında 223 ilköğretim okulu ile altı YİBO açılmıştır. Ayrıca 386 ilkokul ile 91 ortaokul ilköğretime dönüştürülmüştür (MEB,1996).

1995 yılı Plan Bütçe Komisyonu'nda Milli Eğitim Bakanı Nevzat AYAZ ise, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ile küçük yerleşim birimlerindeki çocuklarımızın büyük bir çoğunluğuna çok rahat bir ortamda okuma imkânı sağlamaya çalışıldığını, ayrıca bu yerleşim birimlerindeki çocuklarımıza öğrenim imkânları sağlamak üzere bir dizi önlemler paketi hazırlandığını söylemiştir (MEB,1995).

Yatılı bölge okullarının yapımına okulsuz yerleşim bölgelerinin çocuk sayısı fazla olan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin öncelikle tercih edileceği belirtilmiş, bölge okullarının sayısının 54'e çıkarılacağı planlanmıştır. Yatılı bölge okullarının öncelikli olarak yapımına Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin illerinden başlanmış ve 1964 yılında 32 bölge okulu eğitime başlamıştır. Bölge okullarında sadece okuma-yazma eğitimi yapılmıştır. Çevre olanakları ve ihtiyaçları

göz önüne alınarak; Tarım ve Hayvancılık, Sanat, Dallar, Ticaret ve Sağlık kursları açılmış, öğrenim gören çocukların meslek edinmeleri sağlanmıştır (Yetim,2001:16).

1996 Yılı Bütçe Raporunda Mili Eğitim Bakanı Turhan TAYAN YİBO'lar ile ilgili olarak, zorunlu eğitim süresinin 2000 yılına kadar 8 yıl, ondan sonra 11 yıla çıkarılmasının eğitimde en öncelikli konu olduğunu söylemiştir. Bu amaçla 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda değişiklik öngören kanun tasarısı hazırlanmış ve 8 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına geçebilmek için yoğun bir çalışma başlatılmıştır. Alt yapının hazırlanması amacıyla ilköğretim okullarının yaygınlaştırılmasına önem ve öncelik verilmiştir, demektir.

Ayrıca Olağanüstü Hal Bölgesi kapsamındaki ve mücaviri illerde bulunan zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim ve öğretim imkânına kavuşturulması amacıyla Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında öğrenci kapasitesinin artırılması yoluna gidilmektedir (MEB,1996:50).

YİBO'larda, ilköğretim okullarında mevcut olan bölümlerin yanı sıra kız-erkek öğrenciler için iki ayrı binadan meydana gelen ve her odada 8'er kişinin kalabileceği duş, dinlenme odası, çamaşırhane, revir gibi bölümleri içeren yatakhane, yemekhane, mutfak ve öğretmenler için lojman bulunmaktadır (MEB,1998:18).

Yatılı Bölge Okulları'nın sosyal yararları açık olmakla beraber önemli bir maliyet yüksekliğinin devam etmesi söz konusudur. Diğer yandan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Türk Eğitim Sistemi'nin vazgeçilmez bir ögesi niteliğindedir. Bu nedenle hem okul alanlarını küçültücü, hem bir kısım sınırlayıcı, hem de inşaat maliyetlerini düşürücü önlemler alınarak Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının yapım programlarının ekonomiye az yük getirerek önemli miktarda geliştirilmesi zorunluluktur (Kılıç,2001:34).

2004–2005 öğretim yılında; 299 Yatılı İlköğretim bölge okulunda 47.045'i kız 95.743'ü erkek olmak üzere toplam 142.788 öğrenci öğrenim görmekte, 5.943 öğretmen görev yapmaktadır (MEB,2005).

Bugün okulsuz yerleşim bölgelerine hizmet verebilmek ve bu bölgelerde bulunan öğrencilere fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak bir zorunluluktur. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için en az maliyetle, en nitelikli eğitim modelinin en kısa zamanda belirlenmesi ve sunulması gerekmektedir. Türkiye’de eğitimi yaygınlaştırmak için okul açmak, Taşınalı eğitim yapmak, uzaktan eğitimi gerçekleştirmek yanında, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları’nın da önemi gözardı edilemez. Bu eğitim modellerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunların, bilimsel araştırmalarla ortaya konulup, çözüm önerileri geliştirilmelidir.

Türk Eğitim Sisteminin, temel sistemlerinden biri olan İlköğretim sistemindeki sorunlar, kurumlardaki karmaşa, yasa ve yönetmeliklerdeki belirsizlik ve yetersizlik yüzünden gitgide artmaktadır. Sorunların çözümleri zorlaşmaktadır. İlköğretim ve Yatılı İlköğretim Bölge Okulları da bu ve benzeri sorunlar içindedir, ayrıca bu sorunlara bilimsel çözümler bulunması zorunludur (Kılıç;2001:43).

İlgili Araştırmalar

İlköğretim okullarının sorunlarına yönelik yurt içinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalardan bazılarının bulguları incelenerek sonuçlardan araştırma ile ilgili olanlar aşağıda belirtilmiştir.

Yozgat (1990), “İlköğretim Okulu ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Öğrencilerin Psiko-Sosyal Problemlerinin Araştırılması” konulu çalışmasında bu okullardaki öğrencilerin psikolojik ve sosyolojik problemlerinin tespit edilmeye çalışılıp önerilerde bulunulmuştur. Öğrencilerin psiko-sosyal problemleri 6 alt bölüm halinde incelenmiştir. Sonuçta, öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde Rehberlik ve Araştırma Merkezi yetkililerinin bu okullarla daha sıkı bir işbirliği yapması ve daha çok ilgilenmeleri önerilmiştir.

Güven (1994), “Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (II. Kademe) Öğrencilerinin Sorunları” konulu makalesinde, Malatya iline bağlı Akçadağ, Battalgazi ve Pütürge YİBO’larının II. Kademesinde yapılan araştırmada; YİBO II. Kademe öğrencilerinin önemli sorunlarının neler olduğu araştırılmış ve değişkenler açısından fark olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır.

Yapılan incelemede; öğrenci sorunlarının daha çok gelecekle ilgili olduğu ve bunu sırası ile okul yaşamı, başkalarıyla ilişki kurma, benlik ve iç yaşam, sağlık ve beden gelişimi, aile ve ev yaşamı problem alanlarındaki sorunların izlediği görülmüştür. Bu bulgu öğrenciler için gelecek ve okul yaşamı ile ilgili sorunların diğer sorun alanlarına göre daha önemli olduğunu göstermektedir.

Okul yaşantısı ile ilgili sorunların öğrenciler için önemli olmasının nedeni ise, onların yatılı olmalarından ve sürekli okulla iç içe yaşamalarından, içinde bulundukları ortamdan etkilenecek bu ortamı eleştirmelerinden kaynaklanabilir.

Ayrıca okulla ilgili sorunların, okulun fiziksel koşul ve imkânlarıyla birlikte öğrenciye sunulan hizmetlerin kalitesiyle de ilgili olduğu görülmektedir. Öğrenciler, okulda uygulanan bazı kurallardan, öğretmen ve diğer personelin bazı tutum ve davranışlarından rahatsız olduklarını belirtmektedirler.

Yatılı okullarda gözlenen bir başka sorun ise, gelişimin önemli bir aşaması olan ön ergenlik dönemini, ailelerinden ayrı ve uzak kalarak kurallı ve dışa kapalı bir çevrede geçirmekte olan bu çocuklara destekleyici birtakım hizmetlerin verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Yatılı ilköğretim okullarında yürütülecek olan PDR hizmetlerinin koruyucu (önleyici) yönünün daha ağır basması gerekmektedir.

Büyükkaragöz ve Şahin (1995)’in, 1992-1993 öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde Taşımali İlköğretim Uygulamasına katılan okullarda yaptıkları “Taşımali İlköğretim Uygulamaları” adlı araştırmada; araştırmanın örneklemini öğrenci, yönetici ve öğrenci velilerinden oluşturmaktadır. Araştırmanın genel amacı;

taşınalı ilköğretim uygulaması çalışmalarının durumunu, niteliklerini, sorunlarını tespit etmek ve çözüm üretmek olan araştırmada anketler uygulanmıştır. Verilerden elde edilen sonuçların bazıları şöyledir:

- 1.Öğretmen, yönetici ve veliler taşınalı ilköğretimin öğrenci başarısını artırdığı konusunda olumlu bir görüşe sahiptir.
- 2.Öğretmen, yönetici ve veliler, taşıma merkezi olan okulun araç-gereç yönünden taşınan okullara oranla daha donanımlı bir özelliğe sahip olduğunu ifade etmişlerdir.
- 3.Öğretmen ve yöneticiler, taşıma merkezlerine taşınan öğrencilerin hemen hepsinin bağımsız sınıflarda öğrenim gördüklerini belirtmişlerdir.

Özkan (1997) tarafından yapılan bir başka çalışma ise, “Taşınalı İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler, Güçlükler ve Çözüm Önerileri” adlı araştırmadır. Söz konusu araştırmanın amacı: Taşınalı İlköğretim Uygulaması sebebiyle duyulan ihtiyaç, öğretmen, yönetici, veli, komisyon, üyeleri ile muhtarların beklenti ve sorunları, bu sorunların çözüm önerilerinin bilinmesi amacıyla yapılmıştır. Yapılan araştırmadan elde edilen kimi sonuçlar ise şöyledir:

- 1.Merkez okulların fiziki mekân, öğretmen ve personel ihtiyaçları giderilmeli ve taşınan öğrencilerin öğle yemeği problemleri çözülmelidir.
- 2.Firma ve şoförlerden dolayı karşılaşılan güçlükler giderilmeli, iklim ve yol şartlarının bozuk olmasından doğan güçlükler çözümlenmelidir.
- 3.Taşınan öğrencilere özenli ve daha iyi yemek verilmesi gerekmektedir. Ayrıca Taşınalı İlköğretim Uygulaması daha sıkı bir denetim ve kontrol altına alınmalıdır.

Anket uygulanan öğrenci velileri ve muhtarların tamamına yakını Taşınalı İlköğretim Uygulamasından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu uygulama ile

öğrencilerin başarı seviyelerinde artış olduğunu, çocuklarının ortaokulu okuma imkânına kavuştuğunu belirtmişlerdir.

Yılmaz (1998), Kırşehir ilinde tarama modeli kullanarak “Taşımali İlköğretim Uygulaması” adlı bir araştırma yapmıştır. Çalışmaya göre Kırşehir ilinde uygulanmakta olan Taşımali İlköğretim Uygulaması çalışmalarını ortaya koymayı ve sorunlarına çözüm önerileri getirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle taşımali ilköğretimin yasal dayanakları, uygulayıcılar ile öğrenci ve velilerin karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi gereği araştırmacı tarafından çözümlenmesi gereken problemler olarak görülmüştür. Bu amaçla Kırşehir ilindeki öğretmen, il-ilçe milli eğitim müdürleri, ilköğretim müfettişleri ve taşıma kapsamında bulunan öğrencilere anketler uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda çeşitli sonuçlar ve buna paralel olarak öneriler geliştirilmiştir. Bu çalışmada, araştırmacının amacı doğrultusunda ulaşılan sonuçlardan bazıları ise şöyledir:

1.Yönetici, öğretmen ve veliler, öğrencilerin tamamının müstakil sahip olduklarını ve uygulamadan memnun olduklarını belirtmektedirler.

2.Yönetici, öğretmen ve veliler, taşınan öğrencilerin fizik imkânlar ve ders araç-gereci bakımından daha yeterli olan okullara kavuştuklarını belirtmektedirler. Aynı zamanda sosyal ve kültürel etkinliklerden faydalandıklarına dair olumlu görüşe sahiptirler.

3.Yönetici, öğretmen ve veliler, Taşımali İlköğretim Uygulaması ile öğrencilere 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 8. maddesinde belirtilen “fırsat ve imkân” eşitliği ilkesinin sağlandığı kanaatindeler. Fakat bunun yanında taşınan öğrencilerin büyük oranda öğle yemeği sorunlarının bulunduğu kanısındalar.

4.Yönetici, öğretmen ve veliler taşınan öğrencilerin yeni okullarındaki arkadaşlarıyla uyum içerisinde oldukları görüşündeler. Ayrıca taşıma işinde de azda olsa aksamalar olduğu kanısındalar.

5.Yönetici ve öğretmenlerin tamamı Taşımali İlköğretim Uygulamasının sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına katkıda bulunacağı görüşündeler. Ayrıca, yine taşımali ilköğretim uygulaması ile özellikle kız öğrencilerin, ilköğretim okullarının ikinci devrelerine devamlarının arttığı görüşündeler.

6.Yönetici ve öğretmenlerin tamamı, Taşımali İlköğretim Uygulamasının nüfusun az ve dağınık olduğu yerleşim birimlerindeki öğrencilerin eğitim ve öğretimlerini sağladığına dair olumlu görüşe sahiptir.

7.Öğretmenler, öğrencilerin yolculuk yapmalarından kaynaklanan yorgunluk gösterdiklerinden derslerde dikkat ve ilginin azaldığı görüşündeler.

Sönmez (2000)'in “Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Varlığının Velilerin Çocuklarını Okula Göndermeleri Üzerindeki Etkisi” adlı araştırmasında; veliler isteyerek mi çocuğunu yatılı okula gönderiyor yoksa çevrelerinde yatılı okuldan başka okul olmadığı için mi çocuğunu yatılı okula gönderiyor sorusunun cevabı araştırılmaya çalışılmıştır.

Buna göre, Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının varlığı ile, velilerin, çocuklarını okula göndermeleri arasında önemli bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, velilerin Yatılı İlköğretim Bölge Okullarını tercih etmelerinin çeşitli nedenleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenlerden bazıları ise şöyledir: Köylerinde okul bulunmaması, çocukların tüm ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması, YİBO'ların daha kaliteli bir eğitim vermesi, YİBO'lardaki öğrencilerin daha başarılı olmaları, köy okullarına öğretmen gelmemesi, YİBOların daha disiplinli olması ve çok çeşitli imkânlarla sahip olması, YİBO öğrencisinin daha çok sorumluluk taşıması ve üst öğrenim kurumlarına daha çok devam etmeleri vb. nedenler, velilerin yatılı okulu tercih etmelerinde etkili olmuştur denilmektedir.

Ayrıca kız öğrencilerin okula devamının sağlanması içinde yatılı okulların varlığının oldukça önemli olduğu velilerin beyanından anlaşılıyor denilmektedir.

Yine YİBO'ların kuruluş amacı velilerin çoğu tarafından bilinmekte ve YİBO'ların çevreyede oldukça önemli katkıları olduğu veliler tarafından ifade edilmektedir.

Arı (2000)'nın Uşak ilinde yaptığı bir araştırmada vardır. İlişkisel tarama modeli ile yapılan bu araştırmada, değişkenler arasında bir ilişkinin var olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini, Uşak ili ve merkez ilçelerindeki 159 ilköğretim okulu ile bu okullardaki 42.252 öğrenci ve 1062'si sınıf, 685'i branş olan toplam 1747 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem olarak belirlenen okulların seçiminde aynı yerleşim biriminde bulunan normal ilköğretim, taşınmalı ilköğretim ve yatılı ilköğretim bölge okulu olma şartı aranmıştır. Bu şartlara uyan Banaz ve Eşme ilçelerindeki okullar uyduğundan çalışma bu ilçelerde yapılmıştır.

Örnekleme; 3 normal ilköğretim, 3 taşınmalı ilköğretim, 3 yatılı ilköğretim bölge okulu olmak üzere toplam 9 okul; bu okullarda görev yapan 115 öğretmen; 264 kız ve 272 erkek toplam 536 öğrenci oluşturmaktadır.

Buna göre çalışmanın amacı ise; Türkiye'de normal, taşınmalı ve yatılı uygulama olarak üç şekilde ortaya çıkan sekiz yıllık ilköğretim uygulamalarını, bu okullardaki öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmasını gerçekleştiren araştırmacı, elde ettiği bulgulara bakarak, sonuç ve öneriler oluşturmuştur. Elde edilen bu sonuçlardan bazıları ise şöyledir:

1.Aile özlemi, sinirlilik, isteksizlik gibi ruhsal rahatsızlıklar en çok YİBO öğrencilerinde gözlenmiştir. Öğretmenler en çok taşınmalı ve YİBO öğrencilerini derse motive etmekte güçlük çekmektedirler. Okullarda en çok arkadaşına sahip olanlar yatılı öğrenciler, en az arkadaşına sahip olanlar ise taşınmalı öğrencilerdir. Ev ödevlerini yapmakta –vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı en çok zorluk çeken öğrenciler taşınmalı öğrencilerdir. Okul başarısının iyi olduğunu belirten öğrencilerde en yüksek oran normal ilköğretimde en düşük oran ise YİBO'dadır.

2.Öğrenciler tarafından en fazla tercih edilen ilköğretim uygulaması “Normal İlköğretim Okulları”dır. Taşımali ilköğretim kendi öğrencileri ve diğeri okul öğrencileri tarafından en az tercih edilen okul iken, YİBO’lar ise sadece kendi öğrencileri tarafından en fazla tercih edilen okullardır.

3.Sabah ilk derste rahatsızlık hisseden öğrencilerin oranı, evlerinin okula uzaklığının artmasına bağılı olarak artmaktadır. Ev okul arası uzaklığın 5 km. üzerine çıkmasıyla, okulda kendilerini mutlu hisseden öğrencilerin oranında büyük bir düşüş vardır.

4.Öğrencilerin okuldaki durumuyla en fazla ilgilenen öğrenci velilerinde en yüksek oran, baba mesleğı memur olanlarda, en düşük oran ise baba mesleğı çiftçi olanlardadır.

Yetim (2001), “Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi” adlı araştırmasında, Türkiye genelinde var olan 182 YİBO’da bugünkü durumun ne olduğu ve okul müdürlerine göre öğretim ortamları, bütçe durumu ve öğrenci hizmetlerinin ne durumda olduğu araştırılmıştır.

Elde edilen bulgulara bakıldığında; YİBO müdürlerinin içinde eğitim yönetimi alanından gelen yöneticilerin sayısının %2,8 olduğu görülmektedir. Buda müdürlerin mevcut durumu yanlış anlamalarına veya yanlış kararlar vermelerine yol açabilir denilmektedir.

Ayrıca YİBO müdürleri, okullarında var olan birtakım sorunları üstlerine bildirmemekte yani ört bas etmekte ve okulun sahip olduğu imkânları yine üstlerinin baskısı ile başka şahıs ve kurumların çıkarları doğrultusunda kullandırtmaktadır denilmektedir.

Bunun yanında YİBO’ların halkın gözündeki görüntüsü pek hoş değildir. Bunun nedeni ise, il ve ilçe milli eğitim müdürleri bu okulları yoksul ve kimsesiz öğrencilerin gittiğı okullar olarak görmekte ve kendi çocuklarını bu okullara

göndermemekte, buda öğrenci velilerinin yatılı okullar hakkındaki görüş ve düşüncelerini olumsuz etkilemektedir.

YİBO'ların yapımında daha çok kalkınmada öncelikli yörelere okul inşası planlanmakla birlikte, bu plana uyulmadığı çeşitli politik ve siyasi baskılar sonucunda ihtiyaç fazlası illerde inşa edildiği görülmektedir. Birde kızlar için özel YİBO'lar kurulmasına rağmen hiçbir YİBO'da bayan yönetici görev yapmamaktadır. Yine bunların yanında YİBO'larda eğitimci olmayan personel açığı görüldüğü gibi, bu okulların fiziksel ortamlarının da yetersiz olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilere verilen giyim, harçlık, kırtasiye ve gıda yardımı yetersizdir denilmektedir.

1965 yılından beri yapılan araştırmalarda YİBO'larla ilgili sorunlarda pek değişiklik olmadığı gözlenmektedir. MEB, YİBO'larla ilgilendiğini, sorunları çözmek için girişimlerde bulunduğunu belirtse de uygulamada bunu yapamadığı söylenebilir denilmektedir.

Kılıç (2001), “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ile Diğer İlköğretim Okullarının Toplumsal Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeylerinin Kararlaştırılması” adlı Yüksek Lisans tezinde, yatılı ilköğretim bölge okulları ile normal ilköğretim okullarının toplumsal fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Elde edilen bulgulara bakıldığında Kılıç'a göre; “Türk eğitim sisteminde Yatılı İlköğretim Bölge Okulu uygulaması, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamada önemli bir eğitim kademesi olarak görüldüğü için, Milli Eğitim Bakanlığı bu okulların niteliğini arttırmak üzere büyük çabalara girişmiş; özellikle kalkınmada öncelikli bölgelerde alt yapı hizmetlerini, araç-gereç ve donanımı artırmıştır. Ancak araştırma bulgularından anlaşılmaktadır ki, istenilen toplumsal fonksiyonlara ulaşamamıştır. Özellikle merkezdeki İlköğretim okulları, Yatılı İlköğretim Bölge Okullarına göre ilköğretimin toplumsal fonksiyonlarını daha ileri düzeyde gerçekleştirdiği bulgulardan anlaşılmaktadır.” demektedir.

Küçükoğlu (2001)'nin, Erzurum'un Aşkale ilçesi ve Kandilli beldesinde yaptığı tarama modelindeki araştırmanın konusu “ İlköğretimde Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri” adlı çalışmadır. Bu araştırmanın amacı ise; Erzurum ilinde “Taşımali İlköğretim Uygulaması” çalışmalarının durumu ve sorunlarını tespit ederek bazı çözüm önerileri getirmektir. Bu araştırmada elde edildiği belirtilen bazı sonuçlar ise şöyledir:

- 1.Taşımali eğitim uygulaması genel okullaşma oranını artırmıştır fakat genel başarı düzeyini artırdığı konusunda açık bulgular elde edilememiştir.
- 2.Taşıma merkezi olan okulların fiziki yapısı uygulama öncesinde yeterince iyileştirilemediği için sınıf mevcutları oldukça artmıştır. Fakat bunun yanında taşınan öğrenciler daha iyi fiziki donanıma kavuşmuşlardır.
- 3.Taşıma merkezi okullara yeterince personel verilmemesi uygulamanın sağlıklı işlemesine engel olmuştur. Ayrıca öğle yemeklerinde sorunlar yaşanmaktadır.
- 4.Taşımali eğitim birleştirilmiş sınıf uygulamasını azaltmıştır. Bununla beraber henüz bariz bir başarı sağlayamadığı gibi, öğretim süreci, finansman ve taşımadan kaynaklanan birçok sorunu çözememiştir.

Yener (2001)'in İstanbul iline bağlı merkez ve merkez ilçelerindeki kamu ve özel ilköğretim okullarında yaptığı araştırmanın konusu, “Sekiz Yıllık İlköğretim Okullarında Yaşanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri”dir. Yapılan araştırmanın amacı ise; Türkiye’de zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması ile okul yöneticilerinin en çok hangi sorunlarla karşılaştığı ve bu sorunları hangi düzeyde yaşadıkları, araştırmada tespit edilerek ilgililere veri sunulması amaçlanmıştır. Buna göre araştırmacının elde ettiği bazı sonuçlar ise şöyledir:

- 1.Araştırmaya katılan yöneticilerin yarısı rehberlik servislerinin eksik ya da yetersiz olduğu görüşündeler.

2.Araştırmaya katılan yöneticilerin büyük çoğunluğu, ders araçlarının oldukça yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca fiziki mekân (sınıf, kütüphane, laboratuvar, spor salonu vs.) eksikliklerinin çok fazla hissedildiğini ve bununda öğrenciyi ezberci sisteme mecbur ettiğini belirtmişlerdir.

3.Araştırmaya katılan yöneticilerin yarıya yakını yardımcı personele ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

4.Araştırmaya katılan yöneticilerin büyük çoğunluğu alan dışından sınıf öğretmeni olarak atanan öğretmenlerin problem yarattıkları görüşündeler.

Baş (2001) yılında, “Sekiz Yıllık İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Kabul Edilen İlköğretim Okullarının Sorunları” adlı bir çalışma yapmıştır. Baş, betimsel modelde yaptığı bu çalışmada; Bolu ilinde uygulanmakta olan taşımali ilköğretim uygulamasında yaşanan yönetsel sorunları belirlemeyi ve çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın bulguları anket yolu ile toplanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmacı çeşitli öneriler geliştirmiştir. Araştırmacının elde ettiği sonuçlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Taşımali İlköğretim ile ilgili olarak eğitimciler ile veliler arasında gerekli iletişimin kurulamadığı ve bunun taşımali ilköğretimde sorunlara neden olduğu, okul yönetiminde sorunların çoğaldığı, taşıma araçlarında önemli eksiklerin olduğu, merkez okulun özellikle branş öğretmeni ve hizmetli personelinin eksik olduğu, okulu kapanan köylerde milli bayramların eski coşkusu içinde kutlanamadığı ortak sorunlar olarak göze çarpmaktadır.

Akça (2002), “Ailelerin İlköğretim Kademesinde Yaptıkları Eğitim Harcamaları” konulu bir çalışma yapmıştır. Akça’nın yaptığı bu çalışmanın amacı ise; çocukları ilköğretim kademesinde öğrenim görmekte olan ailelerin yaptıkları eğitim harcamalarının belirlenmesi ve çözümlenmesidir. Bu temel amaç çerçevesinde

oluşturulan sorulara çeşitli yanıtlar aranmış ve bu yanıtlara paralel olarak sonuç ve öneriler oluşturulmuştur. Bu sonuçların bazıları ise şöyledir:

1.Ailelerin önemli bir bölümü eğitimin birey için temel bir ihtiyaç olduğunu ve ilköğretim eğitimi için yapılan harcamaların aile gelirinin önemli bir bölümünü oluşturduğunu düşünmektedir.

2.Aileler, ilköğretim okullarının finansal sorunları olduğunu ve devletin okullara yeterince kaynak ayırmadığını düşünmektedirler. Ayrıca yine aileler, maddi olanakları olmayan ilköğretim ğrencilerinin çeşitli finansman araçlarıyla (burs, kitap-kırtasiye yardımı, vb.) devlet tarafından desteklenmesini istemektedirler.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın türü ve yöntemi, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması yer almaktadır.

Araştırmanın Türü ve Yöntemi

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirleyen bir araştırma olduğu için ilişkisel tarama modeli ile yapılmıştır.

Türkiye’de var olan ilköğretim uygulamaları ile ilgili bilgiler öğretmen ve öğrencilere anket uygulanarak toplandı ve toplanan verilerde karşılaştırma yapılarak fark aranmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2004–2005 eğitim-öğretim yılında, Bolu ilinin Mudurnu ilçesindeki 8 yıllık ilköğretim uygulamasına giren normal, yatılı ve taşımali ilköğretim okullarının öğretmen ve öğrencileri oluşturmaktadır.

Evreni belirlemede, her üç ilköğretim uygulamasının aynı yerleşim biriminde bulunması şartı aranmış ve bu şarta Mudurnu ilçesindeki okullar uymuştur. İlçede 8

yıllık ilköğretim uygulaması yapan okulların tamamı araştırmaya alınmıştır. Belirlenen okullardaki bütün öğretmenler ve 4,5,6,7, ve 8. sınıftaki kız ve erkek bütün öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. 1,2 ve 3. sınıf öğrencileri anket cevaplama da güçlük çekecekleri düşünülerek araştırma kapsamına alınmamıştır. Bu okullarda görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin tamamına anket uygulanmıştır.

Evreni; 2 normal ilköğretim, 5 Taşım alı ilköğretim ve 1 yatılı ilköğretim böl ge okulundan ibaret 8 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan 67 öğretmen; 644 erkek 586 kız olmak üzere toplam 1230 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada yararlanılmak üzere alan yazın ile ilgili literatür incelenmiş ve konu ile ilgili tez, kitap, makale ve diğer kaynaklar taranmıştır. Bu araştırmanın verileri anket yoluyla toplanmıştır. Veri toplama amacıyla kullanılacak anket; Araştırmacı Arı (2000) tarafından hazırlanıp geliştirilen ve 2000 yılında Uşak ilinde yapılan araştırmada kullanılan anket formudur. Anket formunu hazırlarken Arı tarafından, araştırmaya konu olan probleme yönelik olarak kaynak taraması yapılmış ve uzman görüşü alınarak, elde edilen bilgilerden öğretmen ve öğrenciler için açık uçlu anket soruları hazırlanmıştır. Üç ilköğretim okulu belirlenerek öğretmen ve öğrencilere anketin ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulamada elde edilen bilgiler göz önünde tutularak anket taslağı yeniden düzenlenmiş ve anket sorularına seçenekler hazırlanmıştır. Anket formunun kullanımı için, anketi hazırlayan Arı (2000)' dan yazılı olarak izin alınmıştır.

Anketi uygulamak üzere gerekli izinler alındıktan sonra, evren olarak belirlenen okullara Mudurnu ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla tek tek ulaşıp ve anketler dağıtılmıştır.

Öğretmen anketi, örneklem olarak seçilen 8 ilköğretim okulunda görevli tüm öğretmenlere uygulanmıştır.

Öğrenci anketi, örneklem olarak seçilen 8 ilköğretim okulundaki 4.5.6.7 ve 8.sınıf öğrencilerinin tamamına uygulanmıştır.

Öğretmen ve öğrenci anketleri uygulandıktan hemen sonra toplandı ve anketlerin geri dönüş oranı %100 olarak gerçekleşmiştir.

Anketler; 2004–2005 öğretim yılı Mart ayında uygulanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Bolu ili Mudurnu ilçesinde uygulanmakta olan; normal, yatılı ve taşınalı ilköğretim uygulamasını ve sorunlarını belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla uygulanan öğretmen ve öğrenci anketleri, uygulanıp toplandıktan sonra, elde edilen veriler kodlanarak bilgisayara aktarıldı ve istatistiksel işlemlerin yapılabilmesi için, “SPSS for MS Windows” paket programı kullanılmıştır.

Araştırma soruları kay-kare (chi-Square, X^2) tekniği ile test edildi. Kay-kare testi için anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edildi. Testler sonucu elde edilen çıktılar tablolar halinde sunularak; kay-kare değeri X^2 , serbestlik derecesi (sd) ve anlamlılık değeri (P) olarak verildi.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Aşağıda belirtilen tablolarda; araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetleri, öğrenim durumları, branşları, mesleki kıdemleri ve görev yaptıkları ilköğretim okulu türlerine göre düzenlenen demografik bilgiler verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Erkek	33	49,3	49,3
Kadın	34	50,7	50,7
Toplam	67	100	100

Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin oranı %49,3, kadın öğretmenlerin oranı ise %50,7'dir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Öğrenim durumu	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Önlisans	16	23,9	23,9
Lisans	51	76,1	76,1
Toplam	67	100	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında; ön lisans mezunu öğretmenler %23,9 iken lisans mezunu öğretmenler %76,1'dir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branş	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Sınıf öğretmenliği	40	59,7	59,7
Türkçe öğrt.	5	7,5	7,5
Matematik öğrt.	6	9	9
Sosyal bil.	5	7,5	7,5
Fen bil. Öğrt.	3	4,5	4,5
Din kül. ve ah. Bil.öğrt.	1	1,5	1,5
Y. dil öğrt.	3	4,5	4,5
Beden eğt. Öğrt.	1	1,5	1,5
Resim iş öğrt.	3	4,5	4,5
Toplam	67	100	100

Öğretmenlerin branşlarına göre dağılımına bakıldığında; sınıf öğretmeni %59,7, Türkçe öğretmeni %7,5, Matematik öğretmeni %9, Sosyal bilgiler öğretmeni %7,5, Fen bilgisi öğretmeni %4,5, Din kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmeni 1,5, Yabancı dil öğretmeni %4,5, Beden eğitimi öğretmeni %1,5 ve Resim iş öğretmeni %4,5'tir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Kıdem	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
0-5	30	44,8	44,8
6-10	13	19,4	19,4
11-15	6	9	9
16-20	5	7,5	7,5
20 ve üzeri	13	19,4	19,4
Toplam	67	100	100

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımına bakıldığında; kıdemi 0-5 yıl arası olanlar %44,8, kıdemi 6-10 yıl arası olanlar %19,4, kıdemi 1-15 yıl arası olanlar %9, kıdemi 16-20 yıl arası olanlar %7,5 ve kıdemi 20 yıldan fazla olanlar ise %19,4'tür.

Tablo 5. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları İlköğretim Okulu Türüne Göre Dağılımı

Okul türü	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Normal	16	23,9	23,9
Taşınmalı	43	64,2	64,2
Yatılı	8	11,9	11,9
Toplam	67	100,0	100,0

Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre dağılımlarına bakıldığında; normal ilköğretimde çalışan öğretmenler %23,9, taşınmalı ilköğretimde çalışanlar %64,2 ve yatılı ilköğretimde çalışanlar %11,9'dur.

Tablo 6. Öğretmenlerin, Öğrencilerde Fiziksel Rahatsızlıklar Gözlemesine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Evet	7	10,4	10,4
Hayır	15	22,4	22,4
Bazen	45	67,2	67,2
Toplam	67	100,0	100,0

“Öğrencilerde uykusuzluk, mide bulantısı, kusma, baş ağrısı, yorgunluk gibi fiziksel rahatsızlıklar gözlemliyor musunuz ?” sorusuna öğretmenlerin %67,2 si “Bazen” %22,4 “ Hayır”,%10,4 ‘ü “Evet” cevabını vermiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin, Öğrencilerde Ruhsal Rahatsızlıklar Gözlemesine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Evet	9	13,4	13,4
Hayır	25	37,3	37,3
Bazen	33	49,3	49,3
Toplam	67	100,0	100,0

“Öğrencilerde aile özlemi, isteksizlik, sinirlilik gibi ruhsal rahatsızlıklar gözlemliyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin %49,3’ü “Bazen”,%37,3’ü “Hayır”,%13,4’ü “Evet” cevabını vermiştir.

Tablo 8.Öğretmenlere Göre, Öğrencilerin Okula Uyumlarına Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Hepsi uyumlu	17	25,4	25,4
Yarıdan çoğu uyumlu	43	64,2	64,2
Bazıları uyumlu	6	9,0	9,0
Çok azı uyumlu	1	1,5	1,5
Toplam	67	100,0	100,0

“Öğrencilerin okula uyumları sizce nasıldı” sorusuna öğretmenlerin %64,2’si“ Yarıdan çoğu uyumlu”,%25,4’ ü “Hepsi uyumlu” %9’u “bazıları uyumlu”,%1,5’ i “Çok azı uyumlu” cevabını vermiştir.

Tablo 9.Öğretmenlere Göre, Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmanın Değerlendirilmesine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Gayet iyi	17	25,4	25,4
Normal	33	49,3	49,3
Gruplaşmalar var	15	22,4	22,4
Zorlanıyorlar	2	3,0	3,0
Toplam	67	100,0	100,0

“Gözlemlerinize göre, öğrencileriniz arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz ?” sorusuna öğretmenlerin %49,3’ü “Normal”, %25,4’ü “Gayet iyi”, %22,4’ ü “ Gruplaşmalar var”, %3’ü “ Zorlanıyorlar” cevabını vermiştir.

Tablo 10. Öğretmenlere Göre, Velilerin, Okuldaki Veli Toplantılarına Katılım Yüzdesine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
%25 ten az	22	32,8	32,8
%25-50	19	28,4	28,4
%50-75	21	31,3	31,3
%75 ten fazla	5	7,5	7,5
Toplam	67	100,0	100,0

“Velilerin okuldaki veli toplantılarına katılımı yüzde kaçtır?” sorusuna öğretmenlerin %32,8’i “% 25 ten az”, %31,3’ ü “%50-75 arası” %28,4’ ü “%25-50 arası” %7,5’ i “%75 ten fazla” cevabını vermiştir.

Tablo 11. Öğretmenlere Göre, Velilerin, Çocuklarının Öğretimiyle Ne Kadar İlgilendiğine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Yeterince	12	17,9	17,9
Az	46	68,7	68,7
Hiç ilgilenmiyorlar	9	13,4	13,4
Toplam	67	100,0	100,0

“Sizce veliler, çocukların öğretimleriyle ne kadar ilgileniyorlar?” sorusuna öğretmenlerin %68,7’si “Az”, %17,9’u “Yeterince”, %13,4’ü “Hiç ilgilenmiyorlar” cevabını vermiştir.

Tablo 12. Öğretmenlere Göre, Öğretmenlerin Öğrenci Velilerine İstedığı Zaman Ulaşabilmelerine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Her zaman	3	4,5	4,5
Genellikle	28	41,8	41,8
Bazen	31	46,3	46,3
Hiçbir zaman	5	7,5	7,5
Toplam	67	100,0	100,0

“Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin %46,3’ü “Bazen”, %41,8’i “Genellikle”, %7,5’i “Hiçbir zaman”, %4,5’i “Her zaman” cevabını vermiştir.

Tablo 13. Öğretmenlere Göre, Okulun Fiziksel İmkanlarının Öğretim İçin Yeterliliğine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Evet, yeterli	30	44,8	44,8
Hayır, yetersiz	20	29,9	29,9
Sınıflar yeterli diğerleri yetersiz	17	25,4	25,4
Toplam	67	100,0	100,0

“Sizce okulun fiziksel imkânları (sınıf, kütüphane, laboratuvar, revir vs.) öğretim için yeterli mi?” sorusuna öğretmenlerin %44,8’i “Evet, yeterli”, %29,9’u “Hayır yetersiz”, %25,4’ü “Sınıflar yeterli, diğerleri yetersiz” cevabını vermiştir.

Tablo 14. Öğretmenlere Göre, Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlama Zorluğu Çekmelerine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Genellikle	8	11,9	11,9
Bazı günler	32	47,8	47,8
Bazı sınıflarda	13	19,4	19,4
Hiçbir zaman	14	20,9	20,9
Toplam	67	100,0	100,0

“Sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlama zorluğu çekiyor musunuz ?” sorusuna öğretmenlerin %47,8’i “Bazı günler”, %20,9’u “Hiçbir zaman”, %19,4’ü “Bazı sınıflarda”, %11,9’u “Genellikle” cevabını vermiştir.

Tablo 15. Öğretmenlere Göre, Günün Diğer Saatlerindeki Derslerde, Öğrencileri Derse Motive Etmekte Zorluk Çekmelerine Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Hayır, hiç çekmiyorum	14	20,9	20,9
Evet, sabahları	9	13,4	13,4
Evet, öğleden sonraları	14	20,9	20,9
Çok nadir	30	44,8	44,8
Toplam	67	100,0	100,0

“Günün diğer saatlerindeki derslerde, öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin %44,8’i “Çok nadir”, %20,9’u “Hayır hiç çekmiyorum”, %20,9’u “Evet öğleden sonraları”, %13,4’ü “Evet sabahları” cevabını vermişlerdir.

Tablo 16. Öğretmenlere Göre, Öğrenci Başarısına Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Yüzde
Hepsi başarılı	1	1,5	1,5
Yarıdan fazlası başarılı	34	50,7	50,7
Yarısı başarılı	18	26,9	26,9
Çok azı başarılı	14	20,9	20,9
Toplam	67	100,0	100,0

“Sizce öğrencileriniz başarılı mı ?” sorusuna öğretmenlerin %50,7’si “Yarıdan fazlası başarılı”, %26,9’u “Yarısı başarılı” %20,9’u “Çok azı başarılı” %1,5’i “Hepsi başarılı” cevabını vermiştir.

Tablo 17. Öğretmenler Göre, Öğretmenlerin Öğretim Sırasında Daha Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Derse hazırlıksız gelme	27	40,3	40,3
Araç-gereç eksikliği	4	6,0	6,0
Velilerin yardımcı olmaması	21	31,3	31,3
Ödevlerin yapılmaması	9	13,4	13,4
Disiplin problemleri	4	6,0	6,0
Başka	2	3,0	3,0
Toplam	67	100,0	100,0

“Öğretim sırasında daha çok ne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?” sorusuna öğretmenlerin %40,3’ü “Derse hazırlıksız gelme”, %31,3’ü “Velilerin yardımcı olmaması”, %13,4’ü “Ödevlerin yapılmaması”, %6’sı “Araç-gereç eksikliği”, %6’sı “Disiplin problemleri” , %3,0’ı “Başka” cevabını vermiştir.

Tablo18. Öğretmenlere Göre, Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde
Normal	59	88,1	88,1
Taşınmalı	2	3,0	3,0
Yatılı	6	9,0	9,0
Toplam	67	100,0	100,0

“Aşağıdaki okullardan hangisinde çalışmak istersiniz?” sorusuna öğretmenlerin % 88,1 ‘i “Normal” , %9,0’ı “Yatılı” , %3,0’ı “Taşınmalı” cevabını vermiştir.

Tablo 19. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Gayet iyi	Normal	Gruplaşmalar var	Zorlanıyorlar	Toplam
Erkek	9 %27,3	16 %48,5	7 %21,2	1 %3,0	33 %100
Kadın	8 %23,5	17 %50,0	8 %23,5	1 %2,9	34 %100
Toplam	17 %25,4	33 %49,3	15 %22,4	2 %3,0	67 %100

$X^2 = 0,141$ $df=3$ $P=0,987$ $P>0,05$

Tablo 19 incelendiğinde; “Gözlemlerinize göre öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna erkek öğretmenlerin %75,8’i öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmanın gayet iyi veya normal olduğunu söylerken, kadın öğretmenlerde bu oran %73,5’tir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=0,141$, $P>0,05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında ise; öğretmenlerin cinsiyetleri ile öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmanın öğretmenlerce değerlendirmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 20. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	% 25 ten az	%25 -55 arası	% 55- 75 arası	% 75 ten fazla	Toplam
Erkek	9 %27,3	9 %27,3	13 %39,4	2 %6,1	33 %100
Kadın	13 %38,2	10 %29,4	8 %23,5	3 %8,8	34 %100
Toplam	22 %32,8	19 %28,4	21 %31,3	5 %7,5	67 %100

$X^2 = 2,156$ $df=3$ $P=0,541$ $P>0,05$

Tablo 20 incelendiğinde, “Velilerin okuldaki veli toplantılarına katılımı yüzde kaçtır?” sorusuna kadın öğretmenlerin %67,6’sı, velilerin okuldaki veli toplantılarına katılım oranlarının %50’den az olduğunu söylerken, bu görüşte olan erkek öğretmenlerin oranı %54,6’dır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=2,156$, $P>0,05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 21. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Yeterince ilgileniyorlar	Az ilgileniyorlar	Hiç ilgilenmiyorlar	Toplam
Erkek	4 %12,1	25 %75,8	4 %12,1	33 %100
Kadın	8 %23,5	21 %61,8	5 %14,7	34 %100
Toplam	12 %17,9	46 %68,7	9 %13,4	67 %100

$$X^2 = 1,778$$

$$df=2$$

$$P=0,411$$

$$P>0,05$$

Tablo 21 incelendiğinde, “Öğrenci velileri çocuklarının öğretimiyle ne kadar ilgileniyor?” sorusuna erkek öğretmenlerin %75,8’i az ilgileniyorlar derken; kadın öğretmenlerde bu oran %61,8’dir. Yine kadın öğretmenlerin %23,5’i yeterince ilgileniyorlar derken; erkek öğretmenlerin %12,1’i yeterince ilgileniyorlar cevabını vermiştir. Yapılan X^2 istatistiğine göre ($X^2=1,778$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmamaktadır.

ARI’nın araştırmasında ise bulgular, bundan farklı olarak anlamlıya yakın çıkmıştır.

Tablo 22. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Her zaman	Genellikle	Bazen	Hiçbir zaman	Toplam
Erkek	2 %6,1	14 %42,4	17 %51,5	-----	33 %100
Kadın	1 %2,9	14 %41,2	14 %41,2	5 %14,7	34 %100
Toplam	3 %4,5	28 %41,8	31 %46,3	5 %7,5	67 %100

$$X^2 = 5,610$$

$$df=3$$

$$P=0,132$$

$$P<0,05$$

Tabloda 22’de görüldüğü gibi, “Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?” sorusuna erkek öğretmenlerin %48,5’i öğrenci velilerine ulaşmak istediklerinde her zaman veya genellikle ulaşabildiklerini söylerken; bayan öğretmenlerde ise bu oran %44,1’dir. Yine tablo 25’te görüldüğü gibi, veli toplantılarına katılım oranları sorulduğunda, erkek öğretmenlerde bu oran daha fazladır. Öğrenci velilerine hiçbir zaman ulaşamadığını söyleyen bayan

öğretmenlerin oranı %14,7' dir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=5,610$, $P<.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir farklılığın bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 23. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Evet	Hayır yetersiz	Sınıfların yeterli diğerleri yetersiz	Toplam
Erkek	17 %51,5	8 %24,2	8 %24,2	33 %100
Kadın	13 %38,2	12 %35,3	9 %26,5	34 %100
Toplam	30 %44,8	20 %29,9	17 %25,4	67 %100

$\chi^2=1,378$ $df=2$ $P=0,502$ $P>0,05$

Tablo 23'te görüldüğü gibi; “Sizce okulun fiziki imkânlarının (sınıf, kütüphane, laboratuvar, vs.) öğretim için yeterli mi?” sorusuna erkek öğretmenlerin %51.5'i, bayan öğretmenlerin %38.2'si okulun fiziki imkanlarının (sınıf, kütüphane, laboratuvar, vs.) öğretim için yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=1,378$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

ARI'nın araştırmasında da bulgular; “öğretmenlerin cinsiyeti ile öğretmenlere göre okulun fiziki imkânlarının (sınıf, kütüphane, laboratuvar, vs.) öğretim için yeterliliği arasında anlamlı bir fark yoktur.” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 24. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Genellikle	Bazı günler	Bazı sınıflarda	Hiçbir zaman	Toplam
Erkek	4 %12,1	16 %48,5	6 %18,2	7 %21,2	33 %100
Kadın	4 %11,8	16 %47,1	7 %20,6	7 %20,6	34 %100
Toplam	8 %11,9	32 %47,8	13 %19,4	14 %20,9	67 %100

$\chi^2=0,62$ $df= 3$ $P=0,996$ $P>0,05$

Tablo 24 incelendiğinde; “Sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlamada zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna bayan öğretmenlerin %79'u, erkek öğretmenlerin

%78,8'i öğrencileri derse hazırlamada; genellikle, bazı günler ya da bazı sınıflarda zorluk çektiklerini söylemişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=0,62$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Yine ARI'nın araştırmasına bakıldığında bulgular; araştırmacınıninkinden farklı olarak, “anlamliya yakın bir ilişki vardır” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 25. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri Zorluk Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Hayır, hiç çekmıyorum	Evet sabahları	Evet, öğleden sonraları	Çok nadir	Toplam
Erkek	10 %30,3	2 %6,1	5 %15,2	16 %48,5	33 %100
Kadın	4 %11,8	7 %20,6	9 %26,5	14 %41,2	34 %100
Toplam	14 %20,9	9 %13,4	14 %20,9	30 %44,8	67 %100

$\chi^2=6,612$ $df=3$ $P=0,085$ $P>0,05$

Tablo 25 incelendiğinde; “Günün diğer saatlerindeki derslerde, öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna erkek öğretmenlerin %48.5'i, bayan öğretmenlerin %41.2'si “çok nadir” zorluk çektiklerini belirtirken, yine bayan öğretmenlerin %47.1'i, erkek öğretmenlerin %21.3'ü sabahları ya da öğleden sonraları derse motive etmekte zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Bayan öğretmenlerin zorluk çekme oranları erkek öğretmenlerden oldukça fazladır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=6,612$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir.

Tablo 26. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Hepsi başarılı	Yarıdan fazlası	Yarısı başarılı	Çok az başarılı	Toplam
Erkek	1 %3,0	21 %63,6	8 %24,2	3 %9,1	33 %100
Kadın	----- --	13 %38,2	10 %29,4	11 %32,4	34 %100
Toplam	1 %1,5	34 %50,7	18 %26,9	14 %20,9	67 %100

$\chi^2=7,663$ $df=3$ $P=0,054$ $P>0,05$

Tabloda 26 incelendiğinde; “Sizce öğrencileriniz başarılı mı?” sorusuna erkek öğretmenlerin %63.6’sı öğrencilerin yarıdan fazlası başarılı derken, bayan öğretmenlerin %38.2’si bu cevaba katılmıştır. Yine bayan öğretmenlerin %32.4’ü, erkek öğretmenlerin %9.1’i öğrencilerin çok azı başarılı demiştir. Bayan ve erkek öğretmenler, özellikle 6.7. ve 8. sınıflarda aynı öğrencilerin derslerine girdiklerine göre her iki grubun arasındaki bu görüş farklılığı; bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha hassas değerlendirme yaptığı fikrini akla getirebilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=7,663$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında da bulgular “anlamli bir ilişki yoktur” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 27. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Derse hazırlıksız gelme	Araç gereç eksikliği	Velilerin yardımcı olmaması ¹	Ödevlerin yapılmaması	Disiplin problemleri	Başka	Toplam
Erkek	12 %36,4	-----	12 %36,4	6 %18,2	2 %6,1	1 %3,0	33 %100
Kadın	15 %44,1	4 %11,8	9 %26,5	3 %8,8	2 %5,9	1 %2,9	34 %100
Toplam	27 %40,3	4 %6,0	21 %31,3	9 %13,4	4 %6,0	2 %3,0	67 %100
$\chi^2=5,748$		df=5		P=0,331		P>0,05	

Tabloda 27’de görüldüğü gibi; “Öğretim sırasında daha çokne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?” sorusuna bayan öğretmenlerin %44.1 derse hazırlıksız gelme, %26.5 velilerin yardımcı olmaması derken; erkek öğretmenler %36.4 derse hazırlıksız gelme, %36.4’ü velilerin yardımcı olmaması demişlerdir. Oranlar farklı olmakla birlikte erkek ve bayan öğretmenler aynı sorunlar üzerinde durmuşlardır. Yapılan χ^2 istatistiğine göre ($\chi^2=5,748$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 28. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Normal ilköğretim	Taşınmalı ilköğretim	YİBO	Toplam
Erkek	27 %81,8	1 %3,0	5 %15,2	33 %100
Kadın	32 %94,1	1 %2,9	1 %2,9	34 %100
Toplam	59 %88,1	2 %3,0	6 %9,0	67 %100

$X^2=3,076$ $df= 2$ $P= 0,215$ $P >0,05$

Tablo 28 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde çalışmak istersiniz?” sorusuna bayan öğretmenlerin %94.1’i, erkek öğretmenlerin %81.8’i normal ilköğretimde çalışmak istedikleri cevabını vermişlerdir. Yapılan X^2 istatistiğine göre ($X^2=3,076$, $P>.05$) kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 29. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Gayet iyi	Normal	Gruplaşmalar var	Zorlanıyorlar	Toplam
Önlisans	6 %37,5	6 %37,5	4 %25,0	0 %,0	16 %100
Lisans	11 %21,6	27 %52,9	11 %21,6	2 %3,9	51 %100
Toplam	17 %25,4	33 %49,3	15 %22,4	2 %3,0	67 %100

$X^2=2,499$ $df=3$ $P=0,475$ $P>0,05$

Tablo 29’da görüldüğü gibi; “Gözlemlerinize göre öğrencileriniz arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna lisans mezunlarının %52.9’u “normal” , %21.6’sı “gruplaşmalar var” derken, %21.6’sı “gayet iyi” demişlerdir. Ön lisans mezunu öğretmenlerin ise %37.5’i “gayet iyi”, %37.5’i “normal” ve %25.0’ı gruplaşmalar var demişlerdir. Yapılan X^2 istatistiğine göre ($X^2=2,499$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunamamıştır.

Bu bulgulara göre her iki grupta öğrenciler arası ilişkileri genel olarak iyi bulmuşlardır.

Tablo 30. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	%25 den az	% 25-50 arası	% 55-75 arası	%75 den fazla	Toplam
Önlisans	0 %,0	6 %37,5	9 %56,3	1 %6,3	16 %100
Lisans	22 %43,1	13 %25,5	12 %23,5	4 %7,8	51 %100
Toplam	22 %32,8	19 %28,4	21 %31,3	5 %7,5	67 %100

$X^2=11,723$

df=3

P=0,008

P<0,05

Tablo 30 incelendiğinde; “Velilerin, okuldaki toplantılarına katılımı yüzde kaçtır?” sorusuna ön lisans mezunu öğretmenlerin %62.6’sı; %50’den fazladır derken, lisans mezunu öğretmenlerin %31.ü; %50’den fazladır demişlerdir. Yine toplantılara katılım %25’ten azdır diyen lisans mezunu öğretmenlerin oranı %43.1 iken, ön lisans mezunu öğretmen bulunmamaktadır. Bu bulgulara göre ön lisans mezunu öğretmenlerin daha deneyimli olduklarını hatırlarsak, velileri okul toplantılarına dâhil etmekte daha başarılı olduklarını düşünebiliriz. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=11,723$, $P<.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 31. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Yeterince ilgileniyorlar	Az ilgileniyorlar	Hiç ilgilenmiyorlar	Toplam
Önlisans	2 %12,5	13 %81,3	1 %6,3	16 %100
Lisans	10 %19,6	33 %64,7	8 %15,7	51 %100
Toplam	12 %17,9	46 %68,7	9 %13,4	67 %100

$X^2=1,636$

df=2

P=0,441

P>0,05

Tablo 31 incelendiğinde; “Sizce veliler, çocuklarının öğretimiyle ne kadar ilgileniyorlar?” sorusuna ön lisans mezunu öğretmenlerin %81.3’ü “az ilgileniyorlar” derken, lisans mezunu öğretmenlerin % 64.7’si bu cevaba katılmışlardır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=1,636$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 32. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Her zaman	Genellikle	Bazen	Hiçbir zaman	Toplam
Önlisans	1 %6,3	10 %62,5	5 %31,3	0 %,0	16 %100
Lisans	2 %3,9	18 %35,3	26 %51,0	5 %9,8	51 %100
Toplam	3 %4,5	28 %41,8	31 %46,3	5 %7,5	67 %100

$X^2=4,898$

df=3

P=0,179

P>0,05

Tablo 32 incelendiğinde; “Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?” sorusuna; ön lisans mezunlarının %62.5’i “genellikle” ve %31.3’ü “bazen” cevabını vermişlerdir. Lisans mezunu öğretmenleri ise %52’si “bazen” derken, %35.3’ü “genellikle” cevabını vermişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=4,898$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre; öğretmenler velilere genelde ulaşabiliyorlar denilebilir.

Tablo 33. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Evet yeterli	Hayır yetersiz	Sınıflar yeterli, diğerleri yetersiz	Toplam
Önlisans	7 %43,8	4 %25,0	5 %31,3	16 %100
Lisans	23 %45,1	16 %31,4	12 %23,5	51 %100
Toplam	30 %44,8	20 %29,9	17 %25,4	67 %100

$X^2=0,457$

df=2

P=0,796

P>0,05

Tablo 33 incelendiğinde; “Sizce okulun fiziki imkânlarının (sınıf, kütüphane, laboratuvar, vs.) öğretim için yeterli mi?” sorusuna lisans mezunu öğretmenlerin %45.1, ön lisans mezunu öğretmenlerin ise %43.8’i “Evet, yeterli” cevabını vermişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=0,457$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasına baktığımızda bulgularının araştırmacının bulguları ile aynı olduğu görülür.

Tablo 34. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluk Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Genellikle	Bazı günler	Bazı sınıflarda	Hiçbir zaman	Toplam
Önlisans	3 %18,8	5 %31,3	3 %18,8	5 %31,3	16 %100
Lisans	5 %9,8	27 %52,9	10 %19,6	9 %17,6	51 %100
Toplam	8 %11,9	32 %47,8	13 %19,4	14 %20,9	67 %100

$X^2=3,099$

df=3

P=0,377

P>0,05

Tablo 34 incelendiğinde; “Sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlama zorluğu çekiyor musunuz?” sorusuna lisans mezunu öğretmenlerin %52.9’u “bazı günler” %19’u “bazı sınıflarda” ve %17.6’sı “hiçbir zaman” derken, ön lisans mezunu öğretmenlerin %31.3’ü “bazı günler” , %31.3’ü “hiçbir zaman” , %18.8’i “genellikle” ve %18.8’i “bazı sınıflarda” cevabını vermişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=3,099$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 35. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Hayır, hiç çekmiyorum	Evet sabahları	Evet, öğleden sonraları	Çok nadir	Toplam
Önlisans	5 %31,3	1 %6,3	3 %18,8	7 %43,8	16 %100
Lisans	9 %17,6	8 %15,7	11 %21,6	23 %45,1	51 %100
Toplam	14 %20,9	9 %13,4	14 %20,9	30 %44,8	67 %100

$X^2=1,937$

df=3

P=0,586

P>0,05

Tablo 35 incelendiğinde; “Günün diğer saatlerindeki derslerde, öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna, lisans mezunu öğretmenlerin %45.1’i “çok nadir” derken lisans mezunu öğretmenlerin %43.8’i aynı cevabı vermişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=1,937$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 36. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Hepsi başarılı	Yarıdan fazlası başarılı	Yarısı başarılı	Çok azı başarılı	Toplam
Önlisans	1 %6,3	12 %75,0	3 %18,8	-----	16 %100
Lisans	-----	22 %43,1	15 %29,4	14 %27,5	51 %100
Toplam	1 %1,5	34 %50,7	18 %26,9	14 %20,9	67 %100

$X^2=10,532$

df=3

P=0,15

P>0,05

Tablo 36 incelendiğinde; “Sizce öğrencileriniz başarılı mı?” diye sorulduğunda; ön lisans mezunu öğretmenlerin %85.0’ı, lisans mezunu öğretmenlerin ise %43.1’i “yarıdan fazlası başarılı” cevabın vermişlerdir. Yine lisans mezunu öğretmenlerin %27.5’i “çok azı başarılı” derken ön lisans mezunu öğretmenlerden bu cevaba katılan olmamıştır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=10,532$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 37. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Derse hazırlıksız gelme	Araç gereç eksikliği	Velilerin yardımcı olmaması	Ödevlerin yapılmaması	Disiplin problemleri	Başka	Toplam
Önlisans	7 %43,8	1 %6,3	6 %37,5	1 %6,3	1 %6,3	-----	16 %100
Lisans	20 %39,2	3 %5,9	15 %29,4	8 %15,7	3 %5,9	2 %3,9	51 %100
Toplam	27 %40,3	4 %6,0	21 %31,3	9 %13,4	4 %60,0	2 %3,0	67 %100

$X^2=1,757$

df=5

P=0,882

P>0,05

Tablo 37 incelendiğinde; “Öğretim sırasında daha çok ne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?” sorusuna ön lisans mezunu öğretmenlerin %43.8’i “derse hazırlıksız gelme” %37.5’i “velilerin yardımcı olmaması” derken lisans mezunu öğretmenlerin %39.2’si “derse hazırlıksız gelme” %29.4’ü “velilerin yardımcı olmaması” nı en çok karşılaştıkları problemler olarak ifade etmişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=1,757$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 38. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Öğrenim Durumları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Mez. Okul	Normal ilköğretim	Taşımali ilköğretim	YİBO	Toplam
Önlisans	12 %75,0	1 %6,3	3 %18,8	16 %100
Lisans	47 %92,2	1 %2,0	3 %5,9	51 %100
Toplam	59 %88,1	2 %3,0	6 %9,1	67 %100
$X^2=3,410$ $df=2$ $P=0,182$ $P>0,05$				

Tablo 38 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde çalışmak istersiniz?” sorusuna lisans mezun öğretmenlerin %92.2’si, ön lisans mezunu öğretmenlerin %75.0’ı normal ilköğretimde çalışmak istediklerini ifade etmişlerdir. Yine ön lisans mezunu öğretmenlerin %18.8’i yibo’da çalışmak isterken, bu oran lisans mezunlarında %5.9’dur. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=3,410$, $P>.05$) lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 39. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Gayet iyi	Normal	Gruplaşmalar var	Zorlanıyorlar toplam	
Sınıf öğretmenliği	13 %32,5	20 %50,0	6 %15,0	1 %2,5	40 %100
Türkçe öğretmenliği	-----	3 %60	2 %40,0	-----	5 %100
Matematik öğretmenliği	-----	3 %50,0	2 %33,3	1 %16,7	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	2 %40,0	3 %60,0	-----	-----	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	1 %33,3	1 %33,3	1 %33,3	-----	3 %100
Din kült. ve ahlak bilg. Öğrt.	-----	1 %100	-----	-----	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	-----	2 %66,7	1 %33,3	-----	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	1 %100,0	-----	-----	-----	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	-----	-----	3 %100	-----	3 %100
Toplam	17 %25,4	33 %49,3	15 %22,4	2 %3,0	67 %100
$X^2=27,501$ $df=24$ $P=0,282$ $P>0,05$					

Tablo 39 incelendiğinde; “Gözlemlerinize göre öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında; öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşma “gayet iyi” ya da “normal” diyenlerin oranı Sosyal bilgiler, Din kül. ve ah. Bilgisi ile Beden eğitimi öğretmenlerinde %100, Sınıf öğretmenlerinde %80, Yabancı dil öğretmenlerinde %66.7, Fen bilgisi öğretmenlerinde %66.6, Türkçe öğretmenlerinde %60 ve Matematik öğretmenlerinde %50’dir. Resim iş öğretmenlerinde ise “gruplaşmalar var” diyenlerin oranı %100’dür. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=27,501$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen dağılımı ile öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı gözleme oranı arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 40. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	% 25 den az	% 25- 50 arası	% 50-75 arası	% 75 den fazla	Toplam
Sınıf öğretmenliği	6 %15,0	13 %32,5	17 %42,5	4 %10	40 %100
Türkçe öğretmenliği	3 %60,0	----- --	1 %20,0	1 %20	5 %100
Matematik öğretmenliği	4 %66,7	2 %33,3	----- -	----- --	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	2 %40,0	2 %40,0	1 %20,0	----- --	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	2 %66,7	1 %33,3	----- -	----- --	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	----- -	----- -	1 %100,0	----- --	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	2 %66,7	1 %33,3	----- -	----- --	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	----- -	----- --	1 %100,0	----- --	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	3 %100,0	----- --	----- -	----- --	3 %100
Toplam	22 %32,8	19 %28,4	21 %31,3	5 %7,5	67 %100

$\chi^2=30,208$

df=24

$P=0,178$

$P> 0,05$

Tablo 40 incelendiğinde; “Velilerin, okuldaki veli toplantılarına katılımı yüzde kaçtır?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında; velilerin okul toplantılarına katılım oranı %50 ya da daha az diyenlerin oranı Yabancı dil, Fen bilgisi, Matematik ve Resim-iş öğretmenlerinde %100, Sosyal bilgiler

öğretmenlerinde %80, Türkçe öğretmenlerinde %60 ve Sınıf öğretmenlerinde %47.5'tir. Din kül.ve ah.bilgisi ile Beden eğitimi öğretmenleri ise velilerin toplantılara katılım oranının “%75’ten fazla” diyenlerin oranı %100’dür. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=30,208$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen dağılımı ile velilerin okuldaki toplantılara katılımını gözleme oranı arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 41. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Yeterince ilgileniyorlar	Az ilgileniyorlar	Hiç ilgilenmiyorlar	toplam
Sınıf öğretmenliği	9 %22,5	27 %67,5	4 %10	40 %100
Türkçe öğretmenliği	-----	5 %100,0	-----	5 %100
Matematik öğretmenliği	----- -	4 %66,7	2 %33,3	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	2 %40,0	3 %60,0	-----	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	-----	2 %66,7	1 %33,3	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	----- -	1 %100,0	-----	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	-----	3 %100,0	-----	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	-----	1 %100,0	-----	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	1 %33,3	-----	2 %66,7	3 %100
Toplam	12 %17,9	46 %68,7	9 %13,4	67 %100

$\chi^2=20,540$ $df=16$ $P=0,197$ $P>0,05$

Tablo 41 incelendiğinde; “Sizce veliler çocuklarının öğretimiyle ne kadar ilgileniyorlar?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; veliler çocuklarının öğretimiyle az ilgileniyorlar diyenlerin oranı Türkçe, Din kült.ve ahlak bilgisi, Yabancı dil ve Beden eğitimi öğretmenlerinde %100, Sınıf öğretmenlerinde %67.5, Matematik ve Fen bilgisi öğretmenlerinde %66.7, Sosyal bilgiler öğretmenlerinde ise %60’tır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=20,540$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen dağılımı ile velilerin çocuklarının öğretimiyle ilgilenme derecesini gözleme oranı arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 42. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Her zaman	Genellikle	Bazen	Hiçbir zaman	Toplam
Sınıf öğretmenliği	1 %2,5	21 %52,5	18 %45,0	----- -	40 %100
Türkçe öğretmenliği	1 %20	1 %20,0	3 %60,0	----- -	5 %100
Matematik öğretmenliği	1 %16,7	1 %16,7	1 %16,7	3 %50,0	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	----- --	2 %40,0	2 %40,0	1 %20,0	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	----- --	-----	3 %100,0	----- --	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	----- --	1 %100,0	----- --	----- --	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	----- --	1 %33,3	2 %66,7	----- --	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	----- --	-----	1 %100,0	----- --	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	----- --	1 %33,3	1 %33,3	1 %33,3	3 %100
Toplam	3 %4,5	28 %41,8	31 %46,3	1 %7,5	67 %100

$X^2=37,888$

df=24

P=0,036

P<0,05

Tablo 42 incelendiğinde; “Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin branşlarına göre verdikleri cevaba bakıldığında “bazen” ulaşabildiğini ifade eden öğretmenlerin oranı Fen bilgisi ve Beden eğitimi öğretmenlerinde %100, Yabancı dil öğretmenlerinde %66.7, Türkçe öğretmenlerinde %60, Sınıf öğretmenlerinde %45, Sosyal bilgiler öğretmenlerinde %40, Resim-iş öğretmenlerinde %33.3 ve Matematik öğretmenlerinde %16.7’dir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=37,888$, $P<.05$) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 43. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Evet yeterli	Hayır yetersiz	Sınıflar yeterli diğerleri yetersiz	Toplam
Sınıf öğretmenliği	20 %50,0	11 %27,5	9 %22,5	40 %100
Türkçe öğretmenliği	1 %20,0	3 %60,0	1 %20,0	5 %100
Matematik öğretmenliği	2 %33,3	2 %33,3	2 %33,3	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	4 %80,0	----- -	1 %20,0	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	1 %33,3	1 %33,3	1 %33,3	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	----- --	----- -	1 %100	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	----- --	1 %33,3	2 %66,7	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	1 %100	----- -	----- -	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	1 %33,3	2 %66,7	----- -	3 %100
Toplam	30 %44,8	20 %29,9	17 %25,4	67 %100

$X^2=15,929$

df=16

P=0,458

P>0,05

Tablo 43 incelendiğinde; “sizce okulun fiziki imkanları yeterli mi?” sorusuna öğretmenler tarafından, okulun fiziki imkanları “evet, yeterli” diyenlerin oranı Beden eğitimi öğretmenlerinde %100, Sosyal bilgiler öğretmenlerinde %80, Sınıf öğretmenlerinde %50, Matematik, Fen bilgisi ve Resim-iş öğretmenlerinde %33.3, Türkçe öğretmenlerinde ise %20’dir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=15,929$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 44. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Genellikle	Bazı günler	Bazı sınıflarda	Hiçbir zaman	Toplam
Sınıf öğretmenliği	4 %10,0	20 %50,0	5 %12,5	11 %27,5	40 %100
Türkçe öğretmenliği	2 %40,0	2 %40,0	----- --	1 %20,0	5 %100
Matematik öğretmenliği	2 %33,3	3 %50,0	1 %16,7	----- --	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	-----	2 %40,0	2 %40,0	1 %20,0	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	-----	1 %33,3	1 %33,3	1 %33,3	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	-----	1 %100	----- -	----- --	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	-----	----- --	3 %100	----- --	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	----- -	----- --	1 %100	----- --	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	----- -	3 %100	----- -	----- --	3 %100
Toplam	8 %11,9	32 %47,8	13 %19,4	14 20,9	67 %100

$X^2=33,657$

df=24

P=0,091

P>0,05

Tabloda 44’te görüldüğü gibi; “Sabah ik derste öğrencileri derse hazırlama zorluğu çekiyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaba bakıldığında; öğrencileri derse hazırlamada “bazı günler” ya da “bazı sınıflarda” zorluk çektiğini söyleyenlerin oranı Din kült. ve ahlak bilgisi, Yabancı dil, Beden eğitimi ve Resim-iş öğretmenlerinde %100, Sosyal bilgiler öğretmenlerinde %80, Matematik öğretmenlerinde %66.7, Fen bilgisi öğretmenlerinde %66.6, Sınıf öğretmenlerinde %62.5 ve Türkçe öğretmenlerinde %40’tır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=33,657$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 45. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Hayır, hiç çekmıyorum	Evet sabahları	Evet öğleden sonraları	Çok nadir	toplam
Sınıf öğretmenliği	11 %27,5	4 %10,0	7 %17,5	18 %45,0	40 %100
Türkçe öğretmenliği	----- -	1 %20,0	----- --	4 %80,0	5 %100
Matematik öğretmenliği	1 %16,7	1 %16,7	2 %33,3	2 %33,3	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	----- -	----- -	2 %40,0	3 %60,0	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	1 %33,3	1 %33,3	1 %33,3	----- --	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	----- -	----- -	----- --	1 %100	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	----- -	2 %66,7	----- -	1 %33,3	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	----- -	----- -	1 %100	----- --	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	1 %33,3	----- -	1 %33,3	1 %33,3	3 %100
Toplam	14 %20,9	9 %13,4	14 %20,9	30 %44,8	67 %100

$X^2=24,905$

df=24

P=0,411

P>0,05

Tablo 45 incelendiğinde; “Günün diğer saatlerindeki derslerde öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, “çok nadir” zorluk çektiğini söyleyenlerin oranı Din kült. ve ahlak bilg. Öğretmenlerinde %100, Türkçe öğretmenlerinde %80, Sosyal bilgiler öğretmenlerinde %60, Sınıf öğretmenlerinde %45, Matematik, Yabancı dil ve Resim-iş öğretmenlerinde ise %33.3’tür. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=24,905$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 46. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Hepsi başarılı	Yarıdan fazlası başarılı	Yarısı başarılı	Çok azı başarılı	Toplam
Sınıf öğretmenliği	1 %2,5	31 %77,5	8 %20,0	----- -	40 %100
Türkçe öğretmenliği	----- --	----- -	3 %60,0	2 %40,0	5 %100
Matematik öğretmenliği	----- --	----- -	1 %16,7	5 %83,3	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	----- --	1 %20,0	4 %80,0	----- -	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	----- --	1 %33,3	----- --	2 %66,7	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	----- --	1 %100	----- -	-----	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	----- --	----- -	----- -	3 %100	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	----- --	----- -	----- --	1 %100	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	----- --	----- -	2 %66,7	1 %33,3	3 %100
Toplam	1 %1,5	34 %50,7	18 %26,9	14 %20,9	67 %100

$X^2=66,078$

df=24

P=0,000

P<0,05

Tablo 46 incelendiğinde; “Sizce öğrencileriniz başarılı mı?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, öğrencilerinin çok azının başarılı olduğunu ifade eden öğretmenlerin oranı Yabancı dil ve Beden eğitimi öğretmenlerinde %100, Matematik öğretmenlerinde %83.3, Fen bilgisi öğretmenlerinde ise %66.7’dir. Öğrencilerinin yarısının başarılı olduğunu ifade eden öğretmenlerin oranı; Sosyal bilgiler öğretmenlerinde %80, Resim-iş öğretmenlerinde %66.7 ve Türkçe öğretmenlerinde %60’tır. Din kült. ve ahlak bilg. Öğretmenlerinde ise öğrencilerinin yarıdan fazlasının başarılı olduğunu ifade edenlerin oranı %100’dür. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=66,078$, $P<.05$) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 47. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Derse hazırlıksız gelme	Araç gereç eksikliği	Velilerin yardımcı olmaması	Ödevlerin yapılmaması	Disiplin problemleri	Toplam
Sınıf öğretmenliği	13 %32,5	4 %10,0	14 %35,0	6 %15,0	2 %5,0	40 %100
Türkçe öğretmenliği	2 %40,0	----- -	2 %40,0	1 %20,0	-----	5 %100
Matematik öğretmenliği	2 %33,3	----- -	1 %16,7	2 %33,3	-----	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	3 %60,0	----- -	1 %20,0	-----	1 %20,0	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	2 %66,7	----- -	1 %33,3	-----	-----	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	1 %100	----- -	-----	-----	-----	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	3 %100	----- -	-----	-----	-----	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	-----	----- -	-----	-----	1 %100	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	1 %33,3	----- -	2 %66,7	-----	-----	3 %100
Toplam	27 %40,3	4 %6,0	21 %31,3	9 %13,4	4 %6,0	67 %100

$\chi^2=38,373$

df=40

P=0,544

P>0,05

Tablo 47 incelendiğinde “Öğretim sırasında daha çok ne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında öğretmenlere tarafından “derse hazırlıksız gelme” diyenlerin oranı Din kült. ve ahlak bilgisi ile Yabancı dil öğretmenlerinde %100, Fen bilgisi öğretmenlerinde %66.7, Türkçe öğretmenlerinde %40, Matematik ve Resim-iş öğretmenlerinde %33.3, Sınıf öğretmenlerinde ise %32.5’tir. Beden eğitimi öğretmenleri ise en çok karşılaştıkları probleme %100 oranla disiplin problemleri demişlerdir.Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=38,373$, $P>.05$) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 48. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Branşları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Branş	Normal ilköğretim	Taşınmalı ilköğretim	YİBO	Toplam
Sınıf öğretmenliği	33 %82,5	2 %5,0	5 %12,5	40 %100
Türkçe öğretmenliği	5 %100	----- -	----- --	5 %100
Matematik öğretmenliği	6 %100	----- -	----- --	6 %100
Sosyal bilgiler öğretmenliği	4 %80,0	----- -	1 %20,0	5 %100
Fen bilgisi öğretmenliği	3 %100	----- -	----- --	3 %100
Din kült.ve ahlak bilg.Öğretmenliği	1 %100	----- -	----- --	1 %100
Yabancı dil öğretmenliği	3 %100	----- -	----- --	3 %100
Beden eğitimi öğretmenliği	1 %100	----- -	----- --	1 %100
Resim-iş öğretmenliği	3 %100	----- -	----- --	3 %100
Toplam	59 %88,1	2 %3,0	6 %9,0	67 %100

$\chi^2=5,096$

df=16

P=0,995

P>0,05

Tablo 48 incelendiğinde; “Aşağıdaki kullardan hangisinde çalışmak istersiniz?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında, Türkçe, Matematik, Fen bilgisi, Din kült. ve ahlak bilgisi, Yabancı dil, Beden eğitimi ve Resim-iş öğretmenlerinin %100’ü normal ilköğretim okullarında çalışmak istediklerini ifade ederken, sınıf öğretmenlerinin %82.5’i ve Sosyal bilgiler öğretmenlerinin %80’i aynı cevaba katılmışlardır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=5,096$, P>.05) branşlara göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 49. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Gayet iyi	Normal	Gruplaşmalar var	Zorlanıyorlar	Toplam
0-5	5 %16,7	16 %53,3	8 %26,7	1 %3,3	30 %100
6-10	3 %23,1	7 %53,8	2 %15,4	1 %7,7	13 %100
11-15	1 %16,7	4 %66,7	1 %16,7	-----	6 %100
16-20	2 %40,0	1 %20,0	2 %40,0	-----	13 %100
20 ve üzeri	6 %46,2	5 %38,5	2 %15,4	-----	13 %100
Toplam	17 %25,4	33 %49,3	15 %22,4	2 %3,0	67 %100

$\chi^2=8,728$

df=12

P=0,726

P>0,05

Tabloda 49’da görüldüğü gibi “Gözlemlerinize göre öğrencileriniz arasındaki arkadaşlık ve kaynaşma nasıldır?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; öğrenciler arası arkadaşlık ve kaynaşmanın “gayet iyi” ya da “normal” olduğunu ifade eden öğretmenlerin oranı, kıdemi 20 yıl ve üzeri olanlarda %84,7, kıdemi 11-15 yıl arası olanlarda %83,4, kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %76,9, kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda 70 ve kıdemi 16-20 arası olanlarda ise %60’tır. Öğrencileri en fazla uyumlu bulan grup kıdemi 20 yıl ve üzeri olanlar iken en uyumlu bulan grup kıdemi 16-20 yıl arası olanlardır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=8,728$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 50. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	%25 den az	%25-50 arası	%50-75 arası	%75 den fazla	Toplam
0-5	16 %53,3	7 %23,3	5 %16,7	2 %6,7	30 %100
6-10	5 %38,5	3 %23,1	3 %23,1	2 %15,4	13 %100
11-15	-----	4 %66,7	2 %33,3	-----	6 %100
16-20	-----	0 %0	5 %100	-----	5 %100
20 ve üzeri	1 %7,7	5 %38,5	6 %46,2	1 %7,7	13 %100
Toplam	22 %32,8	19 %28,4	21 %31,3	5 %7,5	67 %100

$\chi^2=28,187$

df=12

P=0,05

P=0,05

Tablo 50 incelendiğinde; “Velilerin, okuldaki veli toplantılarına katılım yüzde kaçtır?” sorusuna karşılık, velilerin okuldaki veli toplantılarına katılım oranının %50’den fazla olduğunu ifade eden öğretmenlerin kıdemi 16-20 yıl arası olanlarda %100, kıdemi 20 yıl ve üzeri olanlarda %53.9, kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %38.5, kıdemi 11-15 yıl arası olanlarda %33.3 ve kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda %23.4’tür. Elde edilen bulgulara göre; genç öğretmenler velilerin toplantılara katılımını daha düşük buluyor denebilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=28,187$, $P=.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidara yakın bir fark bulunduğunu göstermektedir.

ARI’nın araştırmasındaki bulgular “anamlı fark yoktur.” şeklindedir.

Tablo 51. Velilerin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Yeterince ilgileniyorlar	Az ilgileniyorlar	Hiç ilgilenmiyorlar	Toplam
0-5	6 %20,0	18 %60,0	6 %20,0	30 %100
6-10	4 %30,8	7 %53,8	2 %15,4	13 %100
11-15	----- --	6 %100	-----	6 %100
16-20	----- -	5 %100	-----	5 %100
20 ve üzeri	2 %15,4	10 %76,9	1 %7,7	13 %100
Toplam	12 %17,9	46 %68,7	9 %13,4	67 %100
$\chi^2=8,532$ $df=8$ $P=0,383$ $P>0,05$				

Tablo 51’de görüldüğü gibi; “Sizce veliler çocuklarının öğretimiyle ne kadar ilgileniyorlar?” sorusuna karşılık, öğrenci velilerinin çocuklarının öğretimiyle az ilgilendiğini belirten öğretmenlerin oranı kıdemi 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası olanlarda %100, kıdemi 20 yıl ve üzeri olanlarda %76.9, kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda %60 ve kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %53.8’dir. Elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin genelinin, velilerin çocuklarının öğretimiyle ilgilenmediğini düşündükleri söylenebilir. Yine oldukça ilginçtir ki, kıdemi 11-15 yıl ve 16-20 arası olan öğretmenlerin hiçbirisi velilerin çocuklarının öğretimiyle yeterince ilgilendiğini düşünmemektedirler. Diğer öğretmen gruplarında da velilerin çocukların öğretimiyle

yeterince ilgilendiğini düşünenlerin oranı oldukça düşüktür. Bu sonuçlar eğitime bir sorun olarak etki etmektedir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=8,532$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 52. Öğrenci Velilerine Ulaşılma Derecelerine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Her zaman	Genellikle	Bazen	Hiçbir zaman	Toplam
0-5	2 %6,7	8 %26,7	17 %56,7	3 %10,0	30 %100
6-10	----- -	6 %46,2	5 %38,5	2 %15,4	13 %100
11-15	----- --	3 %50,0	3 %50,0	----- --	6 %100
16-20	----- --	4 %80,0	1 %20,0	----- --	5 %100
20 ve üzeri	1 %7,7	7 %53,8	5 %38,5	----- --	13 %100
Toplam	3 %4,5	28 %41,8	31 %46,3	5 %7,5	67 %100

$\chi^2=10,643$ $df=12$ $P=0,560$ $P>0,05$

Tablo 52 incelendiğinde; öğretmenlere sorulan “Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; öğrenci velilerine “her zaman” yada “genellikle” ulaştığını ifade eden öğretmenlerin oranı kıdemi 16-20 yıl arası olanlarda %80, kıdemi 20yıl ve üzeri olanlarda %61.5, kıdemi 11-15 yıl arası olanlarda %50, kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %46.2 ve kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda %33.4’tür. Öğrenci velilerine en fazla ulaşabilen öğretmen grubu, kıdemi 16-20 yıl arası olanlar iken en az ulaşabilen öğretmen grubu, kıdemi 0-5 yıl arası olanlardır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=10,643$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 53. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Evet yeterli	Hayır yetersiz	Sınıflar yeterli diğerleri yetersiz	Toplam
0-5	14 %46,7	9 %30,0	7 %23,3	30 %100
6-10	5 %38,5	6 %46,2	2 %15,4	13 %100
11-15	2 %33,3	2 %33,3	2 %33,3	6 %100
16-20	4 %80,0	----- -	1 %20,0	5 %100
20 ve üzeri	5 %38,5	3 %23,1	5 %38,5	13 %100
Toplam	30 %44,8	20 %29,9	17 %25,4	67 %100

$X^2=6,336$

df=8

P=0,610

P>0,05

Tablo 53 incelendiğinde; öğretmenlere sorulan “Sizce okulun fiziksel imkanları öğretim için yeterli mi?” sorusuna karşılık okulun fiziki imkanlarının öğretim için yeterliliğinin belirtilmesinde, “evet, yeterli” diyen öğretmenlerin oranı kıdemi 16-20 yıl arası olanlarda %80, kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda %46.7, kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %38.5, kıdemi 20 yıl ve üzeri arası olanlarda %38.5 ve kıdemi 11-15 yıl arası olanlarda %33.3’tir. Bulgulara bakıldığında; kıdemi 16-20 yıl arası olanlar fiziki imkanları en fazla yeterli bulan grup iken, kıdemi 11-15 yıl arası olanlar ise imkanları en az oranda yeterli bulan gruptur. Her iki grup arasındaki fark oldukça fazladır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=6,336$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir

ARI’ nın yaptığı araştırmada bulgular; “Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile öğretmenlere göre fiziki imkânlarının (sınıf, kütüphane, laboratuvar, revir vs.) öğretim için yeterliliği arasında anlamlı bir fark yoktur” şeklindedir.

Tablo 54. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Genellikle	Bazı günler	Bazı sınıflarda	Hiçbir zaman	Toplam
0-5	5 %16,7	14 %46,7	8 %26,7	3 %10,0	30 %100
6-10	-----	7 %53,8	1 %7,7	5 %38,5	13 %100
11-15	1 %16,7	5 %83,3	-----	-----	6 %100
16-20	-----	4 %80,0	-----	1 %20,0	5 %100
20 ve üzeri	2 %15,4	2 %15,4	4 %30,8	5 %38,5	13 %100
Toplam	8 %11,9	32 %47,8	13 %19,4	14 %20,9	67 %100
$X^2=20,125$ $df=12$ $P=0,065$ $P>0,05$					

Tabloda 54'te görüldüğü gibi; “Sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlama zorluğu çekiyor musunuz?” sorusuna karşılık, sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlamada genellikle zorluk çektiğini belirten öğretmenlerin kıdemi 0-5 yıl olanlarda %16,7, kıdemi 11-15 yıl arası olanlarda %16,7, kıdemi 20 ve üzeri olanlarda %15,4’tür. Ayrıca bazı günler zorluk çeken öğretmenlerin oranı birbirinden oldukça farklı ve hayli yüksektir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=20,125$, $P>0,05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 55. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Hayır, hiç çekmiyorum	Evet sabahları	Evet, öğleden sonraları	Çok nadir	Toplam
0-5	6 %20,0	5 %16,7	8 %26,7	11 %36,7	30 %100
6-10	1 %7,7	3 %23,1	1 %7,7	8 %61,5	13 %100
11-15	1 %16,7	-----	2 %33,3	3 %50,0	6 %100
16-20	1 %20,0	-----	1 %20,0	3 %60,0	5 %100
20 ve üzeri	5 %38,5	1 %7,7	2 %15,4	5 %38,5	13 %100
Toplam	14 %20,9	9 %13,4	14 %20,9	30 %44,8	67 %100
$X^2=9,865$ $df=12$ $P=0,628$ $P>0,05$					

Tablo 55’te görüldüğü gibi; “Günün diğer saatlerindeki derslerde, öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna karşılık, sabah ilk ders dışındaki derslerde öğrencileri derse motive etmekte çok nadir zorluk çeken veya hiç zorluk ekmeyen öğretmenler kıdemi 16–20 arası olanlarda %80, kıdemi 20 ve üzeri olanlarda %77, kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %69.2, kıdemi 11-15 yıl arası olanlarda %66.7 ve kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda %56.7’dir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=9,865$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

ARI’ nın araştırmasında da bulgular; “anlamlı fark yoktur” şeklindedir. Yani araştırmacının bulguları ile benzer doğrultudadır.

Tablo 56. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Hepsi başarılı	Yarıdan fazlası başarılı	Yarısı başarılı	Çok azı başarılı	Toplam
0-5	----- --	6 %20,0	11 %36,7	13 %43,3	30 %100
6-10	----- --	9 %69,2	3 %23,1	1 %7,7	13 %100
11-15	----- -	5 %83,3	1 %16,7	----- -	6 %100
16-20	----- --	4 %80,0	1 %20,0	----- -	5 %100
20 ve üzeri	1 %7,7	10 %76,9	2 %15,4	----- -	13 %100
Toplam	1 %1,5	34 %50,7	18 %26,9	14 %20,9	67 %100

$\chi^2=29,900$

df=12

P=0,003

P<0,05

Tablo 56 incelendiğinde; “Sizce öğrencileriniz başarı mı?” sorusuna karşılık öğrencilerinin hepsinin başarılı olduğunu ifade eden öğretmenler, kıdemi 20 ve üzeri olanlarda %7.7’dir. Öğrencilerinin yarıdan fazlasının başarılı olduğunu söyleyen öğretmenlerin oranı kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerde %83.3, kıdemi 16-20 yıl arası olan öğretmenlerde %80, kıdemi 20 ve üzeri olanlarda %76.9, kıdemi 6-10 yıl arası olanlarda %69.2 ve kıdemi 0-5 yıl arası olanlarda ise %20’dir. Yine öğrencilerinin çok azının başarılı olduğunu ifade eden öğretmenlerde en yüksek oran %43.3 ile kıdemi 0-5 yıl arası olanlardır. Kıdem arttıkça öğrenci başarısında önemli bir artış görülmektedir. Mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin öğrencilerinin başarısındaki düşüklük dikkat çekicidir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=29,900$, $P<.05$)

kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 57. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Derse hazırlıksız gelme	Araç gereç eksikliği	Velilerin yardımcı olmaması	Ödevlerin yapılmaması	Disiplin problemleri	Diğer	Toplam
0-5	15 %50,0	----- -	7 %23,3	5 %16,7	2 %6,7	1 %3,3	30 %100
6-10	3 %23,1	2 %15,4	4 %30,8	2 %15,4	1 %7,7	1 %7,7	13 %100
11-15	3 %50,0	1 %16,7	2 %33,3	-----	-----	----- --	6 %100
16-20	1 %20,0	----- -	3 %60,0	1 %20,0	-----	----- --	5 %100
20 ve üzeri	5 %38,5	1 %7,7	5 %38,5	1 %7,7	1 %7,7	----- --	13 %100
Toplam	27 %40,3	4 %6,0	21 %31,3	9 %13,4	4 %6,0	2 %3,0	67 %100

$X^2=13,757$

df=20

P=0,843

P>0,05

Tablo 57’de görüldüğü gibi; “Öğretim sırasında daha çok ne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla sorun olarak gördükleri konular; öğrencilerin derse hazırlıksız gelmeleri ve velilerin yardımcı olmamasıdır. Yapılan x^2 istatistiği ($x^2=13,757$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 58. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Kıdemleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Kıdem	Normal ilköğretim	Taşınmalı ilköğretim	YİBO	Toplam
0-5	28 %93,3	-----	2 %6,7	30 %100
6-10	12 %92,3	1 %7,7	-----	13 %100
11-15	5 %83,3	-----	1 %16,7	6 %100
16-20	5 %100	-----	-----	5 %100
20 ve üzeri	9 %69,2	1 %7,7	3 %23,1	13 %100
Toplam	59 %88,1	2 %3,0	6 %9,0	67 %100

$X^2=8,976$

df=8

P=0,344

P>0,05

Tablo 58 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde çalışmak istersiniz?” sorusuna karşılık, mesleki kıdemi 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin %100’ü, 0-5 yıl arası olan öğretmenlerin %93.3’ü, 6-10 yıl arası olanların %92.3’ü, 11-15 yıl arası olanların %83.3’ü ve 20 ve üzeri olanların %69.2’si normal ilköğretim okullarında alışmak istemektedirler. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=8,976$, $P>.05$) kıdemlerine göre öğretmen görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 59. Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık Ve Kaynaşmaya Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Gayet iyi	Normal	Gruplaşmalar var	Zorlanıyorlar	Toplam
Normal	1 %6,3	10 %62,5	5 %31,3	-----	16 %100
Taşımali	13 %30,2	21 %48,8	7 %16,3	2 %4,7	43 %100
Yibo	3 %37,5	2 %25,0	3 %37,5	-----	8 %100
Toplam	17 %25,4	33 %49,3	15 %22,4	2 %3,0	67 %100
$\chi^2=7,907$ $df=6$ $P=0,245$ $P>0,05$					

Tablo 59 incelendiğinde; “Gözlemlerinize göre öğrencileriniz arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı nasıl buluyorsunuz?” sorusuna, taşımali ilköğretimde çalışan öğretmenlerin %79’u, normal ilköğretimde çalışan öğretmenlerin %68.8’i ve yibo’ da çalışan öğretmenlerin %62.5’i “gayet iyi” ve “normal” cevabını vermişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=7,907$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 60. Velilerin Okuldaki Veli Toplantılarına Katılımına Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	% 25 den az	%25-50 arası	%50-75 arası	% 75 den fazla	Toplam
Normal	1 %6,3	3 %18,8	10 %62,5	2 %12,5	16 %100
Taşınmalı	17 %39,5	14 %32,6	9 %20,9	3 %7,0	43 %100
Yibo	4 %50,0	2 %25,0	2 %25,0	-----	8 %100
Toplam	22 %32,8	19 %28,4	21 %31,5	5 %7,5	67 %100

$X^2=13,270$ $df=6$ $P=0,039$ $P<0,05$

Tablo 60'a göre; "Velilerin okuldaki veli toplantılarına katılımı yüzde kaçtır?" sorusuna karşılık, velilerin okuldaki toplantılara katılma düzeylerinin %50'den fazla olduğunu ifade eden öğretmenlerin oranı; normal ilköğretimde %75, taşınmalı ilköğretimde %27.9 ve yibo' da %25'tir. Elde edilen bulgulara göre; normal ilköğretimde öğrencisi olan velilerin okuldaki toplantılara katılma düzeylerinin yüksek olmasının nedeni okul ve evlerinin birbirine yakın olması olabilir. En düşük oranın yibo'larda görülme nedeni ise; yine benzer bir sebepten, yani okul ve öğrenci evlerinin birbirine uzak olması bununda çeşitli güçlüklerle yol açması (ulaşım, haberleşme gibi) olabilir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=13,270$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 61. Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Öğretimiyle İlgilenme Derecesine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Yeterince ilgileniyorlar	Az ilgileniyorlar	Hiç ilgilenmiyorlar	Toplam
Normal	7 %43,8	9 %56,3	----- -	16 %100
Taşınmalı	3 %7,0	31 %72,1	9 %20,9	43 %100
Yibo	2 %25,0	6 %75,0	----- -	8 %100
Toplam	12 %17,9	46 %68,7	9 %13,4	67 %100

$X^2=14,562$ $df=4$ $P=0,006$ $P<0,05$

Tablo 61'e göre "Sizce veliler çocuklarının öğretimiyle ne kadar ilgileniyorlar?" sorusuna karşılık normal ilköğretimde gö öğretmenlerin %43.8'ü, yibo'da çalışan öğretmenlerin %25'i ve taşımali ilköğretimde çalışan öğretmenlerin %7'si öğrenci velilerinin çocuklarının öğretimiyle yeterince ilgilendiğini ifade etmişlerdir. Velilerin öğrencileri ile ilgilenme düzeyi taşımali ilköğretimde en düşük düzeyde iken, normal ilköğretimde bu oran diğerlerinden daha yüksektir. YİBO' da ve Taşımali ilköğretimde, öğrenci velilerinin çocuklarının öğretimiyle yeterince ilgilenmemesinin bir nedeni evlerinin okula uzaklığı olabilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=14,562$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunduğunu göstermektedir.

ARI'nın araştırmasındaki bulgular ile araştırmacının bulguları birbirine benzerlik göstermektedir. Yani her iki çalışmada da bulgular anlamlı düzeyde fark vardır, şeklinde çıkmıştır.

Tablo 62. Öğrenci Velilerine Ulaşabilme Derecelerine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Her zaman	Genellikle	Bazen	Hiçbir zaman	Toplam
Normal	1 %6,3	11 %68,8	4 %25,0	-----	16 %100
Taşımali	-----	14 %32,6	24 %55,8	5 %11,6	43 %100
Yibo	2 %25,0	3 %37,5	3 %37,5	-----	8 %100
Toplam	3 %4,5	28 %41,8	31 %46,3	5 %7,5	67 %100

$\chi^2=18,592$

df=6

$P=0,005$

$P<0,05$

Tablo 62 incelendiğinde; "Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?" sorusuna, normal ilköğretim öğretmenlerinin %75.1'i, yibo öğretmenlerinin %62.5'i ve taşımali ilköğretim öğretmenlerinin %32.6'sı öğrenci velilerine "her zaman" ve "genellikle" ulaşabildiklerini ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre; öğrenci velilerine istedikleri zaman ulaşabilen öğretmenlerde en yüksek oran normal ilköğretimde çalışanlarda iken en düşük oran taşımali ilköğretimde çalışanlardadır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=18,592$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 63. Okulun Fiziki İmkanlarının Yeterliliğine Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Evet yeterli	Hayır yetersiz	Sınıflar yeterli diğerleri yetersiz	Toplam
Normal	6 %37,5	5 %31,3	5 %31,3	16 %100
Taşımali	19 %44,2	13 %30,2	11 %25,6	43 %100
Yibo	5 %62,5	2 %25,0	1 %12,5	8 %100
Toplam	30 %44,8	20 %29,9	17 %25,4	67 %100

$X^2=1,570$

df=4

P=0,814

P>0,05

Tablo 63 incelendiğinde; “Sizce okulun fiziki imkanları öğretim için yeterli mi?” sorusuna, yibo’ da çalışan öğretmenlerin %62.5’i, taşımali ilköğretimde çalışanların %44.2’si ve normal ilköğretimde çalışan öğretmenlerin %37.5’i “Evet, yeterli” cevabını vermişlerdir. Elde edilen bulgulara göre; yibo’ ların araç-gereç durumu oldukça iyidir. Yatılı okulların okulsuz bölgelerde, geniş bir kitleye hizmet vermesi için yapıldığı düşünülürse, fiziki imkanlar bakımından daha iyi olması doğal olabilir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=1,570$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasındaki bulgularda, araştırmacının bulguları ile benzerlik göstermektedir. Yani okulların fiziki imkânları ile öğretmenlerin çalıştığı okul türü arasında anlamlı bir ilişki yoktur ve yine; aynı araştırmada; fiziki imkânları en iyi olan okul YİBO’dur.

Tablo 64. Sabah İlk Derste Öğrencileri Derse Hazırlamada Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Genellikle	Bazı günler	Bazı sınıflarda	Hiçbir zaman	Toplam
Normal	2 %12,5	6 %37,5	2 %12,5	6 %37,5	16 %100
Taşınmalı	6 %14,0	21 %48,8	9 %20,9	7 %16,3	43 %100
Yibo	-----	5 %62,5	2 %25,0	1 %12,5	8 %100
Toplam	8 %11,9	32 %47,8	13 %19,4	14 %20,9	67 %100
$X^2=5,226$ $df=6$ $P=0,515$ $P>0,05$					

Tablo 64 incelendiğinde; “Sabah ilk derste öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor usunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlamada zorluk çeken öğretmenler; yibo’da %87.5, taşınmalı ilköğretimde %83.7 ve normal ilköğretimde %62.5’tir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=5,226$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 65. Günün Diğer Saatlerinde Öğrencileri Derse Motive Etmekte Çektikleri Zorluklara Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Hayır, hiç çekmiyorum	Evet sabahları	Evet, öğleden sonraları	Çok nadir	Toplam
Normal	2 %12,5	1 %6,3	2 %12,5	11 %68,8	16 %100
Taşınmalı	10 %23,3	8 %18,6	9 %20,9	16 %37,2	43 %100
Yibo	2 %25,0	----- --	3 %37,5	3 %37,5	8 %100
Toplam	14 %20,9	9 %13,4	14 %20,9	30 %44,8	67 %100
$X^2=7,558$ $df=6$ $P=0,272$ $P>0,05$					

Tablo 65’te görüldüğü gibi; “Günün diğer saatlerindeki derslerde, öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplarda sabah ilk ders dışındaki derslerde öğrencileri derse motive etmekte hiç zorluk çekmeyen öğretmenler yibo’ da %25, taşınmalı ilköğretimde %23.3 ve normal ilköğretimde %12.5’tir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=7,558$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşınmalı

ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

ARI' nın araştırmasında da bulgular; “yibo’ da %37.5, taşımali ilköğretimde %26.7 ve normal ilköğretimde %13.6’dır”. Yani araştırmacının bulguları ile benzer doğrultudadır. Genel olarak bakıldığında ise; öğrencileri derse motive etmekte normal ilköğretim öğretmenlerinin %68.8’i, yibo öğretmenlerinin %37.5’İ ve taşımali ilköğretim öğretmenlerinin %37.2’si “çok nadir” zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 66. Öğrencilerin Başarı Durumuna Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Hepsi başarılı	Yarıdan fazlası başarılı	Yarısı başarılı	Çok azı başarılı	Toplam
Normal	----- -	11 %68,8	2 %12,5	3 %18,8	16 %100
Taşımali	1 %2,3	21 %48,8	12 %27,9	9 %20,9	43 %100
Yibo	----- -	2 %25,0	4 %50,0	2 %25,0	8 %100
Toplam	1 %1,5	34 %50,7	18 %26,9	14 %20,9	67 %100

$X^2=5,596$

df=6

P=0,470

P>0,05

Tablo 66 incelendiğinde; “Sizce öğrencileriniz başarılı mı?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, öğrencilerinin “hepsi başarılı” ya da “yarıdan fazlası başarılı” olduğunu ifade eden öğretmenlerin oranı normal ilköğretimde %68.8, taşımali ilköğretimde %51.1 ve yibo’ da %25’tir. Başarı oranı en yüksek olan okul normal ilköğretim iken, en düşük olan yibo’dur. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=5,596$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 67. Öğretim Sırasında En Çok Karşılaştıkları Problemlerin Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Derse hazırlıksız gelme	Araç gereç eksikliği	Velilerin yardımcı olmaması	Ödevlerin yapılmaması	Disiplin problemleri	Toplam
16 %100	5 %31,3	2 %12,5	3 %18,8	3 %18,8	3 %18,8	
Taşımali	19 %44,4	1 %2,3	16 %37,2	6 %14,0	-----	43 %100
Yibo	3 %37,5	1 %12,5	2 %25,0	-----	1 %12,5	8 %100
Toplam	27 %40,3	4 %6,0	21 %31,3	9 %13,4	4 %60,0	67 %100

$X^2=16,459$

df=10

P=0,087

P>0,05

Tablo 67 incelendiğinde; “Öğretim sırasında daha çok ne tür problemleri karşılaşıyorsunuz?” sorusuna taşımali ilköğretimde çalışan öğretmenlerin %44.4’ü, yibo’ da çalışan öğretmenlerin %37.5’i ve normal ilköğretimde çalışanların %31.3’ü, öğretim sırasında en çok karşılaştıkları problemin “derse hazırlıksız gelme” olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=16,459$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 68. Çalışmak İstedikleri Okul Türüne Dair Öğretmen Görüşlerinde, Çalıştıkları Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Normal ilköğretim	Taşımali ilköğretim	Yibo	Toplam
Normal	15 %93,8	-----	1 %6,3	16 %100
Taşımali	38 %88,4	1 %2,3	4 %9,3	43 %100
Yibo	6 %75,0	1 %12,5	1 %12,5	8 %100
Toplam	59 %88,1	2 %3,0	6 %9,0	67 %100

$X^2=3,430$

df=4

P=0,489

P>0,05

Tablo 68 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde çalışmak istersiniz?” sorusuna göre öğretmenlerin çalıştığı okul türü ile çalışmak istediği okul arasındaki farka bakıldığında; normal ilköğretimde çalışanların %93,8’i, Taşımali

ilköğretimde çalışanların %88,4'ü ve yibo 'da çalışanların %75'i normal ilköğretim okullarında çalışmak istediklerini söylemişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=3,430$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir.

İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Demografik Dağılımı

Aşağıda belirtilen tablolarda araştırmaya katılan öğrencilerin; yaşına, cinsiyetine, baba mesleğine, evlerinin okula olan uzaklığına ve öğrenim gördükleri ilköğretim okulu türüne göre düzenlenen demografik bilgiler verilmiştir.

Tablo 69. Öğrencilerin, Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
4	230	18,7	18,7
5	223	18,1	18,1
6	295	24,0	24,0
7	249	20,2	20,2
8	233	18,9	18,9
Toplam	1230	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflara göre dağılımına bakıldığında; %18.7'si 4. sınıf öğrencisi, %18.1'i 5. sınıf öğrencisi, %24'ü 6. sınıf öğrencisi, %20.2'si 7. sınıf öğrencisi ve %18.9'u 8. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Tablo 70. Öğrencilerin,Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Erkek	644	52,4	52,4
Kız	586	47,6	47,6
Toplam	1230	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %52.4'ü erkek, %47.6'sı kız öğrencidir.

Tablo 71.Öğrencilerin, Baba Mesleğine Göre Dağılımı

Baba mes.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İşçi	124	10,0	10,0
Memur	137	11,1	11,1
Esnafl	93	7,6	7,6
Çiftçi	417	33,9	33,9
Diğer	174	14,1	14,1
Emekli	285	23,2	23,2
toplam	1230	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba mesleğine bakıldığında; baba mesleği işçi olanlar %10, baba mesleği memur olanlar %11.1, baba mesleği esnaf olanlar %7.6, baba mesleği çiftçi olanlar %33.9, baba mesleği emekli olanlar %23.2 ve baba mesleği bunların dışında (diğer) olanlar %14.1'dir.

Tablo 72. Öğrencilerin, Evlerinin Okula Uzaklığına Göre Dağılımı

Uzaklık	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
0-999m	321	26,1	26,1
1-1,999m	193	15,7	15,7
2-2,999m	60	4,9	4,9
3-3,999m	281	22,8	22,8
4-4,999m	85	6,9	6,9
5 ve üzeri	290	23,6	23,6
Toplam	1230	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin evlerinin okula olan uzaklığına bakıldığında; evlerinin okula olan uzaklığı 0-999m olanlar %26.1, evlerinin okula olan uzaklığı 1-1,999m olanlar %15.7, evlerinin okula olan uzaklığı 2-2,999m olanlar %4.9, evlerinin okula olan uzaklığı 3-3,999m olanlar %22.8, evlerinin okula olan uzaklığı 4-4,999m olanlar 6.9 ve evlerinin okula olan uzaklığı 5 ve üzeri olanlar ise 23.6'dır.

Tablo 73. Öğrencilerin, Öğrenim Gördükleri İlköğretim Okulu Türüne Göre Dağılımı

Okul türü	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Normal	282	22,9	22,9
Taşınmalı	686	55,8	55,8
Yatılı	262	21,3	21,3
Toplam	1230	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %22.9'u normal ilköğretim öğrencisi, %55.8'i taşınmalı ilköğretim öğrencisi ve %21.3'ü yatılı ilköğretim öğrencisidir.

Tablo 74. Öğrencilerin, Sabah İlk Derste Bir Rahatsızlık Hissedilmesine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, hissediyorum	121	9,8	9,8
Hayır, hissetmiyorum	427	34,7	34,7
Bazen hissediyorum	682	55,4	55,4
Toplam	1230	100,0	100,0

“Sabah ilk derste kendinizde bir rahatsızlık hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrencilerin %55.4’ü “Bazen” , %34.7’si “Hayır” , %9.8’i “Evet” cevabını vermiştir.

Tablo 75. Öğrencilerin, Okulda En Çok Hangi Rahatsızlığın Hissedildiğine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum	448	36,4	36,4
Baş ağrısı	393	32,0	32,0
Karın ağrısı	234	19,0	19,0
Mide bulantısı	55	4,5	4,5
Başka	100	8,1	8,1
Toplam	1230	100,0	100,0

“Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?” sorusuna tüm öğrencilerin %36.4’ü “Hissetmiyorum” , %32.0’si “Baş ağrısı” , %19.0’u “Karın ağrısı” , %4.5’i “Mide bulantısı” , %8.1’i ise “Başka” cevabını vermiştir.

Tablo 76. Öğrencilerin, Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
0	19	1,5	1,5
1-2	137	11,1	11,1
3-4	248	20,2	20,2
5	109	8,9	8,9
6 ve üzeri	716	58,2	58,2
6,00	1	,1	,1
	1230	100,0	100,0

“Okulda veya sınıfta samimi olduğunuz kaç arkadaşınız var?” sorusuna tüm öğrencilerin %58.2’si “6 ve üzeri” , %20.2’si “3-4” , %11.1’i “1-2” , %8.9’u “5” ve %1.5’i hiç yakın arkadaşı olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 77. Öğrencilerin, Okulun Dersliklerini Rahat Bulmalarına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, rahat buluyorum	880	71,5	71,5
Hayır, rahat bulmuyorum	113	9,2	9,2
Biraz, rahat buluyorum	237	19,3	19,3
Toplam	1230	100,0	100,0

“Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?” sorusuna tüm öğrencilerin %71.5’i “Evet, rahat buluyorum” , %19.3’ü “Biraz rahat buluyorum” , 59.2’si “Hayır, rahat bulmuyorum” cevabını vermiştir.

Tablo 78. Öğrencilerin, Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekmelerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, çekiyorum	167	13,6	13,6
Bazen çekiyorum	649	52,8	52,8
Hayır çekmiyorum	414	33,7	33,7
Toplam	1230	100,0	100,0

“Ev ödevlerinizi yapmakta – vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik, gibi nedenlerden dolayı - zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna tüm öğrencilerin %52.8’i “Bazen çekiyorum” , %33,7’si “Hayır, çekmiyorum” , %13.6’sı “Evet, çekiyorum” cevabını vermiştir.

Tablo 79. Öğrencilerin, Kendilerini Okulda Mutlu Hissetmelerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, çok mutlu hissediyorum	829	67,4	67,4
Bazen hissediyorum	348	28,3	28,3
Hayır, mutlu hissetmiyorum	53	4,3	4,3
Toplam	1230	100,0	100,0

“Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrencilerin %67.4’ü “Evet, çok mutlu hissediyorum” , %28.3’ü “Bazen mutlu hissediyorum” , %4.3’ü “Hayır, mutlu hissetmiyorum” cevabını vermiştir.

Tablo 80. Öğrencilerin, Anne Ve Babasının Öğrencisinin Okuldaki Durumuyla Yeterince İlgilenmesine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır, ilgilenmiyorlar	53	4,3	4,3
Yeterince ilgilenmiyorlar	257	20,9	20,9
Evet, ilgileniyorlar	920	74,8	74,8
Toplam	1230	100,0	100,0

“Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?” sorusuna tüm öğrencilerin %74.8’i “Evet, ilgileniyorlar”, %20.9’u “Yeterince ilgilenmiyorlar”, %4.3’ü “Hayır, ilgilenmiyorlar” cevabını vermiştir.

Tablo 81. Öğrencilerin, Sınıftaki Başarı Durumuna Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çok iyi-iyi	421	34,2	34,2
Orta	423	34,4	34,4
Zayıf	115	9,3	9,3
Bilmiyorum	271	22,0	22,0
Toplam	1230	100,0	100,0

“Sınıftaki başarı durumunuz nedir?” sorusuna tüm öğrencilerin %34.4’ü “Orta”, %34.2’si “Çok iyi- iyi”, %22.0’si “Bilmiyorum”, %9.3’ü ise “Zayıf” cevabını vermiştir.

Tablo 82. Öğrencilerin, Devamsızlık Gün Sayısına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
0-5 gün	1115	92,3	92,3
6-10 gün	78	6,3	6,3
11-15 gün	7	,6	,6
15günden fazla	10	,8	,8
Toplam	1230	100,0	100,0

“Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?” sorusuna tüm öğrencilerin %92,3’ü “0-5 gün”, %6.3’ü “6-10 gün”, %0.8’i “15 günden fazla”, %0.6’sı “11-15 gün” cevabını vermiştir.

Tablo 83. Öğrencilerin, Devam Etmek İstedikleri Okul Türüne Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Normal	401	32,6	32,6
Taşınmalı	416	33,8	33,8
Yatılı	413	33,6	33,6
Toplam	1230	100,0	100,0

“Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak istersiniz?” sorusuna tüm öğrencilerin %33.8’i “Taşınmalı İlköğretim Okulu”, %33.6’sı “Yatılı İlköğretim Bölge Okulu”, %32.6’sı ise “Normal İlköğretim Okulu” cevabını vermiştir.

Tablo 84. Okuldayken En Çok Hissttikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci Görüşlerinde, Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum	Baş ağrısı	Karın ağrısı	Mide bulantısı	Başka	Toplam
4	93 %40,4	56 %24,3	51 %22,2	15 %6,5	15 %6,5	230 %100
5	91 %40,8	57 %25,6	48 %21,5	10 %4,5	17 %7,6	223 %100
6	109 %36,9	97 %32,9	48 %16,3	14 %4,7	27 %9,2	295 %100
7	74 %29,7	96 %38,6	54 %21,7	10 %4,0	15 %6,0	249 %100
8	81 %34,8	87 %37,3	33 %14,2	6 %2,6	26 %11,2	233 %100
Toplam	448 %36,4	393 %32,0	234 %19,0	55 %4,5	100 %8,1	1230 %100

$X^2=34,370$

df=16

P=0,005

P<0,05

Tablo 84 incelendiğinde; “Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okuldayken hiçbir rahatsızlık hissetmeyen öğrenciler; 5.sınıfta %40.8, 4.sınıfta % 40.4, 6.sınıfta % 36.9, 8.sınıfta %34.8 ve 7. sınıfta %29.7’dir.

Karın ağrısı bütün sınıflarda hemen hemen eşit seviyede gözlenirken, baş ağrısı 6, 7 ve 8. sınıflarda daha çok gözlenmektedir. Sınıflar 4’ten 8’e yükseldikçe mide bulantısı hisseden öğrencilerin oranında bir düşüş gözlenir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=34,370$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 85. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	0	1-2	3-4	5	6 ve üzeri	Toplam
4	2 %9	12 %5,2	54 %23,5	19 %8,3	143 %62,2	230 %100
5	3 %1,3	15 %6,7	20 %9,0	7 %3,1	178 %79,8	223 %100
6	7 %2,4	38 %12,9	73 %24,7	28 %9,5	149 %50,5	295 %100
7	3 %1,2	41 %16,5	53 %21,3	25 %10,0	127 %51,0	249 %100
8	4 %1,7	31 %13,3	48 %20,6	30 %12,9	120 %51,5	233 %100
Toplam	19 %1,5	137 %11,5	248 %20,2	109 %8,9	717 %58,3	1230 %100

$X^2=82,322$

df=20

P=0,000

P<0,05

Tablo 85 incelendiğinde; “Okulda veya sınıfta samimi olduğunuz kaç arkadaşınız var?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaba bakıldığında, 6 ve 6’dan fazla arkadaşına sahip öğrenci, en yüksek oranda 5. sınıfta % 79.4, 4.sınıfta %62.2, 8.sınıfta %51.5, 7.sınıfta %51.0 ve 6.sınıfta %50.5’tir. Hiç arkadaşı olmayan öğrencilerin oranı bütün sınıflarda birbirine yakın iken, 4.sınıflarda %9 ile bu oran diğer sınıflara göre oldukça yüksektir. 3 yada 4 arkadaşı olan öğrenciler 5.sınıflarda %9 ile en düşük iken, diğer sınıfların oranları birbirine oldukça yakındır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=82,322$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 86. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Evet,rahat buluyorum	Hayır,rahat bulmuyorum	Biraz,rahat buluyorum	Toplam
4	202 %87,8	11 %4,8	17 %7,4	230 %100
5	187 %83,9	12 %5,4	24 %10,8	223 %100
6	202 %68,5	22 %7,5	71 %24,1	295 %100
7	147 %59,0	35 %14,1	67 %26,9	249 %100
8	142 %60,9	33 %14,2	58 %24,9	233 %100
Toplam	880 %71,5	113 %9,2	237 %19,2	1230 %100

$\chi^2=84,884$

df=8

$P=0,000$

$P<0,05$

Tablo 86 incelendiğinde; “Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde okulun dershanelerini rahat bulan öğrenciler; 4.sınıfta %87.8, 5.sınıfta %83.9, 6.sınıfta %68.5, 7.sınıfta %59 ve 8.sınıfta %60.9’dur.okulun dershanelerini rahat bulan öğrenci sayısında, sınıflar 4’ten 8’e yükseldikçe gözle görülür bir düşüş vardır. Yalnız 7.sınıflar diğer bütün sınıflardan daha az sınıfları rahat bulmaktadır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=84,884$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında da sonuçlar tablodaki değerlere çok yakın çıkmıştır.Yine 7.sınıflar ARI’nın araştırmasında da dershaneleri en az rahat bulan sınıf olarak görülmüştür.

Tablo 87. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Evet çekiyorum	Bazen çekiyorum	Hayır çekmiyorum	Toplam
4	18 %7,8	105 %45,7	107 %46,5	230 %100
5	25 %11,2	89 %39,9	109 %48,9	223 %100
6	36 %12,2	165 %55,9	94 %31,9	295 %100
7	55 %22,1	145 %58,2	49 %19,7	249 %100
8	33 %14,2	145 %62,2	55 %23,6	233 %100
Toplam	167 %13,6	649 %52,8	414 %33,7	1230 %100
$X^2=83,787$ $df=8$ $P=0,000$ $P<0,05$				

Tablo 87 incelendiğinde; “Ev ödevlerinizi yapmakta – vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik, gibi nedenlerden dolayı - zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna tüm öğrencilerin cevaplarına bakıldığında, 4.sınıfların %46.5’i, 5.sınıfların %48.9’u “hayır çekmiyorum” derken, diğer sınıflarda bundan farklı olarak; 6.sınıfların %55.9’u, 7.sınıfların %58.2’si ve 8.sınıfların %62.2’si “Bazen çekiyorum” cevabını vermişlerdir. Sınıflar ilerledikçe ev ödevlerini yapmakta zorluk çeken öğrencilerin oranında yükselme vardır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=83,787$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 88. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Evet çok mutlu hissediyorum	Bazen hissediyorum	Hayır mutlu hissetmiyorum	Toplam
4	185 %80,4	34 %14,8	11 %4,8	230 %100
5	172 %77,1	48 %21,5	3 %1,3	223 %100
6	209 %70,8	71 %24,1	15 %5,1	295 %100
7	126 %50,6	109 %43,8	14 %5,6	249 %100
8	137 %58,8	86 %36,9	10 %4,3	233 %100
Toplam	829 %67,4	348 %28,3	53 %4,3	1230 %100
$X^2=76,028$ $df=8$ $P=0,000$ $P<0,05$				

Tablo 88 incelendiğinde; “Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler bazında bakıldığında, 4.sınıfta %80.4, 5.sınıfta %77.1, 6.sınıfta %70.8, 7.sınıfta %50,6 ve 8.sınıfta %58.8’i “evet, çok mutlu hissediyorum” cevabını vermişlerdir. “Hayır, mutlu hissetmiyorum” diyenlerin oranı ise; 4.sınıfta %4.8, 5.sınıfta %1.3, 6.sınıfta %5.1, 7.sınıfta %5,6 ve 8.sınıfta 4.3’tür. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=76,028$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 89. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Hayır ilgilenmiyorlar	Yeterince ilgilenmiyorlar	Evet ilgileniyorlar	Toplam
4	11 %4,8	35 %15,2	184 %80,0	230 %100
5	3 %1,3	35 %15,7	185 %83,0	223 %100
6	14 %4,7	66 %22,4	215 %72,9	295 %100
7	13 %5,2	66 %26,5	170 %68,3	249 %100
8	12 %5,2	55 %23,6	166 %71,2	233 %100
Toplam	53 %4,3	257 %20,9	920 %74,8	1230 %100
$\chi^2=21,746$ $df=8$ $P=0,005$ $P<0,05$				

Tablo 89 görüldüğü gibi; “Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde, anne ve babalarının okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrenciler; 4.sınıfta %80.0, 5.sınıfta %83.0, 6.sınıfta %72.9, 7.sınıfta %68,3 ve 8.sınıfta %71.2’dir. Bununla beraber “Hayır ilgilenmiyorlar” veya “Yeterince ilgilenmiyorlar” diyenlerin oranı ise; 4.sınıfta %20.0, 5.sınıfta %17.0, 6.sınıfta %27.1, 7.sınıfta %31.7 ve 8.sınıfta %28.8’dir.

Anne ve babalarının okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrencilerin oranı oldukça iyi olmakla beraber, “Hayır ilgilenmiyorlar” veya “Yeterince ilgilenmiyorlar” diyenlerin oranında küçümsenemeyecek kadar fazladır. Olumsuz görüş bildiren öğrencilerin oranında sınıflar büyüdükçe bir artış olduğu

gözlendi. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=21,746$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 90. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Çok iyi-iyi	Orta	Zayıf	Bilmiyorum	Toplam
4	87 %37,8	53 %23,0	28 %12,2	62 %27,0	230 %100
5	94 %42,2	55 %24,7	17 %7,6	57 %25,6	223 %100
6	86 %29,2	111 %37,6	27 %9,2	71 %24,1	295 %100
7	77 %30,9	90 %36,1	37 %14,9	45 %18,1	249 %100
8	77 %33,0	114 %48,9	6 %2,6	36 %15,5	233 %100
toplam	421 %34,2	423 %34,4	115 %9,3	271 %22,0	1230 %100

$\chi^2=71,162$

df=12

P=0,000

P<0,05

Tablo 90 incelendiğinde; “Sınıftaki başarı durumunuz nedir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, sınıftaki başarı durumları „çok iyi-iyi“ olan öğrenciler; 5.sınıfta %42.2, 4.sınıfta %37.8, 8.sınıfta %33.0, 7.sınıfta %30.9 ve 6.sınıfta %29.2’dir. Sınıftaki başarı durumunun ne olduğunu bilmeyen öğrencilerin sayısı ise, 4.sınıfta %27.0, 5.sınıfta %25.6, 6.sınıfta %24.1, 7.sınıfta %18.1 ve 8.sınıfta %15.5’tir. Başarı durumunun ne olduğunu bilmeyen öğrencilerin sayısı küçümsenemeyecek kadar çoktur ve bu durum başarıya ulaşmayı oldukça olumsuz etkileyecektir. Çünkü kendi başarı durumu hakkında bir fikri olmayan öğrenci, doğal olarak ne yapması gerektiğini de bilemeyecektir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=71,162$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 91. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	0-5 gün	6-10 gün	11-15 gün	15 günden fazla	Toplam
4	203 %88,3	22 %9,6	3 %1,3	2 %9	230 %100
5	214 %96,0	9 %4,0	-----	-----	223 %100
6	273 %92,5	18 %6,1	3 %1,0	1 %,3	295 %100
7	226 %90,8	17 %6,8	1 %,4	5 %2,0	249 %100
8	219 %94,0	12 %5,2	-----	2 %,9	233 %100
Toplam	1135 %92,3	78 %6,3	7 %,6	10 %,8	1230 %100

$X^2=20,108$

df=12

P=0,065

P>0,05

Tablo 91'e bakıldığında; “Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, “0-5 gün” devamsızlığı olan öğrenciler; 5.sınıf öğrencilerinde %96, 8.sınıf öğrencilerinde %94, 6.sınıf öğrencilerinde %92.5, 7.sınıf öğrencilerinde 90.8 ve 4.sınıf öğrencilerinde %88.3’tür. Araştırmanın yapıldığı ayın mart ayı olduğu düşünülürse, bir öğrencinin sene başından o zamana dek bu kadar devamsızlık yapması normaldir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=20,108$, $P>05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 92. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde, Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Sınıf	Normal	Tasımalı	Yıbo	Toplam
4	81 %35,2	107 %46,5	42 %18,3	230 %100
5	74 %33,2	76 %34,1	73 %32,7	223 %100
6	90 %30,5	110 %37,3	95 %32,2	295 %100
7	77 %30,9	64 %25,7	108 %43,4	249 %100
8	79 %33,9	59 %25,3	95 %40,8	233 %100
Toplam	401 %32,6	416 %33,8	413 %33,6	1230 %100

$X^2=50,081$

df=8

P=0,000

P<0,05

Tablo 92 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak istersiniz?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde, 4.sınıf öğrencileri %46.5 oranla Taşımali ilköğretimi, 5.sınıf öğrencileri %34.1 oranla Taşımali ilköğretimi ve 6.sınıf öğrencileri %37.3 oranla Taşımali ilköğretimi seçerken; 7.sınıf öğrencileri %43.4 oranla yibo’ları ve 8.sınıf öğrencileri %40.8 oranla yine yibo’ları seçmişlerdir. Öğrencilerin okul tercihi öğrenim gördükleri sınıfa göre değişmektedir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=50,081$, $P<.05$) 4.5.6.7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre küçük sınıflar (4. 5. ve 6.sınıflar) daha çok Taşımali ilköğretimi seçerken, büyük sınıflar daha çok YİBO’ları seçmişlerdir. Bundan, öğrencilerin yaşları büyüdükçe aileden bağımsız olmak istedikleri sonucu çıkarılabilir.

Tablo 93. Okuldayken En Çok Hissttikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamli Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum	Baş ağrısı	Karın ağrısı	Mide bulantısı	Başka	Toplam
Erkek	265 %41,1	174 %27,0	114 %17,7	33 %5,1	58 %9,0	644 %100
Kız	183 %31,2	219 %37,4	120 %20,5	22 %3,8	42 %7,2	586 %100
Toplam	448 %36,4	393 %32,0	234 %19,0	55 %4,5	100 %8,1	1230 %100

$\chi^2=22,390$

df=4

P=0,000

P<0,05

Tablo 93’te görüldüğü gibi; “Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okulda hiçbir rahatsızlık hissetmeyen erkek öğrenciler %41.1 iken, kız öğrenciler %31.2’dir. Aradaki fark oldukça fazladır. Baş ağrısı çeken öğrenciler kızlarda %37.4, erkeklerde %20.5’tir. Karın ağrısı çeken öğrenciler ise, kızlarda %20.5, erkeklerde %17.7’dir. Okuldayken kendinde rahatsızlık hisseden kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden daha fazladır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=22,390$, $P<.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 94. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	0	1-2	3-4	5	6 ve üzeri	Toplam
Erkek	13 %2,0	54 %8,4	97 %15,1	53 %8,2	427 %66,3	644 %100
Kız	6 %1,0	83 %14,2	151 %25,8	56 %9,6	290 %49,5	586 %100
Toplam	19 %1,5	137 %11,1	248 %20,2	109 %8,9	717 %58,2	1230 %100
$X^2=45,522$ $df=5$ $P=0,000$ $P<0,05$						

Tablo 94 incelendiğinde; “Okulda veya sınıfta samimi olduğunuz kaç arkadaşınız var?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, okulda veya sınıfta “6 ve üzeri” arkadaşı olan erkek öğrencilerin sayısı %66.3 iken kız öğrencilerde bu oran %49.3’tür. bu durum kız öğrencilerin biraz daha seçici davranmalarından kaynaklanabileceği gibi, erkek öğrencilerin dışarıda topluca oynanan oyunlara (futbol,basetbol vs.) daha fazla ilgi göstermeleri ve bunun sonucu olarakda daha çok arkadaşlık kurabilmeleri olarak açıklanabilir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=45,522$, $P<.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 95. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Evet,rahat buluyorum	Hayır,rahat bulmuyorum	Biraz,rahat buluyorum	Toplam
Erkek	456 %70,8	65 %10,1	123 %19,1	644 %100
Kız	424 %72,4	48 %8,2	114 %19,5	586 %100
Toplam	880 %71,5	113 %9,2	237 %19,3	1230 %100
$X^2=1,331$ $df=2$ $P=,0514$ $P>0,05$				

Tablo 95 incelendiğinde; “Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde okulun dershanelerini rahat bulan kız öğrencilerin oranı %72.4 iken, erkek öğrencilerin oranı %70.8’dir. kız ve erkek öğrencilerin okul dershaneleri rahat bulma hakkındaki görüşleri birbirine çok yakındır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=1,331$, $P>.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 96. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Evet çekiyorum	Bazen çekiyorum	Hayır çekmiyorum	Toplam
Erkek	95 %14,8	335 %52,0	214 %33,2	644 %100
Kız	72 %12,3	314 %53,6	200 %34,1	586 %100
Toplam	167 %13,6	649 %52,8	414 %33,7	1230 %100

$X^2=1,589$

df=2

P=0,452

P>0,05

Tablo 96’da görüldüğü gibi; “Ev ödevlerinizi yapmakta – vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik, gibi nedenlerden dolayı - zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, ev ödevlerini yapmakta –vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çekmeyen öğrencilerin oranı kızöğrencilerde %34.1, erkek öğrencilerde ise, %33.2’dir. ev ödevlerini yapmakta zorluk çeken erkek öğrencilerin oranı kız öğrencilerden azda olsa daha fazladır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=1,589$, $P>.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında da bulgular bunlara benzer çıkmıştır.

Tablo 97. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Evet çok mutlu hissediyorum	Bazen hissediyorum	Hayır mutlu hissetmiyorum	Toplam
Erkek	429 %66,6	184 %28,6	31 %4,8	644 %100
Kız	400 %68,3	164 %28,0	22 %3,8	586 %100
Toplam	829 %67,4	348 %28,3	53 %4,3	1230 %100

$X^2=0,959$

df=2

P=0,619

P>0,05

Tablo 97 incelendiğinde; “Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler bazında bakıldığında, okulda kendini çok mutlu hisseden kız öğrencilerin oranı %68.3 iken, erkek öğrencilerin oranı 66.6’dır. Kız ve erkek öğrencilerin kendini okulda çok mutlu hissetme oranları birbirine oldukça yakındır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=0,959$, $P>.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI'nın yaptığı araştırmada da bulgular; “öğrencilerin cinsiyeti ile okulda kendilerini mutlu hissetmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 98. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Hayır ilgilenmiyorlar	Yeterince ilgilenmiyorlar	Evet ilgileniyorlar	Toplam
Erkek	28 %4,3	136 %21,1	480 %74,5	644 %100
Kız	25 %4,3	121 %20,6	440 %75,1	586 %100
Toplam	53 %4,3	257 %20,9	920 %74,8	1230 %100

$X^2=0,050$ $df=2$ $P=0,976$ $P>0,05$

Tablo 98’de görüldüğü gibi; “Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde, anne ve babalarının, okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini belirten kız öğrencilerin oranı %75.1, erkek öğrencilerin oranı ise, %74.5’tir. kız ve erkek öğrencilerin oranı birbirine oldukça yakındır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=0,050$, $P>.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 99. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Çok iyi-iyi	Orta	Zayıf	Bilmiyorum	Toplam
Erkek	184 %28,6	250 %38,8	59 %9,2	151 %23,4	644 %100
Kız	237 %40,4	173 %29,5	56 %9,6	120 %20,5	586 %100
Toplam	421 %34,2	423 %34,4	115 %9,3	271 %22,0	1230 %100

$X^2=21,626$ $df=3$ $P=0,000$ $P<0,05$

Tablo 99 incelendiğinde; “Sınıftaki başarı durumunuz nedir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, sınıftaki başarı durumu “çok iyi-iyi” olan kız öğrencilerin oranı % 40.4 iken, erkek öğrencilerin oranı %28.6’dır. Aralarında oldukça önemli bir fark vardır. Kız öğrencilerin daha başarılı olmasının nedeni erkek öğrencilerden daha düzenli ders çalışmaları olabilir. Yine sınıftaki başarı durumunu bilmeyen öğrencilerin oranı erkeklerde %23.4, kız öğrencilerde

%20.5'tir. sınıftaki başarı durumu zayıf olanların oranı kızlarda %9.6, erkeklerde %9.2'dir. bu oranlar birbirine çok yakındır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=21,626$, $P<.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

ARI'nın araştırmasının bulgularında ise cinsiyet ile sınıftaki başarı durumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 100. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	0-5 gün	6-10 gün	11-15 gün	15 günden fazla	Toplam
Erkek	593 %92,1	43 %6,7	2 %,3	6 %,9	644 %100
Kız	542 %92,5	35 %6,0	5 %,9	4 %,7	586 %100
Toplam	1135 %92,3	78 %6,3	7 %,6	10 %,8	1230 %100
$\chi^2=2,067$ $df=3$ $P=0,559$ $P>0,05$					

Tablo 100'e göre; "Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okuldaki devamsızlığı "0-5 gün" olan kız öğrencilerin oranı %92.5, erkek öğrencilerin oranı ise, %92.1'dir.kız öğrencilere erkek öğrenciler arasındaki fark, yok denecek kadar azdır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=2,067$, $P>.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI'nın yaptığı araştırmada elde ettiği bulgular ile araştırmacının bulguları birbirine benzerdir.Yani "Öğrencilerin cinsiyeti ile okula devamsız oldukları gün sayısı arasındaki fark anlamlı değildir." şeklindedir.

Tablo 101. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde, Cinsiyetleri Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Normal	Tasımalı	Yıbo	Toplam
Erkek	191 %29,7	221 %34,3	232 %36,0	644 %100
Kız	210 %35,8	195 %33,3	181 %30,9	586 %100
Toplam	401 %32,6	416 %33,8	413 %33,6	1230 %100
$\chi^2=6,102$ $df=2$ $P=0,047$ $P<0,05$				

Tablo 101 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak istersiniz?” sorusuna karşılık kız öğrencilerin, öncelikle %35.8 oranla normal ilköğretimi, %33.3 oranla Taşımali ilköğretimi ve %30.9 oranla yibo’ları tercih ettiği görülürken; erkek öğrencilerde durum biraz daha farklı olarak öncelikle %36.0 oranla yibo’ları, %34.3 oranla Taşımali ilköğretimi ve %29.7 oranla normal ilköğretimi tercih ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre biraz daha aileden bağımsız olmak istedikleri, kız öğrencilerin ise aileye daha bağımlı oldukları anlamı çıkarılabilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=6,102$, $P<.05$) kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 102. Okuldayken En Çok Hissettikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum	Baş ağrısı	Karın ağrısı	Mide bulantısı	Başka	Toplam
İşçi	52 %41,9	28 %22,6	28 %22,6	4 %3,2	12 %9,7	124 %100
Memur	54 %39,4	40 %29,2	29 %21,2	3 %2,2	11 %8,0	137 %100
Esnaf	37 %39,8	32 %39,4	17 %18,3	3 %3,2	4 %4,3	93 %100
Çiftçi	150 %36,0	143 %34,3	73 %17,5	15 %3,6	36 %8,6	417 %100
Diğer	73 %42,0	49 %28,2	30 %17,2	8 %4,6	14 %8,0	174 %100
Emekli	82 %28,0	101 %35,4	57 %20,0	22 %7,7	23 %8,1	285 %100
Toplam	448 %36,4	393 %32,0	234 %19,0	55 %4,5	100 %8,1	1230 %100
$\chi^2=28,305$ $df=20$ $P=0,102$ $P>0,05$						

Tablo 102’de görüldüğü gibi; “Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okulda öğrencilerin en çok hissettikleri rahatsızlık baş ağrısı olup; baba mesleği esnaf olanlarda %39.4, emekli olanlarda %35.4, çiftçi olanlarda %34.3, memur olanlarda 529.2, diğer meslek gruplarında %28.2 ve işçi olanlarda %22.6’dır. Tablo 119’da, sabah ilk derste rahatsızlık hissedenlerde en yüksek oran çiftçi çocukları, en az rahatsızlık hisseden

esnaf çocukları iken; burada durum oldukça farklı olarak, gün içerisinde baş ağrısını en çok hisseden öğrencilerde en yüksek oran babası esnaf olanlarda görülmüştür. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=28,305$, $P>.05$) baba mesleğine göre, öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI'nın araştırmasında da baba mesleği ile okulda en çok hissedilen rahatsızlık arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Yalnız, ARI'nın araştırmasında; okuldayken baş ağrısı hisseden öğrencilerde en yüksek oran çiftçi olanlarda ve en düşük oran esnaf olanlardadır.

Tablo 103. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	0	1-2	3-4	5	Toplam
İşçi	2 %1,6	17 %13,7	28 %22,6	5 %4,0	124 %100
Memur	----- -----	11 %8,0	30 %21,9	15 %10,9	137 %100
Esnaf	3 %3,2	13 %14,0	16 %17,2	5 %5,4	93 %100
Çiftçi	10 %2,4	61 %14,6	89 %21,3	45 %10,8	417 %100
Diğer	3 %1,7	15 %8,6	27 %15,5	15 %8,6	174 %100
Emekli	1 %4	20 %7,0	58 %20,4	24 %8,4	285 %100
Toplam	19 %1,5	137 %11,1	248 %20,2	109 %8,9	1230 %100

$\chi^2=40,450$

df=25

$P=0,026$

$P<0,05$

Tablo 103 incelendiğinde; “Okulda veya sınıfta samimi olduğunuz kaç arkadaşınız var?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında; okulda veya sınıfta samimi olduğu arkadaş sayısı olan -6 ve üzeri- olan öğrenciler, baba mesleği diğer meslek grubu olanlarda %65.5, emekli olanlarda %63.9, esnaf olanlarda %60.2, memur olanlarda %59.1, işçi olanlarda %58.1 ve çiftçi olanlarda %50.6’dır. öğrencilerin baba mesleklerine göre okulda arkadaş sayıları oldukça farklılaşmaktadır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=40,450$, $P<.05$) baba mesleğine göre, öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

ARI'nın yaptığı araştırmada ise bulgular; “öğrencilerin babalarının mesleği ile okulda veya sınıfta samimi olduğu arkadaş sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 104. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Evet,rahat buluyorum	Hayır,rahat bulmuyorum	Biraz,rahat buluyorum	Toplam
İşçi	80 %64,5	17 %13,7	27 %21,8	124 %100
Memur	96 %70,1	13 %9,5	28 %20,4	137 %100
Esnaf	72 %77,4	9 %9,7	12 %12,9	93 %100
Çiftçi	294 %70,5	35 %8,4	88 %21,1	417 %100
Diğer	119 %68,4	17 %9,8	38 %21,8	174 %100
Emekli	219 %76,8	22 %7,7	44 %15,4	285 %100
Toplam	880 %71,5	113 %9,2	237 %19,3	1230 %100

$X^2=12,538$

df=10

P=0,251

P>0,05

Tablo 104 incelendiğinde; “Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde okulun dershanelerini rahat bulan öğrenciler; baba mesleği esnaf olanlarda %77.4, emekli olanlarda %76.8, çiftçi olanlarda %70.5, memur olanlarda %70.1, diğer meslek sahiplerinde %68.4 ve işçi olanlarda %64.5’tir. Okulun dershanelerini rahat bulan öğrencilerde en yüksek oran, baba mesleği esnaf olanlar olup, en düşük oran ise baba mesleği işçi olanlardır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=12,538$, $P>.05$) baba mesleğine göre, öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 105. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Evet çekiyorum	Bazen çekiyorum	Hayır çekmiyorum	Toplam
İşçi	19 %15,3	62 %50,0	43 %34,7	124 %100
Memur	12 %8,8	70 %51,1	55 %40,1	137 %100
Esnaf	10 %10,8	52 %55,9	31 %33,3	93 %100
Çiftçi	63 %15,1	240 %57,6	114 %27,3	417 %100
Diğer	24 %13,8	78 %44,8	72 %41,4	174 %100
Emekli	39 %13,7	147 %51,6	99 %34,7	285 %100
Toplam	167 %13,6	649 %52,8	414 %33,7	1230 %100

$X^2=18,171$

df=10

P=0,052

P=0,05

Tablo 105.incelendiğinde; “Ev ödevlerini yapmakta –vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna, “Evet, çekiyorum” veya “Bazen çekiyorum” diyen öğrenciler, baba mesleği çiftçi olanlarda %72.7, baba mesleği esnaf olanlarda %66.7, baba mesleği işçi olanlarda %65.3, emekli olanlarda %65.3, memur olanlarda %59.9 ve diğer meslek gruplarında %58.6’dır. Baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin evde, ödevlerine yardım alamadığından ödev yapmakta zorluk çektikleri düşünülebilir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=18,171$, $P=.05$) baba mesleğine göre öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark var gibidir.

Tablo 106. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Evet çok mutlu hissediyorum	Bazen hissediyorum	Hayır mutlu hissetmiyorum	Toplam
İşçi	94 %75,8	29 %23,4	1 %,8	124 %100
Memur	102 %74,5	31 %22,6	4 %2,9	137 %100
Esnaf	65 %69,9	23 %24,7	5 %5,4	93 %100
Çiftçi	266 %63,8	131 %31,4	20 %4,8	417 %100
Diğer	127 %73,0	38 %21,8	9 %5,2	174 %100
Emekli	175 %61,4	96 %33,7	14 %4,9	285 %100
Toplam	829 %67,4	348 %28,3	53 %4,3	1230 %100

$X^2=20,644$ $df=10$ $P=0,024$ $P<0,05$

Tablo 106 incelendiğinde; “Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler bazında bakıldığında, okulda kendilerini mutlu hissettiğini söyleyen öğrenciler; baba mesleği işçi olanlarda %75.8, memur olanlarda %74.5, diğer meslek gruplarında %73, esnaf olanlarda %69.9, çiftçi olanlarda %63.8 ve emekli olanlarda %61.4’tür. Okulda kendini mutlu hissedenlerde en yüksek oran baba mesleği işçi olanlarda, en düşük oran ise, baba mesleği emekli olanlardadır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=20,644$, $P<.05$) baba mesleğine göre öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 107. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Hayır ilgilenmiyorlar	Yeterince ilgilenmiyorlar	Evet ilgileniyorlar	Toplam
İşçi	5 %4,0	21 %16,9	98 %79,0	124 %100
Memur	4 %2,0	21 %15,3	112 %81,8	137 %100
Esnaf	5 %5,4	19 %20,4	69 %74,2	93 %100
Çiftçi	20 %4,8	99 %23,7	298 %71,5	417 %100
Diğer	13 %7,5	34 %19,5	127 %73,0	174 %100
Emekli	6 %2,1	63 %22,1	216 %75,8	285 %100
Toplam	53 %4,3	257 %20,9	920 %74,8	1230 %100

$X^2=15,224$ $df=10$ $P=0,124$ $P>0,05$

Tablo 107’de görüldüğü gibi; “Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaba bakıldığında, öğrencilerin okuldaki durumuyla yeterince ilgilenen veliler; memurlarda %81.8, işçilerde %79.0, emeklilerde %75.8, esnaflarda %74.2, diğer meslek gruplarında %73.0 ve çiftçilerde %71.5’tir. Öğrencilerin okuldaki durumuyla velilerin yeterince ilgilenmeleri arasında anlamlı bir ilişki olmamakla birlikte en yüksek oran baba mesleği memur olanlarda, en düşük oran ise, baba mesleği işçi olanlardadır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=15,224$, $P>.05$) baba mesleğine göre öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında sonuçlar araştırmacınıninkinden farklı olarak, “anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde çıkmıştı. Fark baba mesleği memur olanlarda çıkmıştır.

Tablo 108. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Çok iyi-iyi	Orta	Zayıf	Bilmiyorum	Toplam
İşçi	46 %37,1	38 %30,6	21 %16,9	19 %15,3	124 %100
Memur	57 %41,6	39 %28,5	10 %7,3	31 %22,6	137 %100
Esnaf	37 %39,8	24 %25,8	13 %14,0	19 %20,4	93 %100
Çiftçi	130 %31,2	172 %41,2	37 %8,9	78 %18,7	417 %100
Diğer	64 %36,8	63 %36,2	18 %10,3	29 %16,7	174 %100
Emekli	87 %30,5	87 %30,5	16 %5,6	95 %33,3	285 %100
Toplam	421 %34,2	423 %34,4	115 %9,3	271 %22,0	1230 %100

$\chi^2=55,397$

df=15

$P=0,000$

$P<0,05$

Tablo 108 incelendiğinde; “Sınıftaki başarı durumunuz nedir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, sınıftaki başarı durumlarının çok iyi-iyi olduğunu söyleyen öğrenciler, baba mesleği memur olanlarda %41.6, esnaf olanlarda %39.8, işçi olanlarda %37.1, diğer meslek gruplarında %36.8, çiftçi olanlarda %31.2 ve emekli olanlarda %30.5’tir. bunun yanında okuldaki başarı durumunu bilmeyen öğrencilerin oranı oldukça fazladır. Örneğin baba mesleği emekli olanlarda %33.3 olması oldukça düşündürücü bir rakamdır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=55,397$, $P<.05$) baba mesleğine göre öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 109. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	0-5 gün	6-10 gün	11-15 gün	15 günden fazla	Toplam
İşçi	117 %94,4	4 %3,2	2 %1,6	1 %,8	124 %100
Memur	127 %92,7	9 %6,6	-----	1 %,7	137 %100
Esnaf	84 %90,3	6 %6,5	-----	3 %3,2	93 %100
Çiftçi	379 %90,9	32 %7,7	3 %,7	3 %,7	417 %100
Diğer	158 %90,8	13 %7,5	1 %,6	2 %1,1	174 %100
Emekli	270 %94,7	14 %4,9	1 %,4	-----	285 %100
Toplam	1135 %92,3	78 %6,3	7 %,6	10 %,8	1230 %100

$X^2=18,123$

df=15

P=0,256

P>0,05

Tablo 109’a göre; “Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okula devamsızlığı 0-5 gün olan öğrencilerin oranı; baba mesleği emekli olanlarda %94.7, işçi olanlarda %94.4, memur olanlarda %92.7, çiftçi olanlarda %90.9, diğer meslek gruplarında %90.8 ve esnaf olanlarda %90.3’tür. Baba mesleğine göre öğrenci devamsızlık oranları değişmemekte ve rakamlar birbirine oldukça yakındır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=18,123$, P>.05) baba mesleğine göre öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Oysa ARI’nın araştırmasında bulgular, “Öğrencilerin babalarının mesleği ile okula devamsız oldukları gün sayısı arasında anlamlı bir fark vardır” şeklindedir.

Tablo 110. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde, Baba Mesleği Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Meslek	Normal	Tasımalı	Yibo	Toplam
İşçi	63 %50,8	25 %20,2	36 %29,0	124 %100
Memur	63 %46,0	32 %23,4	42 %30,7	137 %100
Esnaf	48 %51,6	26 %28,0	19 %20,4	93 %100
Çiftçi	108 %25,9	153 %36,7	156 %37,4	417 %100
Diğer	76 %43,7	41 %23,6	57 %32,8	174 %100
Emekli	43 %15,1	139 %48,8	103 %36,1	285 %100
Toplam	401 %32,6	416 %33,8	413 %33,6	1230 %100

$X^2=115,353$

df=10

P=0,000

P<0,05

Tablo 110 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak istersiniz?” sorusuna karşılık, tabloda görüldüğü gibi, baba mesleği esnaf olanlar %51.6 oranla normal ilköğretimi, işçi olanlar %50.8 oranla normal ilköğretimi, memur olanlar %46 oranla normal ilköğretimi ve diğer meslek sahibi olanlar normal ilköğretimi seçerken; baba mesleği çiftçi olanlar %37.4 oranla yibo’ları ve baba mesleği emekli olanlar %48.8 oranla Taşımalı ilköğretimi seçmişlerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=115,353$, $P<.05$) baba mesleğine göre öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına seçimler yaptıkları düşünülebilir.

Tablo 111. Okuldayken En Çok Hissttikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum	Baş ağrısı	Karın ağrısı	Mide bulantısı	Başka	Toplam
0-999	143 %44,5	84 %26,2	65 %20,2	13 %4,0	16 %5,0	321 %100
1-1,999	74 %38,3	52 %26,9	36 %18,7	7 %3,6	24 %12,4	193 %100
2-2,999	16 %26,7	22 %36,7	14 %23,3	2 %3,3	6 %10,0	60 %100
3-3,999	83 %29,5	111 %39,5	41 %14,6	18 %6,4	28 %10,0	281 %100
4-4,999	28 %32,9	26 %30,6	18 %21,2	6 %7,1	7 %8,2	85 %100
5 ve üzeri	104 %35,9	98 %33,8	60 %20,7	9 %3,1	19 %6,6	290 %100
Toplam	448 %36,4	393 %32,0	234 %19,0	55 %4,5	100 %8,1	1230 %100

$X^2=42,661$

df=20

P=0,002

P<0,05

Tablo 111’de görüldüğü gibi; “Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, evinin okula uzaklığı, “2-2,999 km” arası olanlarda %73.3, “3-3,999 km” arası olanlarda % 70.5, “4-4,999 km” arası olanlarda %67.1, “5 ve üzeri km” olanlarda %64.2 “1-1,999 km” arası olanlarda % 61.6 ve ”0-999 m”arası olanlarda %55.4’tür. Okuldayken en çok hissedilen rahatsızlık baş ağrısıdır. Öğrencilerin okuldayken bir rahatsızlık hissetmeleri ile hissedilen rahatsızlığın, öğrenci evlerinin okula uzaklığına bağlı olarak değiştiği görülür. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=42,661$, $P<.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında da bulgular buna benzer olarak, “anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 112. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	0	1-2	3-4	5	6 ve üzeri	Toplam
0-999	5 %1,6	45 %14,0	74 %23,1	29 %9,0	168 %52,3	321 %100
1-1,999	2 %1,0	20 %10,4	38 %19,7	10 %5,2	123 %63,7	193 %100
2-2,999	1 %1,7	7 %11,7	13 %21,7	6 %10,0	33 %55,0	60 %100
3-3,999	2 %,7	23 %8,2	50 %17,8	29 %10,3	177 %63,0	281 %100
4-4,999	0 %,0	10 %11,8	21 %24,7	8 %9,4	46 %54,1	85 %100
5 ve üzeri	9 %3,1	32 %11,0	52 %17,9	27 %9,3	170 %58,6	290 %100
Toplam	19 %1,5	137 %11,1	248 %20,2	109 %8,9	717 %58,3	1230 %100

$X^2=27,228$

df=25

P=0,345

P>0,05

Tablo 112 incelendiğinde; “Okulda veya sınıfta samimi olduğunuz kaç arkadaşınız var?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, okulda veya sınıfta samimi olduğu arkadaş sayısı -6 ve üzeri- olan öğrencilerin oranı; evinin okula uzaklığı, “1-1,999 km” arası olanlarda % 63.7, “3-3,999 km” arası olanlarda %63, “5 ve üzeri km” olanlarda %58.6, “2-2,999 km” arası olanlarda %55, “4-4,999 km” arası olanlarda %54.1 ve ”0-999 m” arası olanlarda %52.’dir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=27,228$, $P>.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 113. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Evet,rahat buluyorum	Hayır,rahat bulmuyorum	Biraz,rahat buluyorum	Toplam
0-999	225 %70,1	35 %10,9	61 %19,0	321 %100
1-1,999	133 %68,9	21 %10,9	39 %20,2	193 %100
2-2,999	37 %61,7	6 %10,0	17 %28,3	60 %100
3-3,999	201 %71,5	24 %8,5	56 %19,9	281 %100
4-4,999	70 %82,4	5 %5,9	10 %11,8	85 %100
5 ve üzeri	214 %73,8	22 %7,6	54 %18,6	290 %100
Toplam	880 %71,5	113 %9,2	237 %19,3	1230 %100

$X^2=11,584$

df=10

P=0,314

P>0,05

Tablo 113 incelendiğinde; “Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler içerisinde okulun dershanelerini rahat bulan öğrenciler, evinin okula uzaklığı; “4-4,999 km” arası olanlarda %82.4, “5 ve üzeri km” olanlarda %73.8, “3-3,999 km” arası olanlarda %71.5, ”0-999 m”arası olanlarda %70.1, “1-1,999 km” arası olanlarda %68.9 ve “2-2,999 km” arası olanlarda %61.7’dir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=11,584$, $P>.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI’nın yaptığı araştırmada da bulgular, “Öğrencilerin evlerinin okula uzaklığı ile okul dershanelerini rahat bulmaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.” şeklindedir.

Tablo 114. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Evet çekiyorum	Bazen çekiyorum	Hayır çekmiyorum	Toplam
0-999	33 %10,3	151 %47,0	137 %42,7	321 %100
1-1,999	18 %9,3	113 %58,5	62 %32,1	193 %100
2-2,999	12 %20,0	26 %43,3	22 %36,7	60 %100
3-3,999	40 %14,2	153 %54,4	88 %31,3	281 %100
4-4,999	16 %18,8	46 %54,1	23 %27,1	85 %100
5 ve üzeri	48 %16,6	160 %55,2	82 %28,3	290 %100
Toplam	167 %13,6	649 %52,8	414 %33,7	1230 %100

$\chi^2=27,502$

df=10

P=0,002

P<0,05

Tablo 114 incelendiğinde; “Ev ödevlerini yapmakta –vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna, verilen cevaplar incelendiğinde; “evet, çekiyorum” veya “bazen çekiyorum” diyenlerin evinin okula uzaklığı “4-4,999 km” arası olanlarda %72.9, “5 ve üzeri km” olanlarda %71.7, , “3-3,999 km” arası olanlarda %68.6, “1-1,999 km” arası olanlarda %67.8, “2-2,999 km” arası olanlarda %63.3 ve ”0-999 m”arası olanlarda %57.3’tür. Genellikle evi okula uzak öğrenciler daha çok güçlük çekmektedirler. Evleri yakın olan öğrenciler ise daha az güçlük çekmektedir. Yapılan χ^2 istatistiği

($\chi^2=27,502$, $P<.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 115. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Evet çok mutlu hissediyorum	Bazen hissediyorum	Hayır mutlu hissetmiyorum	Toplam
0-999	245 %76,3	66 %20,6	10 %3,1	321 %100
1-1,999	137 %71,0	50 %25,9	6 %3,1	193 %100
2-2,999	38 %63,3	19 %31,7	3 %5,0	60 %100
3-3,999	167 %59,4	99 %35,2	15 %5,3	281 %100
4-4,999	55 %64,7	27 %31,8	3 %3,5	85 %100
5 ve üzeri	187 %64,5	87 %30,0	16 %5,5	290 %100
Toplam	829 %67,4	348 %28,3	53 %4,3	1230 %100

$\chi^2=23,835$

df=10

P=0,008

P<0,05

Tablo 115 incelendiğinde; “Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler bazında bakıldığında, evlerinin okula uzaklığı “0-999 m” olan öğrencilerin %76.3’ü, “1-1,999 km” arası olanların %71’i, “3-3,999 km” arası olanların %68’i “4-4,999 km” arası olanların %64.7’si, “5 ve üzeri km” olanların %64.5’i ve “2-2,999 km” arası olanların %63.3’ü “evet, çok mutlu hissediyorum” demişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=23,835$, $P<.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 116. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Hayır ilgilenmiyorlar	Yeterince ilgilenmiyorlar	Evet ilgileniyorlar	Toplam
0-999	12 %3,7	59 %18,4	250 %77,9	321 %100
1-1,999	10 %5,2	26 %13,5	157 %81,3	193 %100
2-2,999	4 %6,7	13 %21,7	43 %71,7	60 %100
3-3,999	7 %2,5	74 %26,3	200 %71,2	281 %100
4-4,999	5 %5,9	21 %24,7	59 %69,4	85 %100
5 ve üzeri	15 %5,2	64 %22,1	211 %72,8	290 %100
Toplam	53 %4,3	257 %20,9	920 %74,8	1230 %100

$X^2=17,921$

df=10

P=0,056

P>0,05

Tablo 116’de görüldüğü gibi; “Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaba bakıldığında velisinin okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrencilerin oranı, evinin okula uzaklığı; , “1-1,999 km” arası olanlarda %81.3, “0-999 m” arası olanlarda %77.9, “5 ve üzeri km” olanlarda %72.8, “2-,999 km” arası olanlarda %71.7, “3-3,999 km” arası olanlarda %71.2 ve “4-4,999 km” arası alanlarda %69.4’tür. Velisi okuldaki durumuyla yeterince ilgilenen öğrencilerde en yüksek oran, evinin okula uzaklığı “1-1,999 km” arası olan öğrencilerdir. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=17,921$, $P>.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında da bulgular, araştırmacınıninkine benzer olarak “anlamlı ilişki yoktur” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 117. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Çok iyi-iyi	Orta	Zayıf	Bilmiyorum	Toplam
0-999	111 %34,6	111 %34,6	34 %10,6	65 %20,2	321 %100
1-1,999	77 %39,9	65 %33,7	18 %9,3	33 %17,1	193 %100
2-2,999	23 %38,3	20 %33,3	4 %6,7	13 %21,7	60 %100
3-3,999	84 %29,9	94 %33,5	24 %8,5	79 %28,1	281 %100
4-4,999	29 %34,1	24 %28,2	3 %3,5	29 %34,1	85 %100
5 ve üzeri	97 %33,4	109 %37,6	32 %11,0	52 %17,9	290 %100
Toplam	421 %34,2	423 %34,4	115 %9,3	271 %22,3	1230 %100

$\chi^2=25,948$

df= 15

P=0,039

P<0,05

Tablo 117 incelendiğinde; “Sınıftaki başarı durumunuz nedir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, sınıftaki başarı durumu çok iyi- iyi olan öğrenciler, evinin okula uzaklığı; , “1-1,999 km” arası olanlarda %39.9, “2-2,999 km” arası olanlarda %38.3, “0-999 m” arası olanlarda %34.6, “4-4,999 km” arası olanlarda %34.1, “5 ve üzeri km” olanlarda %33.4 ve “3-3,999 km” arası olanlarda %29.9’dur.

Evinin okula uzaklığı; “4-4,999 km” arası olan öğrencilerin %34.1’i, “3-3,999 km” arası olan öğrencilerin %28.1’i, “2-2,999 km” arası olan öğrencilerin %21.7’si, “0-999 m” arası olan öğrencilerin %20.2’si, , “5 ve üzeri km” olan öğrencilerin %17.9’u, “1-1,999 km” arası olan öğrencilerin %17.1’i başarı durumları hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=25,948$, $P<.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 118. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	0-5 gün	6-10 gün	11-15 gün	15 günden fazla	Toplam
0-999	300 %93,5	17 %5,3	1 %,3	3 %,9	321 %100
1-1,999	179 %92,7	12 %6,2	1 %,5	1 %,5	193 %100
2-2,999	55 %91,7	4 %6,7	1 %1,7	-----	60 %100
3-3,999	267 %95,0	11 %3,9	2 %,7	1 %,4	281 %100
4-4,999	80 %94,1	5 %5,9	-----	-----	85 %100
5 ve üzeri	254 %87,6	29 %10,0	2 %,7	5 %1,7	290 %100
Toplam	1130 %92,3	78 %6,3	7 %,6	10 %0,8	1230 %100

$X^2=17,772$

df=15

P=0,275

P>0,05

Tablo 118'a göre; "Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okula devamsızlığı 0-5 gün olan öğrenciler; evinin okula uzaklığı 3-3,999 km arası olanlarda %95.0, 4-4,999 km arası olanlarda %94.1, 0-999 m arası olanlarda %93.5, 1-1,999 km arası olanlarda %92.7, 2-2,999 km arası olanlarda %91.7 ve 5 ve üzeri km olanlarda %87.6'dır. Yapılan X^2 istatistiği ($X^2=17,772$, $P>.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 119. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde, Evinin Okula Uzaklığı Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Uzaklık	Normal	Taşınalı	Yıbo	Toplam
0-999	157 %48,9	79 %24,6	85 %26,5	321 %100
1-1,999	103 %53,4	42 %21,8	48 %24,9	193 %100
2-2,999	19 %21,7	21 %35,0	20 %33,3	60 %100
3-3,999	44 %15,7	134 %47,7	103 %36,7	281 %100
4-4,999	12 %14,1	36 %42,4	37 %43,5	85 %100
5 ve üzeri	66 %22,8	104 %35,9	120 %41,4	290 %100
Toplam	401 %32,6	416 %33,8	413 %33,6	1230 %100

$X^2=146,268$

df=10

P=0,000

P<0,05

Tablo 119 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak istersiniz?” sorusuna tabloda görüldüğü gibi, evlerinin okula uzaklığı 0-999 m olan öğrenciler %48.9 oranla Normal ilköğretimi, 1-1,999 km uzaklığı olanlar %53.4 oranla yine Normal ilköğretimi seçerken; evlerinin okula uzaklığı 2-2,999 km olanlar %35 oranla Taşımali ilköğretimi, 3-3,999 km olanlar yine Taşımali ilköğretimi seçmişlerdir. Evlerinin okula uzaklığı 4-4,999 km olanlar %43.5 oranla yibo’ları ve uzaklığı 5 ve üzeri km olanlar ise, yine yibo’ları tercih etmişlerdir. Evleri yakın olan öğrenciler normal ilköğretimi, evleri biraz uzak olan öğrenciler Taşımali ilköğretimi ve evleri en uzak olan öğrenciler ise yibo’ları tercih etmişlerdir. Taşımali ilköğretimde km sınırının 2,5 km olduğu düşünülürse öğrencilerin tercihi oldukça anlaşılır görünmektedir.. Bu bağlamda, öğrenciler kendi konumlarına en uygun tercihi yapmışlardır denilebilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=146,268$, $P<.05$) öğrencilerin evlerinin okula uzaklığına göre öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 120. Okuldayken En Çok Hissttikleri Rahatsızlığa Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir FarkOlmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum	Baş ağrısı	Karın ağrısı	Mide bulantısı	Başka	Toplam
Normal	123 %43,6	69 %24,5	58 %20,6	11 %3,9	21 %7,4	282 %100
Taşımali	256 %37,3	223 %32,5	128 %18,7	23 %3,4	56 %8,2	686 %100
Yibo	69 %26,3	101 %38,5	48 %18,5	21 %8,0	23 %8,8	262 %100
Toplam	448 %36,4	393 %32,0	234 %19,0	55 %4,5	100 %8,1	1230 %100
$\chi^2=30,307$ $df=8$ $P=0,000$ $P<0,05$						

Tablo 120 incelendiğinde gibi; “Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okulda hiçbir rahatsızlık hissetmeyenlerin oranı normal okullarda % 43.6, taşımali 37.3, yibo’larda 26.3 olarak görülmektedir. yibo öğrencilerinin daha fazla rahatsızlık hissetme nedeni aile özlemi gibi nedenlerden olabilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=30,307$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

ARI'nın araştırmasında da bulgular; Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türü ile okulda en çok hissettikleri rahatsızlık arasında gözlenen farkın anlamlı olduğu bulunmuştur.

Tablo 121. Okulda Veya Sınıfta Samimi Olduğu Arkadaş Sayısına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	0	1-2	3-4	5	6 ve üzeri	Toplam
Normal	4 %1,4	27 %9,6	41 %14,5	16 %5,7	194 %68,8	282 %100
Taşınmalı	15 %2,2	88 %12,8	160 %23,3	70 %10,2	353 %51,4	686 %100
Yibo	-----	22 %8,4	47 %17,9	23 %8,8	170 %64,9	262 %100
Toplam	19 %1,5	137 %11,1	248 %20,2	109 %8,9	717 %58,3	1230 %100

$X^2=36,981$

df=10

P=0,000

P<0,05

Tablo 121 incelendiğinde; “Okulda veya sınıfta samimi olduğunuz kaç arkadaşınız var?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, taşınmalı ilköğretim öğrencilerinin %51,3’ü, yibo öğrencilerinin %64,9’u, normal ilköğretim öğrencilerinin 68,8’i -6 ve üzeri- sınıf arkadaşına sahiptir. Yapılan x^2 istatistiği ($x^2=36,981$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 122. Okulun Dershanelerini Rahat Bulmalarına Dair Öğrenci Görüşlerinde Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Evet,rahat buluyorum	Hayır,rahat bulmuyorum	Biraz,rahat buluyorum	Toplam
Normal	186 %66,0	39 %13,8	57 %20,2	282 %100
Taşınmalı	486 %70,8	59 %8,6	141 %20,6	686 %100
Yibo	208 %79,4	15 %5,7	39 %14,9	262 %100
Toplam	880 %71,5	113 %9,2	237 %19,3	1230 %100

$X^2=17,153$

df=4

P=0,002

P<0,05

Tablo 122 incelendiğinde; “Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?” sorusuna yibo öğrencilerinin %79,4’ü, taşınmalı ilköğretim öğrencilerinin %70,8’i, normal ilköğretim öğrencilerinin %66’sı okul dershanelerini rahat bulduğunu

söylemiştir. Okul dershanelerini rahat bulan öğrencilerin oranı en fazla yibo’da, en az normal ilköğretimdedir. yibo öğrencilerinin okul dershanelerini daha rahat bulma nedeni zamanlarının tamamını orada geçiriyor olmaları, normal ilköğretim öğrencilerinin daha az rahat bulma nedenleri ise eve dönüyor olmaları ve evdeki rahatlığı okulda arıyor olmaları olabilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=17,153$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 123. Ev Ödevlerini Yapmakta Zorluk Çekme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Evet çekiyorum	Bazen çekiyorum	Hayır çekmiyorum	Toplam
Normal	31 %11,0	143 %50,7	108 %38,3	282 %100
Taşımali	91 %13,3	372 %54,2	223 %32,5	686 %100
Yibo	45 %17,2	134 %51,1	83 %31,7	262 %100
Toplam	167 %13,6	649 %52,8	414 %33,7	1230 %100

$\chi^2=6,947$ $df=4$ $P=0,139$ $P>0,05$

Tablo 123 incelendiğinde; “Ev ödevlerini yapmakta –vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna, verilen cevaplara göre yibo öğrencilerinin %68.3’ü, taşımali ilköğretim öğrencilerinin %67.5’i ve normal ilköğretim öğrencilerinin %61.7’si ev ödevlerini yapmakta genellikle veya bazen zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=6,947$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 124. Okulda Kendilerini Mutlu Hissetmelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Evet çok mutlu hissediyorum	Bazen hissediyorum	Hayır mutlu hissetmiyorum	Toplam
Normal	217 %77,0	58 %20,6	7 %2,5	282 %100
Taşımali	458 %66,8	199 %29,0	29 %4,2	686 %100
Yibo	154 %58,8	91 %34,7	17 %6,5	262 %100
Toplam	829 %67,4	348 %28,3	53 %4,3	1230 %100

$\chi^2=21,743$ $df=4$ $P=0,000$ $P<0,05$

Tablo 124 incelendiğinde; “Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?” sorusuna tüm öğrenciler bazında bakıldığında, normal ilköğretim öğrencilerinin %77’si, taşınmalı ilköğretim öğrencilerinin %66.8’i ve yibo öğrencilerinin %58.8’i, kendilerini okulda çok mutlu hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Yibo öğrencilerinin kendilerini okulda çok mutlu hissetme oranlarının diğerlerinden düşük olma nedeni aile özlemi olabilir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=21,743$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

Tablo 125. Anne-Babalarının Okuldaki Durumlarıyla Yeterince İlgilenme Derecelerine Dair Öğrenci Görüşlerinde Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Hayır ilgilenmiyorlar	Yeterince ilgilenmiyorlar	Evet ilgileniyorlar	Toplam
Normal	11 %3,9	44 %15,6	227 %80,5	282 %100
Taşınmalı	33 %4,8	158 %23,0	495 %72,2	686 %100
Yibo	9 %3,4	55 %21,0	198 %75,6	262 %100
Toplam	53 %4,3	257 %20,9	920 %74,8	1230 %100

$\chi^2=8,139$

df=4

$P=0,087$

$P>0,05$

Tablo 125’da görüldüğü gibi; “Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaba bakıldığında, anne ve babalarının okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrenciler; normal ilköğretimde %80.5, yibo’da %75.6 ve taşınmalı ilköğretimde %72.2’dir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=8,139$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında ise bulgular daha farklı olarak; “anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde çıkmıştır.

Tablo 126. Sınıftaki Başarı Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Çok iyi-iyi	Orta	Zayıf	bilmiyorum	Toplam
Normal	98 %34,8	94 %33,3	31 %11,0	59 %20,9	282 %100
Taşımali	235 %34,3	250 %36,4	69 %10,1	132 %19,2	686 %100
Yibo	88 %33,6	79 %30,2	15 %5,7	80 %30,5	262 %100
Toplam	421 %34,2	423 %34,4	115 %9,3	271 %22,0	1230 %100

$X^2=18,396$ $df=6$ $P=0,005$ $P<0,05$

Tablo 126 incelendiğinde; “Sınıftaki başarı durumunuz nedir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, öğrencilere göre sınıftaki başarı durumlarının “orta” olduğunu ifade edenler, taşımali ilköğretimde %36.4, normal ilköğretimde %33.3 ve yibo’da ise %30.2’dir. Yine başarı durumu hakkında bir fikri olmayan öğrencilerin oranı ise yibo’da %30.5, Normal ilköğretim %20.5 ve taşımali ilköğretimde %19.2’dir. Başarı durumunu bilmeyen öğrencilerin oranı yibo’da en yüksek oranda çıkmıştır. Farklılıkta buradan kaynaklanmaktadır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=18,396$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

ARI’nın araştırmasında ise bulgular; araştırmacının bulgularına benzer olarak “anlamlı bir fark vardır” şeklindedir. yibo öğrencilerinde başarı durumunun “çok iyi-iyi” olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı diğerlerinden daha azdır.

Tablo 127. Okuldaki Devamsızlıkları Durumlarına Dair Öğrenci Görüşlerinde, Devam Ettikleri Okul Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	0-5 gün	6-10 gün	11-15 gün	15 günden fazla	Toplam
Normal	263 %93,3	15 %5,3	2 %,7	2 %,7	282 %100
Taşımali	624 %91,0	52 %7,6	4 %,6	60 %,9	686 %100
Yibo	248 %94,7	11 %4,2	1 %,4	2 %,8	262 %100
Toplam	1135 %92,3	78 %6,3	7 %,6	10 %,8	1230 %100

$X^2=4,680$ $df=6$ $P=0,586$ $P>0,05$

Tablo 127’e göre; “Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında görüldüğü gibi; 0-5 gün arası devamsızlık yapan

öğrenci sayısı yibo’da %94.7, normal ilköğretimde %93.3 ve taşımali ilköğretimde %92’dir. Diğer devamsızlık günleri de birbirine oldukça yakındır. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=4,680$, $P>.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 128. Öğrenim Görmek İstedikleri Okul Türüne Dair Öğrenci Görüşlerinde, Sınıfları Bakımından Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Okul türü	Normal	Taşımali	Yibo	Toplam
Normal	215 %76,2	14 %5,0	53 %18,8	282 %100
Taşımali	160 %23,3	258 %37,6	268 %39,1	686 %100
Yibo	26 %9,9	144 %55,0	92 %35,1	262 %100
Toplam	401 %32,6	416 %33,8	413 %33,6	1230 %100

$\chi^2=355,831$

df=4

P=0,000

P<0,05

Tablo 128 incelendiğinde; “Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak istersiniz?” sorusuna tabloda görüldüğü gibi, Normal İlköğretim öğrencileri yine %76.2 oranla Normal ilköğretimi seçerken, Taşımali İlköğretim öğrencileri %39.1 oranla YİBO’ları ve YİBO öğrencileride %55 oranla Taşımali İlköğretimi tercih etmişlerdir. Yapılan χ^2 istatistiği ($\chi^2=355,831$, $P<.05$) normal, yatılı ve taşımali ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bilgi çağına geçişte bütün ülkelerin önemle üzerinde durdukları ve giderek daha fazla kaynak ayırıp, daha çok üzerinde önem verdikleri eğitim, ülkemiz gündeminde de önem ve yerini korumaktadır.

Son yıllarda eğitimin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi ve geliştirilmesi konusunda önemli adımlar atılmaktadır. Türkiye’de eğitim hizmetlerindeki sorunlar ve altyapı hizmetleri uzun yıllardır tartışılmaktadır. Öğrenci sayılarındaki artış, iç göçler, coğrafi etmenler ve alt yapı yetersizliği gibi sorunlar eğitimin gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşmasına engel olmaktadır.

Bugün, Türkiye’nin eğitim sistemindeki sorunları çözmek, eğitimin niteliği ve çağdaşlaşmasını sağlamak ve çağ nüfusunun tamamıyla okullaşması için birtakım tedbirler alınmaktadır. Bu tedbirlerden biride; ülke genelinde 18 Ağustos 1997 tarih ve 23084 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4306 sayılı Yasa gereğince, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim uygulamasına geçilmiş olmasıdır. Fakat bu yasayı her yerde rahatlıkla uygulamak pek kolay olmamıştır.

Çağ nüfusunun en iyi şekilde, anayasanın fırsat ve imkân eşitliği ilkesine dayalı olarak eğitilebilmesi için Türkiye’de üç farklı ilköğretim uygulaması ortaya çıkmıştır. Bu ilköğretim uygulamaları; Normal İlköğretim Okulları, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Taşımalı İlköğretim Okullarıdır.

İşte bu çalışmada araştırmacı, var olan ilköğretim uygulamalarının durum tespitini tarama modeli ile yapmaya çalışarak karşılaşılan güçlüklerin ortaya konması ve çözüm yolları üretilmesini amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, öğrenci ve öğretmen görüşleri alınarak yapılan araştırmanın bulgularına bakılacak olursa, ortaya şu sonuçlar çıkmıştır;

. YİBO'larda çalışan öğretmenler velilerin çocuklarıyla ilgilenme oranının diğer okullardan düşük olduğunu ifade etmişlerdir. YİBO'da okuyan öğrencilerin evlerinin okula uzaklığının oldukça fazla olduğu düşünülürse bu sonuç şaşırtıcı değildir. Çünkü gerek ulaşım gerek haberleşmede olabilecek aksamalar nedeniyle velilerin isteseler de okulla iletişim sağlayamayabileceği düşünülebilir. Yine aynı nedenlerden dolayı veliler çocuklarının dersleriyle de pek fazla ilgilenemeyebilirler.

Erkek ve bayan öğretmenlere öğrencilerle ilgili görüşleri sorulduğunda, birçok konuda birbirlerinden farklı görüş bildirmişlerdir. Örneğin öğrencinin okul başarısı, öğrenci velisinin okuldaki veli toplantılarına katılımı, okulun fiziki imkânları gibi konularda değerlendirmeleri birbirlerinden oldukça farklıdır. Erkek ve bayan öğretmenlerin aynı öğrencilere ders verdiği, aynı okullarda görev yaptığı ve aynı velilerle muhatap olduğu düşünülürse, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumsuz görüşler bildirmelerinin nedenleri olaylara daha detaylı bakmaları ve daha duygusal düşünmeleri olabilir.

Sabah ilk derste rahatsızlık hisseden öğrenciler, öğretmenlere göre Taşımalı ilköğretim ve YİBO'da daha fazladır. Taşımalı öğrencilerin araçlarla geldiği düşünülürse, kahvaltı etmeden yola çıkmış olabilir, araç rahatsızlık verebilir. Bu rahatsızlıkları gözleyen öğretmenlerin öğrenim durumuna bakıldığında lisans mezunları daha fazla gözlemektedir yine kıdeme göre bakıldığında da kıdemi 0-5 yıl arası olan öğretmenler diğerlerinden daha fazla gözlemektedir. Lisans mezunu öğretmenlerin de ön lisans mezunu öğretmenlerden daha genç olduklarını düşünürsek, bunların nedeni genç öğretmenlerin olayları daha fazla önemsemesi olabileceği gibi, deneyimli öğretmenlere nazaran biraz daha karamsar

olabileceklerini de akla getirebilir. Ayrıca deneyimli öğretmenler öğrenci sorunlarını kanıksadıkları için olayları biraz daha yumuşak gözlüyor olabilirler.

Öğrencilere, velilerinin okuldaki durumlarıyla ne kadar ilgilendiği sorulduğunda yeterince ilgilenildiğini ifade edenlerde en yüksek oran normal ilköğretim öğrencilerindedir. Bu bağlamda öğrenci ve öğretmen görüşleri birleşmektedir. Zaten koşullar göz önüne alındığında bu sonuç normal görülebilir. Çünkü okul ve ev arasındaki mesafe ne kadar az olursa, velinin okula ulaşması da o kadar kolay olur.

Öğrencilere okul başarımları sorulduğunda okul başarısının “çok iyi- iyi” olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı en fazla normal ilköğretimdedir. Ailesiyle birlikte olan öğrenciler ailelerinden yardım alıyor olabilirler.

Öğrencilerin okul tercihinine bakıldığında, normal ilköğretim okulu öğrencileri yine kendi okullarını seçmişlerdir. Oysa Taşınalı ilköğretim okulu öğrencileri YİBO’yu seçerken, YİBO öğrencileri de Taşınalı ilköğretimi seçmişlerdir. Bunun nedeni ise şöyle olabilir; Taşınalı ilköğretim öğrencilerinin bir takım sorunları(ulaşım, yemek vs.) vardır ve eğer yatılı olursa bu sorunları çözüme kavuşabilir. Aynı şekilde yatılı öğrencinin de bir takım sorunları (aile özlemi, ödev-çalışma vs. konularda aile yardımı gibi) vardır ve o da taşınalı olarak okula gidip gelirse bu sorunlarının çözüme kavuşacağını düşünüyor olabilir. İşte bu nedenlerden dolayı taşınalı öğrenci YİBO’yu, yatılı öğrencide taşınalıyı kendisi için arzu ediyor olabilir. Ayrıca 7. ve 8.sınıf öğrencilerinde YİBO’ların tercih edilme oranı daha yüksektir. Bu yaşlardaki çocuklar ergenlik dönemine adım attıkları ve dolayısıyla aileden bağımsız olmayı istedikleri için YİBO’yu tercih etmiş olabilirler.

Erkek öğrencilerde çok fazla arkadaşına sahip olma oranı kız öğrencilerden daha fazladır. Erkek öğrenciler açık hava oyunlarını (futbol, basketbol, misket, gibi) daha sevdikleri ve oynadıkları için doğal olarak birçok arkadaş edinmektedirler. Kız öğrencilere göre daha çok arkadaşlarının olma nedeni bu olabilir. Ayrıca normal ilköğretim öğrencileri en fazla yakın arkadaşına sahip olan öğrencilerdir. Öğrenciler,

okul arkadaşlarıyla okulda ve evde(mahallede) daha çok birlikte oldukları için arkadaş sayıları daha fazla olabilir. Taşımali öğrencilere bakıldığında ise en düşük oranin bu okullarda olduğu görölür. Taşımali öğrenci okul arkadaşını evde(mahallede)ve görememekte, buda arkadaş ilişkilerini olumsuz etkilemektedir.

Öğrencilerin baba mesleklerine bakıldığında; okul başarısı yüksek olan ve aileden daha fazla yardım alan öğrencilerin velisi memurdur. En az yardım alan öğrenciler ise babaları çiftçi olanlardır. Ailenin öğrenim durumu çocuğuna yardım etme derecesini ve sonuğa da çocuğun başarısını etkiliyor olabilir.

Okulda kendini en az mutlu hisseden öğrenci YİBO öğrencisidir. Buna bakarak öğrencileri YİBO'lara göndermenin iyi bir şey olmadığı düşünölebilir fakat konunun başka boyutları da vardır; ekonomik durumu iyi olmayan aileler için YİBO'lar bir avantajdır. Çünkü bu okullarda öğrencilerin birçok ihtiyacı devlet tarafından giderilmektedir. Bu etkende velileri, çocuklarını okula gönderme yönünde olumlu teşvik etmektedir.

Bu çalışmada araştırmacı ilköğretim uygulamalarını ve bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırmacının gayesi uygulamaları ortaya koyarken eksik olan, aksayan yanları ile ilgili çözüm yolları bulmada yetkililere küçökte olsa bir ışık tutabilmektir. Bu nedenle ilköğretim uygulamalarından birini ya da birkaçını olumsuz göröp vazgeçmek yerine aksayan yanlarını tespit edip düzeltmek daha yararlı olabilir.

Elde edilen bulguların genel bir değeriendirmesi yapıldığında normal ilköğretimlerin öğrenci ve öğretmenler tarafından daha yararlı bulunduğu görölmektedir. Fakat koşullar her zaman normal ilköğretime olanaklı kılmamaktadır. Bu durumda daha farklı çözümler bulmak gerekmektedir ve bulunmuştur da, yatılı ilköğretim bölge okulları ve Taşımali ilköğretim okulları. Bu okullar eğitimdeki birtakım sorunlardan (göç, nüfus artışı, coğrafi koşullar, ekonomik koşullar gibi) kaynaklanan aksamalara oldukça iyi çözüm olmuşlardır fakat bu uygulamalarda maalesef kusursuz değildir. Hatta taşımali ve YİBO kimi zaman birbirinin alternatifi gibi görölebilmektedir. Oysa her ikisi farklı koşullar için üretilmiş çözüm yollarıdır.

Normal ilköğretime devam edemeyen öğrenci için taşımali uygunsu öğrenci taşımaliya gönderilmeli, YİBO uygunsu öğrenci YİBO'ya gönderilmelidir. Bu iki okul sanıldığıının aksine birbirinin rakibi değil tamamlayıcısıdır.

Sonuçlar

1. Çocukların öğretimleriyle en az ilgilenen veliler, YİBO öğrenci velileri olup, ikinci sırada Taşımali İlköğretim velileri gelmektedir.
2. Normal İlköğretim okullarında, öğretmenlerin öğrencileri derse motive etmekte çektikleri zorluk, sabah derslerine göre öğleden sonraki derslerde daha fazla iken; Taşımali İlköğretim ve özellikle de YİBO öğrencilerinde öğleden sonra derse motive etmekte çekilen zorluk, sabah derslerinden daha yüksektir.
3. Velilerin, okuldaki veli toplantılarına katılım oranlarının yarından fazla olduğunu belirten erkek öğretmenlerin oranı bayan öğretmenlerden daha fazladır.
4. Öğrenci velilerine ulaşmak istediklerinde, genellikle ulaşabildiklerini belirten öğretmenlerin oranı erkek öğretmenlerde bayan öğretmenlerden daha yüksektir.
5. Velilerin öğrencilerinin öğretimi ile yeterince ilgilendiğini belirten öğretmenlerin oranı; erkek öğretmenlerde bayan öğretmenlerden çok daha yüksektir.
6. Okulun fiziki imkânlarını öğretim için yeterli bulan öğretmenlerin oranı; erkek öğretmenlerde bayan öğretmenlerden çok daha yüksektir.
7. Öğrencileri sabah ilk derste derse hazırlamada zorluk çektiğini belirten öğretmenlerin oranı ile öğleden sonra öğrencileri derse motive etmekte zorluk çeken öğretmenlerin oranı bayan öğretmenlerde erkek öğretmenlerden biraz daha yüksektir.
8. Öğrencilerinin başarılı olduğunu belirten öğretmenlerin oranı; erkek öğretmenlerde bayan öğretmenlerden çok daha yüksektir.

9. Kıdem yılı yükseldikçe, velilerin okuldaki veli toplantılarına katılım oranlarının %50 ve üzeri olduğunu belirten öğretmenlerin oranında yükselme vardır.

10. Sabah ilk derste rahatsızlık hisseden öğrenciler, Taşımali İlköğretim ve YİBO öğrencilerinde, Normal İlköğretim öğrencilerinden çok yüksek orandadır.

11. Okuldayken (günün genelinde) rahatsızlık hisseden öğrencilerde en yüksek oran YİBO, ikinci Taşımali İlköğretim ve en düşük de Normal İlköğretimdedir. Okuldayken en fazla hissedilen rahatsızlık türü baş ağrısı olup, öğrencilerde görülen en yüksek oran YİBO, ikinci Taşımali İlköğretim ve en düşük de Normal İlköğretimdedir.

12. YİBO öğrencilerinde, ev ödevlerini yapmakta -vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çekenlerin oranı, normal ve taşımali ilköğretim öğrencilerinden daha yüksektir.

13. Velisinin okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrenciler, en yüksek oranda Normal İlköğretimde, en düşük oranda da Taşımali İlköğretimdedir.

14. Öğrencilere göre sınıftaki başarı durumları çok iyi-iyi olanlar; Normal İlköğretim öğrencilerinde en yüksek, YİBO öğrencilerinde en düşük orandadır. Ayrıca, bütün öğrencilerin %20'den fazlası, başarı durumları hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir.

15. Normal İlköğretim öğrencileri tarafından en fazla tercih edilen ilköğretim uygulaması yine "Normal İlköğretim Okulları"dır. Taşımali İlköğretim, öğrencileri en çok YİBO'ları tercih ederken, YİBO öğrencileri tarafından ise en yüksek oranda tercih edilen okul Taşımali İlköğretimdir.

16. Öğrencilerin, öğrenim gördükleri sınıf ile ev ödevlerini yapmakta -vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çeken öğrenciler, ilköğretim 6.-7.-8. sınıf öğrencilerinde, 4.-5.sınıf öğrencilerinden daha yüksek orandadır.

17. Sınıflarda en yüksek oranda, öğrencilerin öğrenim görmek istediği okul türü 4, 5 ve 6. sınıflarda Taşımali İlköğretim okullarıyken; 7 ve 8. sınıflarda YİBO'lardır. Sınıf yükseldikçe YİBO'ları tercih eden öğrencilerin sayısında büyük bir artış vardır. Sınıflarca okulların tercih edilme oranı birbirine yakındır.

18. Erkek öğrencilerde, kız öğrencilere oranla okulda veya sınıfta samimi olduğu arkadaşları fazla sayıda (6 ve üzeri arkadaş) olanların oranı daha yüksektir. Başka bir deyişle, kız öğrenciler daha az arkadaşına sahiptir.

19. Öğrencinin okuldaki durumuyla yeterince ilgilenen velilerde en yüksek oran, baba mesleği memur olanlarda, en düşük oran ise çiftçi olanlardadır.

20. Başarı durumu en yüksek olanlar ise baba mesleği memur olan öğrencilerdir. Baba mesleği çiftçi olan öğrenciler, ise, başarı durumları en düşük olan öğrencilerdir.

21. Baba mesleği memur, esnaf, işçi ve diğer meslek sahibi olan öğrencilerde, Normal İlköğretim okulunda öğrenim görmeyi isteyenler çoğunlukta iken, baba mesleği çiftçi olan öğrencilerde YİBO'larda öğrenim görmeyi isteyenler çoğunlukta dır. Baba mesleği emekli olan öğrencilerde Taşımali İlköğretimde öğrenim görmeyi isteyenler çoğunlukta dır. En fazla tercih edilen okul sırası Taşımali, YİBO ve Normal İlköğretim okullarıdır.

22. Sabah ilk derste, kendilerinde rahatsızlık hisseden öğrencilerin oranında, evlerinin okula olan uzaklığının artmasına bağlı olarak yükselen bir artış vardır.

23. Okuldayken (günün genelinde) kendilerinde rahatsızlık hisseden öğrenciler (en fazla hissedilen rahatsızlık baş ağrısı), evinin okula uzaklığı fazla (0-999m'den yukarı) olan öğrencilerde, az olan öğrencilerden daha yüksek orandadır.

24. Ev okul arası uzaklığı 0-999 m olan öğrenciler okulda kendilerini genellikle mutlu hisseden öğrencilerdir.

25. 6 ve üzeri okul veya sınıf arkadaşına sahip öğrenciler en yüksek oranda Normal İlköğretimde ikinci, YİBO'da ve, en düşük oran Taşımali İlköğretimdedir. Normal

İlköğretimdeki öğrenciler en fazla arkadaş; Taşınalı öğrencilerde en az arkadaşla sahip öğrencilerdir.

26. Öğrenci evlerinin okula uzaklığı arttıkça; Normal İlköğretim okullarında öğrenim görmeyi isteyen öğrencilerin oranı düşerken, Taşınalı ve YİBO'da öğrenim görmeyi isteyen öğrencilerin oranı yükselmektedir. Evinin okula uzaklığı 1-1,999 km'nin altında olan öğrencilerde Normal İlköğretimi tercih edenler en yüksek oranda olup; 2-2,999 km ve daha yukarı olan öğrencilerde Taşınalı YİBO'ları tercih edenler en yüksek orandadır.

27. Küçük sınıf öğrencileri okulda kendilerini daha mutlu hissetmektedirler. 6.7.ve 8. sınıf öğrencileri okulda kendilerini daha az mutlu hissetmektedirler.

28. Kendini okulda mutlu hisseden kız öğrencilerin oranı erkek öğrencilerden daha fazladır.

29. Okuldaki başarı durumu “çok iyi-iyi” olan kız öğrencilerin oranı erkek öğrencilerden daha fazladır. Yine okuldaki başarı durumunun “çok iyi-iyi” olduğunu söyleyen öğrenciler Normal, YİBO ve Taşınalı İlköğretim Okulu öğrencileridir.

30. Velilerinin, okuldaki durumlarıyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrencilerde en yüksek oran evlerinin okula uzaklığı 0-999 m ve 1-1,999km olan öğrencilerdir. Yine velilerinin okuldaki durumlarıyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrenciler, Normal, YİBO ve Taşınalı İlköğretim öğrencileridir.

31. Okulun dershanelerini en fazla rahat bulan öğrenciler sırasıyla; YİBO, Taşınalı ve Normal İlköğretim Okulu öğrencileridir.

32. Okuldayken kendini en fazla mutlu hisseden öğrenciler; Normal, Taşınalı ve YİBO öğrencileridir.

33. Bayan ve erkek öğretmenlerin en çok karşılaştıkları problemler, öğrencilerin derse hazırlık gelmesi ve velilerin yardımcı olmamasıdır.

34. Öğrencilerin okul tercihlerine bakıldığında kız öğrencilerin öncelikle normal ilköğretimi sonra Taşımali ilköğretimi ve en son YİBO'ları tercih ettikleri görülmektedir. Erkek öğrenciler ise bunun tam tersi olarak öncelikle YİBO'ları sonra Taşımali ilköğretimi ve en son normal ilköğretimi tercih etmişlerdir.

BÖLÜM VI

ÖNERİLER

- 1.Öğrenci velilerinin çocuklarının öğretimiyle yeterince ilgilenmeme nedenleri araştırılmalı, gerekirse velilere çocukları ile daha iyi iletişim kurmalarını ve derslerine yardımcı olmalarını sağlayacak(anne-baba eğitimi konulu) seminerler verilmelidir.
- 2.Bayan öğretmenlerin birçok konuda (öğrenci başarısı, velilerin çocuklarıyla ilgilenme derecesi, öğrencileri derse motive etme, öğretmen- veli ilişkisi gibi) erkek öğretmenlerden farklı düşünme nedenleri araştırılmalı bir sorun varsa giderilmeye çalışılmalıdır.
- 3.Okulların fiziksel imkanları (sınıf, kütüphane, laboratuvar, revir vs.) öğretim için öğretmenlerce yeterli bulunmadığından, okulların fiziki imkanlarında iyileştirme çalışması yapılmalıdır.
- 4.Öğretmenler, YİBO ve Taşınmalı İlköğretim Okullarında görev yapmayı istemediğinden; bunun nedenleri araştırılarak çözülmeli ve bu okullar öğretmenlerce görev yapmak istenir hale getirilmelidir.
5. Öğrencilerin; aileleri ile birlikte kalıp onların yanından okula gitmek yerine neden Taşınmalı İlköğretim ve YİBO'ları tercih ettikleri araştırılmalıdır.
6. Taşınmalı uygulama ile yatılı okulların olumsuzluklarını gidermek için, bu okullarda çok az gerçekleşen okul-aile işbirliği geliştirilmeye çalışılmalıdır. Veliler aydınlatılmalı, öğrencileri ile daha fazla ilgilenmeleri sağlanmalıdır.
7. Yatılı okullara eğitimli personel verilmeli, mevcut personel özel eğitimden geçirilmelidir. Taşınmalı İlköğretim öğretmenleri, bu okullarda karşılaşılabilecek sorunlar hakkında bilgilendirilmelidir.

8. Bayan öğretmenlerin, veliler ile iletişiminin zayıf oluş nedenleri araştırılarak, sorun varsa çözüm üretilmelidir.
9. Taşımali İlköğretim Okullarında, az sayıda arkadaşına sahip öğrenci yüksek oranda olduğundan, öğrencilerin arkadaşlık kurmalarını sağlayacak etkinliklere daha fazla yer verilmelidir
10. Taşımali İlköğretim Okulları ve YİBO'larda rahatsızlık hissedilen öğrenciler yüksek oranda olduğundan, bunun nedenleri araştırılmalı ve çözümüne gidilmelidir.

KAYNAKÇA

Adem, Mahmut. “Eğitimin Yasal Temelleri” **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, cilt:2,sayı:1989,317-318

Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993’e)**. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları, 1993.

Akça, Şafak. “Ailelerin İlköğretim Kademesinde Yaptıkları Eğitim Harcamaları”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2002.

Arı, Asım. “İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Değerlendirilmesi)” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2000.

Arı, Asım. “İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Değerlendirilmesi)” **Milli Eğitim Dergisi**, sayı:153-154,2002.

Ayhan, Serap. “Zonlu Eğitimde Çevreye Dönük Etkinlikler”**Zorunlu Eğitim Sempozyumu**, sayı:1,1993.

Balcı, Ali. **Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem Teknik ve İlkeler**. Ankara:Pegem A Yayıncılık, 2001.

Barker, Mark T. Missionaires and Mountain Peoples: Presbyterian Responses to Southern Appalachia. Hispanic New Mexico, 1993.

Başaran, İ.Ethem. **Temel Eğitim ve Yönetimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 1982.

Başaran, İ.Ethem. **Eğitim Yönetimi**. Ankara:Gül Yayınevi, 1993.

Bloom. Benjamin. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**. Ankara: MEB Yayınları, 1979.

Bolu Milli Eğitim Müdürlüğü, **İstatistik Bölümü**. Eylül, 2004.

Büyükkaragöz, Savaş ve Hasan Şahin, “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması,” **Eğitim ve Bilim**, sayı:96,1995.

Cicioğlu, Hasan. “Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim(Tarihi Gelişimi)”. Ankara, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları**, sayı:140,1985.

Congres of the U.S, Washington, Dc Senate Committee on Indian Affairs. Performance of Bruau of Indian Affairs off-Reservation Boarding Schools. Oversight Hearing ToReiew the Performance of Bareau of Indian Affairs Off-Resevation Boarding Schools, 1994.

Demokratik Eğitim Kurultayı. Ankara: Eğitimsen Yayınları, Volkan Matbaası, 1998.

DİE. **1990 Genel Nüfus Sayımı: İdari Bölünüş**. Ankara, 1991

Erden, Münire. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara:Alkım Yayınları, 1998.

Fidan, Nurettin, Münire Erden. **Eğitime Giriş**. Ankara, 1991.

Fowler, C.F. **The Mobile İn Central Queensland Priority Area Program Evealuation. Serie Report. No:4** Australia,1979.

Güven, Mehmet. “Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (II. Kademe) Öğrencilerinin Sorunları,” **Eğitim ve Bilim**, cilt:19,sayı:98,1995.

“İlköğretim ve Eğitim Kanunu (222 s.k)”. 5 Ocak 1961.

İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması)” **Milli Eğitim**, sayı:153-154, 2002.

Kaptan, Saim. **Bilimsel Araştırma Teknikleri**. Ankara:Tekışık Matbaası,1981.

Kavak, Yüksel. **Dünyada ve Türkiye’de İlköğretim**. Ankara:Pegem Yayınları, 1997.

Kavak, Yüksel. “Zorunlu Eğitimde Evrensel Görünüm,” **Eğitim ve Bilim**, cilt:2,sayı:107,1998.

Kenedy, S. **Mobile Pre School Units İn New Zeland Serie:1**. New Zeland-Turdok Tures, 1990.

Kılıç, Durmuş. “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ile Diğer İlköğretim Okullarının Toplumsal Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeylerinin Karşılaştırılması”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

Koçyiğit, Selahattin. “1923’ten 1993’e Kadar Milli Eğitimimiz” **Milli Eğitim**, sayı:125, 1993.

Korkmaz, Salman “ Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Uyum Sorunları”.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1999.

Küçüköğlü, Adnan. “İlköğretimde Taşınalı Eğitim Sistemi Uygulamasına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

Leynch, Patrick D. **Educational Vouchers in the American Indian Education Sistem**, 1993.

Lomawaima, K. Tsianina. **They Called it Prairie Light: The Story of Chilocco Indian Scool**, 1994.

Martini, Mary. **Peer Dynamics among Marquesan School-Aged Children**, 1994.

MEB.1991 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara:Milli Eğitim Basımevi,1990.

MEB. 1993 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara:Milli Eğitim Basımevi, 1993.

MEB.1996 Yılı Bütçe Raporu. Ankara:Ders Aletleri Yapım Merkezi, 1996.

MEB.2000 Yılı Başında Milli Eğitim. Ankara:4. Akşam Sanat Okulu Matbaası,1999.

MEB.2001 Yılı Başında Milli Eğitim. Ankara:Milli Eğitim Basımevi, 2000.

MEB.2002 Yılı Başında Milli Eğitim. Ankara:4. Akşam Sanat Okulu Matbaası. 2001.

MEB. İlköğretim Genel Müdürlüğü,1991/23 Sayılı Genelge (29 Mart 1991 tarih ve 350 Araş. Proj. Şb. Md./ 7397) Sayılı Genelgesi.

MEB. Cumhuriyetin 75.Yılında Gelişme ve Hedefler. Ankara:Milli Eğitim Basımevi,1998.

MEB. Tebliğler Dergisi, 2573; Haziran 2005.

MEB. Tebliğler Dergisi, 522; 1983.

“Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 s.k)”. **Resmi Gazete**, 14574; 24 Haziran 1973.

Milli Eğitim İstatistikleri. Ankara:Devlet Kitapları Basımevi Müdürlüğü, 2005.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Ankara:Milli Eğitim Basımevi,2003.

Milli Eğitim Bakanlığı Taşınalı İlköğretim Yönetmeliği. Ankara:Milli Eğitim Basımevi,2000.

Özkan, Necip. “Taşınalı İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler, Güçlükler ve Çözüm Önerileri”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**,1997.

Resmi Gazete,23084; 18.08.1997“, 4306 Sayılı Kanun”

Resmi Gazete, 14573;1973.

Resmi Gazete, 10705;1961.

Sağlam, Emin. “Neden İlköğretim?,” **Çağdaş Eğitim Dergisi**, sayı:215,1995.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2001-2005. Ankara.

Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim. Ankara:Ajans-Türk Basın ve Basım A.Ş, 1997.

Sönmez, Metin. “Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Varlığının Velilerin Çocuklarını Okula Göndermeleri Üzerindeki Etkisi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2000.

Stevenson, Jose. **Montgomery County Public Schools**. New Zeland-Turdok Tures,1987.

Tekışık, H.Hüsnü. **Birleştirilmiş Sınıflı Köy İlkokullarında Öğretim**. Ankara: Rehber Yayınevi, 1968.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982.

T.B.M.M 1990 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara:Ders Aletleri Yapım Merkezi,1989.

T.B.M.M Plan ve Bütçe Komisyonu 1994 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara:Ders Aletleri Yapım Merkezi, 1994.

T.B.M.M 1995 Yılı Bütçe Raporu. Ankara:Ders Aletleri Yapım Merkezi, 1994.

T.B.M.M Plan ve Bütçe Komisyonu 1997 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara:Ders Aletleri Yapım Merkezi, 1996.

T.B.M.M Plan ve Bütçe Komisyonu 1998 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara:Mesleki Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, 1997.

Üstün, Ahmet. “Eğitim Tarihimiz İçinde Bir Yolculuk” **Eğitim Araştırmaları**, sayı:1,2000.

Van Essen, Mmineke. “New” Girls and Traditional Womanhood. Girlhood and Education in the Netherlands in the Nineteenth and Teentieth. Century. **Paedagogica Historica**; V 29. A1. 1993.

Warner, Linda Sue; Hastings, Jim. “A Reascarch Study to Determine Perceptions of jop” . **Related Stres by Brueau f ndian Affairs Education Employees**. V.35.n.1. 1995.

Wires, John W.; And Others. Determinants of Adolescent İdntity Development: A Cross-Sequential Study of Boarding Schools Boys, V29. n114, 1994.

Yener, Serhat. “Sekiz Yıllık İlköğretim Okullarında Yaşanan Sorunlara İlişkin Yönetici Görüşleri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

Yetim, Raşit. “Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

Yılmaz, Erdal. “Taşınalı İlköğretim Uygulaması”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1998.

Yozgat, Fazıl. “İlköğretim Okullarında (İlköğretim Okulu ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında) Öğrencilerin Psiko-sosyal Problemlerinin Araştırılması”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1990.

<http://www.meb.gov.tr>

<http://www.die.gov.tr>

<http://www.google.com.tr>

<http://www.tesev.org.tr>

EKLER

EK-1 Öğrenci Anketi

EK-2 Öğretmen Anketi

EK-3 Yazışmalar

EK 1

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ
EĞİTİM UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ
ÖĞRENCİ ANKET FORMU**

Sevgili öğrenci

Üniversitede yapılan bir araştırma için, sizin bilgi ve görüşlerinizin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Vereceğiniz cevaplar araştırmamız için çok önemlidir. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacak ve hiç kimseye gösterilmeyecektir.

Bu bir imtihan değildir. Herhangi bir yere adınızı veya numaranızı yazmayınız.

Yardımlarınız ve ilgileriniz için teşekkür ederim.

Serpil KEFELİ

A.İ.B.Ü.

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Sınıfınız:

2. Cinsiyetiniz:

3. Babanızın Mesleği:

4. Evinizin okula uzaklığı: km.

5. Okuduğunuz okul türü nedir?

☐ Normal İlköğretim ☐ Taşınmalı İlköğretim ☐ Yatılı İlköğretim (YİBO)

6. Sabah **ilk derste** kendinizde bir rahatsızlık hissediyor musunuz?

☐ Evet, hissediyorum ☐ Hayır, hissetmiyorum ☐ Bazen hissediyorum

7. Okuldayken en çok hangi rahatsızlığı hissediyorsunuz?

☐ Hiçbir rahatsızlık hissetmiyorum ☐ Baş ağrısı ☐ Karın ağrısı

- ☐ Mide bulantısı ☐ Başka (.....)

8. Okulda veya sınıfta *samimi olduğunuz* kaç arkadaşınız var?

9. Okulun dershanelerini rahat buluyor musunuz?

- ☐ Evet, rahat buluyorum ☐ Hayır, rahat bulmuyorum ☐ Biraz rahat buluyorum

10. Ev ödevlerinizi yapmakta -vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi-nedenlerden dolayı zorluk çekiyor musunuz?

- ☐ Evet, çekiyorum ☐ Bazen çekiyorum ☐ Hayır, çekmiyorum

11. Kendinizi okulda mutlu hissediyor musunuz?

- ☐ Evet, çok mutlu hissediyorum ☐ Bazen hissediyorum ☐ Hayır, mutlu hissetmiyorum

12. Anne ve babanız sizin okuldaki durumunuzla yeterince ilgileniyor mu?

- ☐ Hayır, ilgilenmiyorlar ☐ Yeterince ilgilenmiyor ☐ Evet, ilgileniyorlar

13. Sınıfınızdaki başarı durumunuz nedir?

- ☐ Çok iyi - iyi ☐ Orta ☐ Zayıf ☐ Bilmiyorum

14. Yaklaşık olarak kaç gün devamsızlığınız var?

- ☐ 0-5 gün ☐ 6-10 gün ☐ 11-15 gün ☐ 15 günden fazla

15. Aşağıdaki okullardan hangisinde okumak isterdiniz?

- ☐ Normal İlköğretim ☐ Taşınmalı ☐ Yatılı İlköğretim (YİBO)

EK II

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ
EĞİTİM UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ
ÖĞRETMEN ANKET FORMU**

Sayın öğretmen

Üniversitede yapılan bir araştırma için sizin gözlem, bilgi ve görüşlerinizin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Vereceğiniz doğru cevaplar araştırmamız için çok önemlidir. Vereceğiniz cevaplar, yalnızca bu araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Yardımlarınız ve ilgileriniz için teşekkür ederim.

Serpil KEFELİ

A.İ.B.Ü.

Yüksek LisansÖğrencisi

1. Cinsiyetiniz:

2. Mezun olduğunuz okul:

3. Branşınız:

4. Mesleki kıdeminiz (yılıınız):

5. Çalıştığınız okulun türü nedir?

☐ Normal İlköğretim

☐ Taşımali

☐ YİBO

6. Öğrencilerde -uykusuzluk, mide bulantısı, kusma, baş ağrısı, yorgunluk gibi- fiziksel rahatsızlıklar gözlemliyor musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

☐ Bazen

7. Öğrencilerde -aile özlemi, isteksizlik, sinirlilik gibi- ruhsal rahatsızlıklar gözlemliyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bazen

8. Öğrencilerin okula uyumları sizce nasıldır?

☐ Hepsi uyumlu ☐ Yarıdan çoğu uyumlu ☐ Bazıları uyumlu ☐ Çok azı uyumlu

9. Gözlemlerinize göre, öğrencileriniz arasındaki arkadaşlık ve kaynaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

☐ Gayet iyi ☐ Normal ☐ Gruplaşmalar var ☐ Zorlanıyorlar

10. Velilerin, okuldaki veli toplantılarına katılım yüzde kaçtır?

☐ % 25'ten az ☐ %25-50 ☐ %50-75 ☐ %75'ten fazla

11. Sizce veliler, çocuklarının öğretimleriyle ne kadar ilgileniyorlar?

☐ Çok ☐ Yeterince ☐ Az ☐ Hiç ilgilenmiyorlar

12. Öğrenci velilerine istediğiniz zaman ulaşabiliyor musunuz?

☐ Her zaman ☐ Genellikle ☐ Bazen ☐ Hiçbir zaman

13. Sizce okulun fiziksel imkânları (sınıf, kütüphane, laboratuvar, revir vs.) öğretim için yeterli mi?

☐ Evet, yeterli ☐ Hayır, yetersiz ☐ Sınıflar yeterli, diğerleri yetersiz

14. Sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlama zorluğu çekiyor musunuz?

☐ Her zaman ☐ Genellikle ☐ Bazı günler ☐ Bazı sınıflarda ☐ Hiçbir zaman

15. Günün diğer saatlerindeki derslerde, öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekiyor musunuz?

☐ Hayır, hiç çekmiyorum ☐ Evet, sabahları
☐ Evet, öğleden sonraları ☐ Çok nadir

16. Sizce öğrencileriniz başarılı mı?

☐ Hepsi başarılı

☐ Yarıdan fazlası başarılı

☐ Yarıısı başarılı

☐ Çok azı başarılı

17. Öğretim sırasında daha çok ne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?

☐ Derse hazırlıksız gelme

☐ Araç-gereç eksikliği

☐ Velilerin yardımcı olmaması

☐ Ödevlerin yapılmaması

☐ Disiplin problemleri

☐ Başka:.....

18. Aşağıdaki okullardan hangisinde çalışmak istersiniz?

☐ Normal ilköğretim

☐ Taşımali

☐ YİBO

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.08.0.APK.0.03.05.01-01/ **234**

14/01/2005

Konu : Araştırma İzni

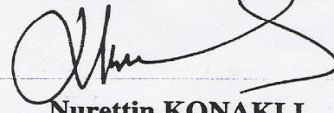
BOLU VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 29.12.2004 tarih ve 759 sayılı yazısı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencilerinden Serpil KEFELİ'nin "İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Bolu ili Örneği)" konulu tez çalışması ilköğretim okullarında uygulama izin talebi incelenmiştir.

Araştırma sonucunun bir örneğinin Bakanlığımıza verilmesi kaydıyla araştırmanın yapılması uygundur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.



Nurettin KONAKLI
Bakan a.
Kurul Başkanı V.

BOLU VALİLİĞİ ENERJİ BÜROSU	
Havale Tarihi	18 Ocak 2005
Havale Ed. Y.	27. Eki 11
Viz. Y.	
Not	

T. C.
BOLU VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.14.00.02.070/1235

KONU : Araştırma İzni.

25 OCAK 2005

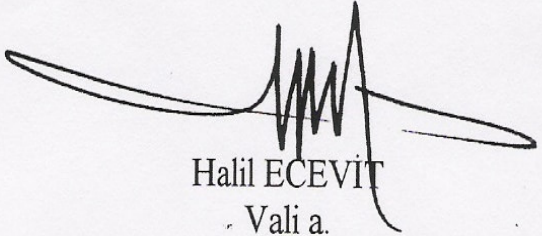
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne)

İLGİ: M.E.B. Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 14.01.2005 tarih ve 234 sayılı emirleri.

İlgi emir gereği; Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğünün Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Serpil KEFELİ'nin "İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Bolu İli Örneği)" konulu tez çalışmasını ilköğretim okullarında uygulanması ile ilgili izin talebi ekte sunulmuştur.

Araştırma sonucunun bir örneğinin Bakanlığımıza göndermek üzere Müdürlüğümüze verilmesi kaydıyla;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.


Halil ECEVİT
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ekler:

1- Onay (1 Ad.)

ÖZGEÇMİŞ

- Adı Soyadı** : Serpil KEFELİ
- Sürekli Adresi** : Kaynaşlı Kalıcı Konutları Ada: 5 S/10
Daire:6/3
Kaynaşlı/ DÜZCE
Tel : 0 505 770 77 06
E-Posta : serpilkefeli@mynet.com
- Doğum Yeri ve Yılı** : Sarıkaya-1970
- Yabancı Dili** : Fransızca
- İlköğretim** : Terzili İlkokulu –Sarıkaya-1981
- Ortaöğretim** : Savaştepe Öğretmen Lisesi - 1987
- Lisans** : Anadolu Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi
Lisans Tamamlama Türkçe Bölümü - 2000
- Yayımları** :
- Çalışma Hayatı** : 1991 yılında Muş / Korkut ilçesinde sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. Öğretmenlik görevine Nevşehir, Samsun, Bolu ve Düzce illerinde devam etti. Halen Düzce ili, Kaynaşlı Atatürk İlköğretim Okulunda öğretmen olarak görev yapmaktadır.